

RAPPORT

DSB årsrapport 2016

Utgitt av: Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) 2017

ISBN: ISBN 978-82-7768-425-3 (PDF)

Grafisk produksjon: Erik Tanche Nilssen AS, Skien

DSB årsrapport 2016

01	Leders beretning	5
02	Introduksjon til virksomheten og hovedtall	9
	2.1 Våre roller.....	10
	2.2 Våre ansvarsområder	10
	2.3 Vår visjon, virksomhetside, verdier og mål.....	11
	2.4 Organisasjon og økonomiske nøkkeltall.....	12
03	Årets aktiviteter og resultater	15
	3.1 Redusere sårbarhet i samfunnet.....	16
	3.2 Kunnskapsbasert forebygging.....	31
	3.3 Styrke samhandlingen i beredskap og krisehåndtering.....	41
	3.4 Bedre ledelse og styrket ledelseskultur.....	55
	3.5 Øvrige styringsparametere og rapportering.....	58
	3.6 Ressursbruk 2016	59
04	Styring og kontroll i virksomheten	65
	4.1 DSBs overordnede vurdering av styring og kontroll i virksomheten.....	66
	4.2 Risikostyring og internkontroll.....	66
	4.3 Økonomistyring.....	66
	4.4 Oppfølging av Riksrevisjonens revisjonsmerknader.....	66
	4.5 Personalpolitikk og likestilling	67
05	Vurdering av framtidssikter	69
	5.1 DSBs vurdering av framtidssikter	70
06	Årsregnskap	73
	6.1 Ledelseskommentar årsregnskapet 2016.....	74
	6.2 Prinsippnote til regnskapet.....	76
	6.3 Bevilgningsrapportering.....	77
	6.4 Noter til bevilgningsrapportering	78
	6.5 Artskontorrapportering	81
	6.6 Noter til artskontorrapportering.....	82
	6.7 Riksrevisjonens beretning	87

01

Leders beretning

LEDERS BERETNING

DSB har i 2016 tatt vesentlige grep for å kunne bidra til å videreutvikle samfunnssikkerhet- og beredskapsområdet på oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet (JD). Endrede rammebetingelser i kombinasjon med et endret utfordringsbilde har også gjort at DSB har måttet utfordre seg selv til å tenke nytt på flere områder. Direktoratet har derfor lansert et omstillingsprogram som i første omgang går ut 2017. Programmet består av et tyvetalls enkeltprosjekter som blant annet skal bidra til tilstrekkelig økonomisk handlingsrom, kvalitet i leveranser, og at vi oppfattes som en synlig, tydelig og relevant aktør både nasjonalt og internasjonalt.

Innenfor brann- og redningsområdet skjer det flere større endringer, og DSB har lagt ned betydelige ressurser i oppdragene som er samlet under det vi omtaler som *Brannstigen*. I dette ligger arbeid med ny organisering av landets brann- og redningsvesenet, en forbedret nødmeldetjeneste, bidrag til å sikre systematisk og risikobasert forebyggende arbeid, og etablering av en ny nasjonal utdanningsmodell for brann- og redningspersonell.

Det er besluttet at Direktoratet for nødkommunikasjon (DNK) skal bli en integrert del av DSB. Ledelsen i DNK og DSB har nedlagt et omfattende arbeid for å sikre en god virksomhetsoverdragelse med virkning fra mars 2017. Nødnett og beredskapskommunikasjon blir dermed et betydelig element i DSBs samlede portefølje.

Utfordringsbilde og behov for et koordinert samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeid

Det helhetlige utfordringsbildet er preget av store endringer og økende avhengigheter. Et klima i endring og hyppigere ekstremvær, økt migrasjon, terror, helseutfordringer, økt sikkerhetspolitisk spenning og teknologiavhengighet i et stadig mer digitalisert samfunn, setter den samlede beredskapsmodellen i Norge under press. I dette bildet finner vi også hybride trusler som omfatter statlige og ikke-statlige aktørers direkte og indirekte bruk av konvensjonelle og ikke-konvensjonelle midler med henblikk på at oppnå bestemte politiske mål.

DSB har en forpliktelse til å samordne den nasjonale innsatsen for bedre samfunnssikkerhet, og dette er blitt tydeliggjort. DSB har blant annet tatt en

Cecilie Daae. Foto: Yann Aker.

mer aktiv rolle i forbindelse med samordning ved uønskede hendelser. Som et ledd i arbeidet med å understøtte Justis- og beredskapsdepartementets (JD) samordningsrolle, fasiliteter og tilrettelegger DSB for koordineringsmøter for berørte etater ved store hendelser. Møtene gjennomføres på initiativ fra DSB eller på forespørsel fra den etat som eier krisen. Ved hendelser som naturlig berører fylkesmannsembetene (FM), gjennomfører DSB koordineringsmøter også med berørte FM-embeter for å sikre god og rettidig informasjonsflyt mellom sentralt og regionalt nivå.

Dette skal gi en bedre og tidligere koordinering av hendelser på direktoratsnivå. DSB erfarer for øvrig at myndighetene på direktoratsnivå etterspør og forventer at DSB tar en aktiv rolle som samordningsmyndighet. DSB ser behovet for at denne rollen formaliseres ytterligere.

Organiseringen av «Totalforsvarsprogrammet» er et eksempel på hvordan DSBs samordningsrolle kan arte seg i praksis. Med JD som programeier ble DSB tillagt ansvaret for å koordinere og administrere programmet. Tanken med programmet er at samfunnets grunnleggende krisehåndteringsevne og Forsvarets kapasitet til sammen utgjør den motstandskraften som er nødvendig for å kunne møte alle slags trusler mot det norske samfunnet («All hazards approach»). Dette kommer tydelig til uttrykk i NATOs såkalte «baseline requirements». Dette dreier seg om å sikre kontinuitet for styresmaktene og kritiske offentlige tjenester, en robust kraftforsyning, evnen til å håndtere ukontrollert forflytning av mennesker, robust mat- og vannforsyning, evnen

til å håndtere masseskadesituasjoner, robuste sivile kommunikasjonssystemer og robuste transportsystemer.

Analyser og kunnskapsbygging

DSBs evne til å sammenstille, systematisere og analysere informasjon er et vesentlig bidrag til samfunnets evne til å opprettholde høy samfunnsikkerhet og beredskap etter hvert som utfordringsbildet endrer seg. Den forventede samfunnsikkerhetsaktøren får tilgang til risikoanalyser som de selv ikke hadde hatt kapasitet eller incentiver til å utføre, og som belyser risiko og sårbarhet på viktige områder med overføringsverdi til deres eget risiko- og sårbarhetsarbeid. DSB bidrar også til samordning ved at planlegging og vurderinger i ulike sektorer skjer ut fra en risikooppfatning som i større grad er omforent. Det vil videre gi et bedre faglig grunnlag for eventuell fremtidig identifisering og systematisering av sårbarhet i samfunnskritiske funksjoner. Det kan igjen danne grunnlag for å prioritere og gjennomføre risiko- og sårbarhetsreducerende tiltak på tvers av sektorer.

DSB har i 2016 ferdigstilt og utgitt rapporten *Samfunnets kritiske funksjoner. Hvilken funksjonsevne må samfunnet opprettholde til enhver tid?* Rapporten definerer 14 samfunnsfunksjoner med 40 tilhørende «kapabiliteter» som er kritiske for samfunnsikkerheten. Rapporten er spesielt nyttig for departementene i deres arbeid med å samordne og ivareta sikkerheten innenfor sine ansvarsområder.

Videre har DSB utviklet rapporten *«Krisescenarioer – analyser av alvorlige hendelser som kan ramme Norge»*. Den er tidligere kjent som *Nasjonalt risikobilde*. En mer velutviklet metodebruk og presentasjonsform gjør analysene enda mer relevant for risikostyring. To nye delrapporter kom i 2016. Den ene, *Risikoanalyse av regnflom i by*, analyserer hvordan styrtregn og stormflo kan påføre byer og tettsteder i Oslofjord-området store skader og beredskapsmessige utfordringer. Den andre rapporten, *Risikoanalyse av varslet fjellskred i Åknes*, bygger på analyse av samme krisescenario utført i 2011, men fokuserer i større grad enn sist på de spesielle problemstillingene som vil gjøre seg gjeldende i forbindelse med en evakuering av befolkningen i en periode med økt farenivå.

DSB har også arbeidet for å klarlegge hvilket sikkerhetsnivå Norge bør ha på kjemikalie- og eksplosivområdet. Den teknologiske utviklingen går raskt og kjemikalier og eksplosiver brukes i nye produkter og arbeidsprosesser og bruksområder utvides, samtidig som terrortrusselen er skjerpet. Anbefalingen om sikkerhetsnivå skal være klar 1. februar 2017.

På elsikkerhetsområdet har et samarbeidsprosjekt mellom DSB og Norsk elektroteknisk komité (NEK) resultert i rapporten «Vår elektriske fremtid – et veikart for elsikkerhet», for å opprettholde forsvarlig elsikkerhet frem mot 2030. Rapporten ble brukt i direktoratets gjennomgang av elsikkerhetsforvaltningen i Norge, høsten 2016.

DSB bygger for øvrig i økende utstrekning ny kunnskap gjennom stordataanalyser. Dette forventes å gi både samfunns effekter og brukereffekter. BRIS, som er rapporteringsløsningen fra brann- og redningsvesenene til DSB, bygger slike stordata. Alle landets brann- og redningsvesen tok i 2016 i bruk BRIS, som mottar data fra alle enkeltoppdrag. Dette gir et kunnskapsgrunnlag for å styre virkemiddelbruken på brann- og redningsområdet. Stordataanalysene bygger statistikk om tilgjengelig kunnskap og tiltak. For eksempel viste analyser fra BRIS at 43 prosent av brannvesenets utrykninger i 2016 skyldtes komfyrranner hjemme hos folk. Dette er grunnlag for å intensivere arbeidet med komfyrvakter – blant annet gjennom informasjonskampanjer.

Forsterkingsressurs

DSB forsterker samfunnets beredskap og håndteringsevne på flere områder. Sivilforsvaret er den fremste forsterkingsressursen, og har stor bredde i oppdragsmengden.

Innsatsen ved helikopterulykken på Turøy i Hordaland illustrerer dette godt. Dette var et svært krevende oppdrag både med hensyn til de mange omkomne og varighet. Innsatsen pågikk over et meget stort område og krevde god samhandling med andre etater. Sivilforsvarets mannskaper og ansatte bistod politiet blant annet i søk etter vrakdeler, avsperring av ulykkesområdet, samt samleplass for omkomne for uttransportering. I tillegg ble det gitt støtte til Havarikommisjonen med lys, varme telt og feltkontor.

LEDERS BERETNING

Konseptutredningen om fremtidens Sivilforsvar ble levert i 2016. Basert på grundige analyser og vurderinger, anbefaler den et konsept for fremtidens Sivilforsvar. Utredningen ble sendt på høring med frist i 2017.

Utdanning, øving og læring

DSB spiller en vesentlig rolle i utdanning av ressurser som skal opprettholde samfunnssikkerhet og beredskap. DSB har blant annet lagt på plass en ny utdanningsstruktur for brann- og redningspersonell som vil bestå av en to-årig fagskoleutdanning for brannkonstabler i heltidsbrannvesen, et fagskolegodkjent tilbud for deltidsbrannvesen, lederutdanning på høgsolenivå og ulike tilbud om etter- og videreutdanning. Detaljene vil bli meislet ut i 2017.

Samtidig har DSB et omfattende engasjement i å planlegge og gjennomføre et betydelig antall øvelser, evaluere disse og trekke ut læringspunkter. Dette omfatter blant annet store øvelser som TRIPLEX 2016 og IKT-16. DSB startet i 2016 opp en intern satsing for evaluering og læring etter øvelser og hendelser. DSB slipper ingen øvelser før de er grundig evaluert og erfaringspunkter omsatt i læring og forbedring.

DSB kommer for øvrig til å arbeide for et stadig bedre sivilt-militært samarbeid under rammen av totalforsvaret i alvorlige kriser, både sivil støtte til Forsvaret og Forsvarets støtte til sivilsamfunnet. Bedre planlegging, gjennomføring og evaluering av tverrsektorielle øvelser vil være en del av dette.

Tønsberg, 15. februar 2017

Cecilie Daae
Direktør
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

02

Introduksjon til
virksomheten og
hovedtall

2.1

VÅRE ROLLER

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (heretter omtalt som DSB eller direktoratet) er underlagt Justis- og beredskapsdepartementet (heretter omtalt som JD eller departementet).

I følge DIFI¹ kan direktoratene ha tre roller, den iverksettende, den faglige og etatsledelse. Den faglige rollen omfatter å være faglig rådgiver for departementet og å være et kompetanseorgan utad for sektoren, andre offentlige organer og allmennheten. Den iverksettende rollen omfatter myndighetsutøvelse (herunder forvaltning av regelverk og tilskudd), løpende iverksettning av vedtatt politikk (tiltak/prosjekter, handlingsplaner, kjøp av tjenester osv.) og tjenesteytende rolle overfor innbyggerne, næringsliv, organisasjoner. Etatsledelse omfatter å styre, organisere og utvikle underliggende/ytre etat. DSB er et direktorat som ivaretar samtlige av disse rollene.

2.2

VÅRE ANSVARSOMRÅDER

DSB er på vegne av departementet et fag- og tilsynsorgan på samfunnssikkerhets- og beredskapsområdet. Direktoratet skal ha oversikt over risiko og sårbarhet i samfunnet, være pådriver i arbeidet med å forebygge ulykker, kriser og andre uønskede hendelser, og sørge for god beredskap og effektiv ulykkes- og krisehåndtering. DSB understøtter Justis- og beredskapsdepartementets samordningsrolle og fører tilsyn med departementenes beredskapsarbeid.

Direktoratet ivaretar embetsstyringen av fylkesmennene på samfunnssikkerhetsområdet, og samarbeider med andre fagetater for å bidra til at fylkesmennene følger opp samfunnssikkerhetsarbeidet på en helhetlig måte innen forebygging og beredskap. DSB

¹ DIFI rapport 2008:14 Direktoratenes faglige rolle. En rolle under økende press?

Foto: Kai Myhre.

arbeider for et helhetlig og systematisk samfunnssikkerhetsarbeid i kommunen, og gir føringer for fylkesmennenes veiledning og tilsyn med kommunal beredskapsplikt og for anvendelse av fylkesmannens innsigelsesmyndighet på samfunnssikkerhetsområdet.

Brann- og redningsvesenet i Norge er et kommunalt ansvar. DSB er nasjonal brannmyndighet, sentral tilsynsmyndighet, og gir føringer for brannvern overfor befolkningen, virksomheter og kommunene. Direktoratet har det faglige og administrative ansvaret for Norges brannskole. DSB organiserer nasjonale støtteressurser på brannområdet, slik som skogbrannhelikopter, lederstøtte ved store skogbranner og ordningen med redningsinnsats til sjøs.

DSB er forvaltningsmyndighet for sikkerheten ved elektriske anlegg og elektrisk utstyr. Ansvaret

gjelder også elektromedisinsk utstyr ved sykehus, elektriske anlegg på skip under norsk flagg og flyttbare innretninger til havs. DSBs tilsyn med elsikkerheten omfatter både installasjon og drift av elektriske anlegg. DSB gir føringer for det lokale elektrisitetstilsyn (DLE). DSB har også ansvar for markedstilsyn av elektriske produkter.

DSB er forvaltningsmyndighet for all håndtering av brannfarlige, reaksjonsfarlige, trykksatte og eksplosjonsfarlige stoffer samt for transport av farlig gods på vei og jernbane. Direktoratet fører tilsyn med industri og næringsvirksomheter/næringsaktører som håndterer disse farlige stoffene, og legger til rette for kommunenes tilsyn med anlegg som håndterer farlige stoffer.

DSB er etatsleder for Sivilforsvaret, som er en statlig tjenestepliktbasert forsterkningsressurs med hovedoppgave å støtte nødetatene (politi, brann- og redningsvesen, helsevesen) og andre myndigheter i bl.a. redningsaksjoner og annen katastrofeinnsatser ved behov. Sivilforsvaret inngår i landets atomberedskap. Det har ansvar for anskaffelse, drift og vedlikehold av offentlig varslingsystem, forvaltning og tilsyn med tilfluktsrom, og skal ivareta oppgaver som beskytter befolkningen i krig. Sivilforsvaret deltar i redningssamvirket, og skal bidra til å styrke samvirke mellom nødetatene, kommunene og andre aktører i beredskapsarbeidet.

Gjennom rollen som forvaltningsmyndighet for sikkerhet ved produkter og forbrukertjenester, arbeider DSB for at tilbydere av produkter og forbrukertjenester etterlever de sikkerhetskrav som er satt i regelverket. Direktoratet arbeider også for å tydeliggjøre den enkelte borgers ansvar når det gjelder brann- og elsikkerhet i eget hjem, risikoen ved bruk av ulike produkter samt sikre at den enkelte har god informasjon om risikoforhold i samfunnet, og om hvordan man skal forholde seg før, under og etter en krise.

Gjennom arbeid i internasjonale organer ivaretar DSB, på vegne av Justis- og beredskapsdepartementet, norske interesser i regelverksutviklingen innen eget ansvarsområde. DSB ivaretar også norske interesser og forpliktelser på samfunnssikkerhetsområdet i internasjonale samarbeidsorganer i Norden, EU, NATO og FN. DSB yter bistand internasjonalt ved

katastrofer. Direktoratet har rollen som nasjonalt kontaktpunkt opp mot NATO, EUs og FNs sivile krisehåndteringsmekanismer. I samarbeid med Utenriksdepartementet har DSB stående beredskap for humanitær innsats, blant annet gjennom Norwegian support team (NST) og Norwegian Undac Support (NUS).

2.3

VÅR VISJON, VIRKSOMHET-SIDE, VERDIER OG MÅL

DSBs visjon:

Et trygt og robust samfunn – der alle tar ansvar.

Virksomhetsidé:

DSB skal ha oversikt over risiko og sårbarhet i samfunnet. Vi skal være pådriver i arbeidet med å forebygge ulykker, kriser og andre uønskede hendelser. Vi skal sørge for god beredskap og effektiv ulykkes- og krisehåndtering.

DSBs verdier er:

Kompetent, resultat, tillit, lagånd og nysgjerrig.

Direktoratet skal bidra til å nå følgende mål for justis- og beredskapssektoren:

1. Redusere sårbarhet i samfunnet.
2. Kunnskapsbasert forebygging.
3. Styrke samhandlingen i beredskap og krisehåndtering.
4. Bedre ledelse og styrket ledelseskultur.

2.4 ORGANISASJON OG ØKONOMISKE NØKKELTALL

DSBs virksomhet er lokalisert i hele landet og har i 2016 hatt totalt 536 gjennomsnittlige årsverk².

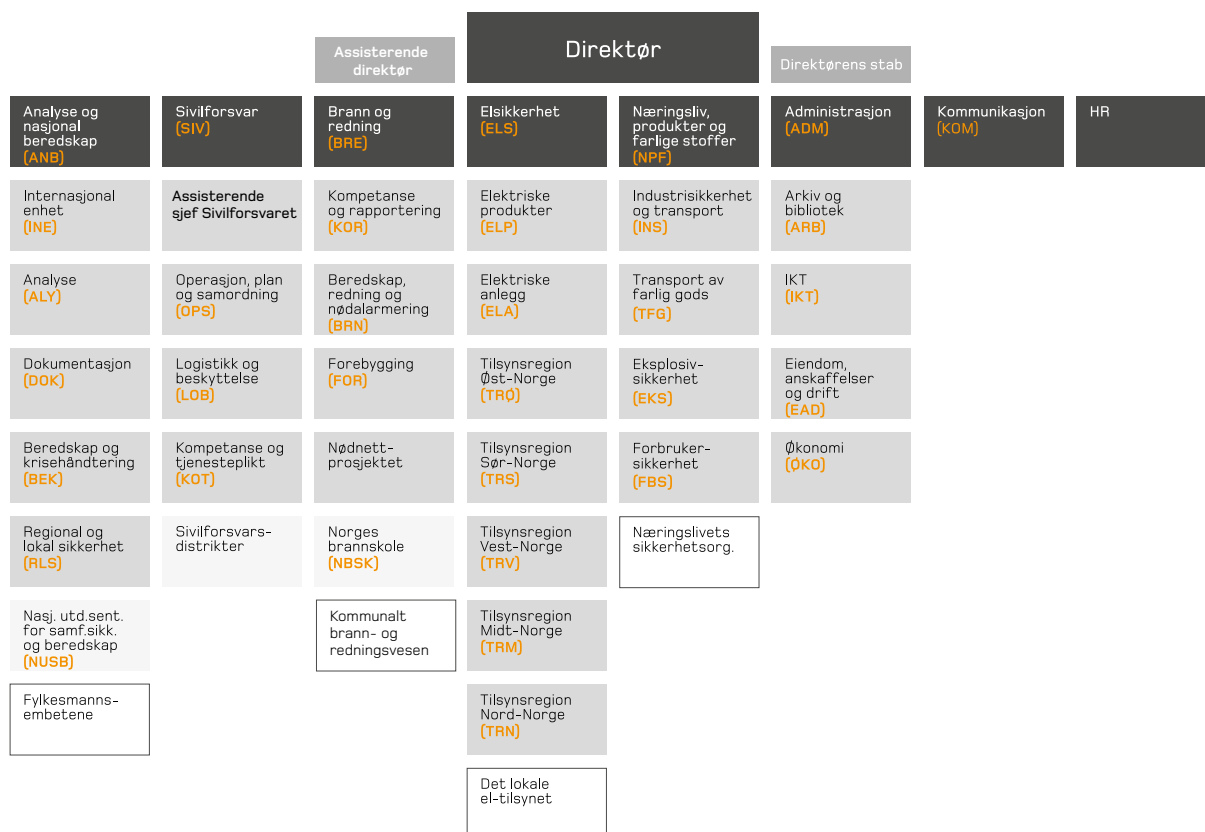
Hovedkontoret er lokalisert i Tønsberg i Vestfold med 265 årsverk fordelt på 9 avdelinger.

DSB har 5 tilsynsregioner for el-tilsyn i henholdsvis Harstad, Trondheim, Bergen, Kristiansand og Oslo, med totalt 33 årsverk. Sivilforsvaret er organisert

med en nasjonal ledelse i Tønsberg og 20 sivilforsvarsdistrikt, hovedsakelig inndelte etter fylkesgrensene. Sivilforsvarsdistriktene omfatter 144 årsverk og 7 750 tjenestepliktige, fordelt på operative avdelinger.

DSB har skolevirksomhet ved Norges brannskole (NBSK) i Tjeldsund i Nordland (47 årsverk), Nasjonalt utdanningscenter for samfunnsikkerhet og beredskap (NUSB) i Asker i Akershus (14 årsverk) og Sivilforsvarets beredskaps- og kompetansesenter på Starum i Oppland (33 årsverk).

Direktoratets organisasjonskart og ledelse per 31.12.2016 var som følger:

FIGUR 1. DSBs organisasjonskart og ledelse per 31.12.2015.

² Årsverksdefinisjon (DFØ): Antall årsverk defineres som en person i 100 % stilling i et helt år. Antall årsverk beregnes som sum av månedsværk delt på antall måneder. Årsverksberegningen reduseres ikke av ferieuttak eller avspasering av fleksitid og reisetid, men reduseres for alt annet fravær ≥ 1 dag. Om fraværet/permisjonen er med eller uten lønn er uten betydning for beregningen.

DSBs ledelse per 31.12.2016:

- Direktør: Cecilie Daae
- Avdelingsdirektør Analyse og nasjonal beredskap: Elisabeth Longva
- Avdelingsdirektør Sivilforsvar: Jon B. Berntsen
- Avdelingsdirektør Brann og redning (fungerende): Hans Kristian Madsen
- Avdelingsdirektør Elsikkerhet: Torbjørn Hoffstad
- Avdelingsdirektør Næringsliv, produkter og farlige stoffer: Anne Rygh Pedersen
- Avdelingsdirektør Administrasjon: Elisabeth Askim
- Avdelingsdirektør Kommunikasjon: Eva Honningsvåg
- Avdelingsdirektør HR: Kirsten Agerup

NØKKELTALL	2016	2015
Samlet tildeling (i tusen kroner)	778 498	744 673
Utnyttelsesgrad	97,2	94,9
Driftsutgifter (i tusen kroner)	676 105	688 616
Lønnsandel av driftsutgifter	61,8 %	60,8 %
Antall årsverk	536,6	539,5
Lønnsutgifter i kroner per årsverk (i kroner)	778 156	775 930

Definisjoner for nøkkeltall:

- **Samlet tildeling** er sum summen av «Samlet tildeling» for post 01-99, jf. oppstilling av bevilgningsrapporteringen.
- **Utnyttelsesgrad** er beregnet slik: *Benyttede midler* post 01-29 i prosent av tilgjengelige midler post 01-29.
- **Benyttede midler beregnes slik:** Regnskap post 01-29 pluss brukte belastningsfullmakter post 01-29, jf. oppstilling av bevilgningsrapporteringen og Note B.
- **Tilgjengelige midler beregnes slik:** Samlet tildeling post 01-29 pluss mottatte belastningsfullmakter post 01-29 minus avgitte belastningsfullmakter post 01-29 pluss disponibel merinntekt i henhold til merinntektsfullmakt, jf. oppstilling av bevilgningsrapporteringen og note A og B.
- **Driftsutgifter** er «Sum utbetalinger til drift» iht. til oppstilling av artskontorapporteringen.
- **Lønnsandel av driftsutgifter** er «Utbetalinger til lønn» i prosent av driftsutgifter, jf. oppstilling av artskontorapporteringen og beregning av nøkkeltallet Driftsutgifter.
- **Antall årsverk:** Ett årsverk defineres som en person i 100 % stilling i et helt år. Antall årsverk beregnes som sum av månedeverk delt på antall måneder. Årsverksberegningen reduseres ikke av ferieuttak eller avspasering av fleksitid og reisetid, men reduseres for alt annet fravær ≥ 1 dag. Om fraværet/permisjonen er med eller uten lønn er uten betydning for beregningen.
- **Lønnsutgifter per årsverk** er «Utbetalinger til lønn», delt på antall årsverk, jf. oppstilling av artskontorapporteringen og note 2.

03

Årets aktiviteter og
resultater

Omtalen av DSBs prioriteringer, hovedaktiviteter og resultater i 2016, er inndelt etter de fire målene fra justis- og beredskapskjeden som DSB skal bidra til. Under hvert mål har vi forsøkt å si noe overordnet om sentrale tilstander, DSBs hovedfokus og prioriteringer, samt virkemiddelbruk og hovedaktiviteter gjennom 2016. Tekstene inneholder også status på JDs styringsparametere og oppgaver i tildelingsbrevet til DSB for 2016.

3.1 REDUSERE SÅRBARHET I SAMFUNNET

DSB har i 2016 hatt et særlig fokus på å ha oversikt over risiko og sårbarhet i samfunnet, og på vegne av Justis- og beredskapsdepartementet ta initiativ til å forebygge hendelser med hindre tap av liv, helse, miljø, viktige samfunnsfunksjoner og store materielle verdier, samt forebygging mot store ulykker og ekstraordinære situasjoner.

Innenfor brann- og redningsområdet har DSB i 2016 bidratt til arbeidet med ny organisering av landets brann- og redningsvesenet, iverksatt tiltak for en forbedret nødmeldetjenesten, bidratt til å sikre systematisk og risikobasert forebyggende arbeid i landets brann- redningsvesen, og igangsatt arbeid med å etablere en ny nasjonal utdanningsmodell for brann- og redningspersonell. Oppdragene ble organisert inn i et program for utvikling av brann- og redningsvesenet, under navnet Brannstigen.

3.1.1 ET BRANN- OG REDNINGSVESEN FOR FREMTIDEN

Styringsparameter 1:

Økt evne hos brann- og redningsvesenet til å verne om liv, helse, miljø og materielle verdier.

I arbeidet med å styrke samfunnsikkerheten og redusere samfunnets sårbarhet har DSB fått i oppdrag å bidra inn i arbeidet gjennom å legge til rette for ny organisering av brann- og redningsvesenet. Planleggingsfasen ble gjennomført i 2016 og gjennomføringsfasen startet opp i 2016.

De fire områdene i Brannstigen er:

1. Fremtidens brann- og redningsvesen med hovedfokus på organisering og dimensjonering.
2. Forbedret nødmeldetjeneste med fokus på samlokalisering av brann- og redningsvesenets 110-sentraler med politiets 112- sentraler.
3. Risikobasert forebygging med regelverk og metodikk som verktøy til forebygging.
4. Ny utdanning med etablering av ny utdanning for brann- og redningspersonell.

3.1.1.1 Organisering av brann- og redningsvesen

Oppgave 7:

DSB skal følge opp beslutningsgrunnlag for ny organisering av brann- og redningsvesenet, herunder planlegge for oppstart av regelverksendringer.

Brannstudien³ anbefalte etablering av langt større og færre brann- og redningsvesen, for å realisere muligheten for fag- og kompetansemiljøer som arbeider mer systematisk innen forebygging, håndtering av hendelser og samvirke med andre aktører. Brannstudien har vært fulgt opp gjennom ulike prosesser som i 2016 ledet fram til at DSB fikk i oppdrag å revidere forskriften som stiller krav til organisering og dimensjonering av brann- og redningsvesenet. Forslaget skal være tilpasset større brannsamarbeid, bedre samvirke og ny utdanningsmodell for brann- og redningsvesenet. Arbeidet

³ BRANNSTUDIEN, Rapport fra arbeidsgruppe som har vurdert brann- og redningsvesenets organisering og ressursbruk (2013).

er organisert som et prosjekt under Brannstigen-programmet og hadde oppstart i desember 2016. Det er lagt opp til bred involvering i arbeidet, med flere deltakere fra brann- og redningsvesenene i arbeidsgruppene. I tillegg er Kommunenes sentralforbund, arbeidstakerorganisasjonene, faglige organisasjoner, andre direktorater og statlige beredskapsaktører involvert. Forslaget leveres 1. november 2017.

Oppgave 2:

DSB skal følge opp pilotprosjekt i forbindelse med ny organisering av brann- og redningsvesenet

Før det gjennomføres en omstrukturering av brann- og redningsvesenet, ønsket JD å gjennomføre et pilotprosjekt med større brannsamarbeid regionalt. Etter en søknadsrunde besluttet Regjeringen å gi Bergensalliansen status som pilotprosjekt. Bergensalliansen er en politisk møteplass for 22 kommuner i Hordaland fylke som de siste tre årene hatt et felles fokus på utfordringer og risikobildet som brann- og redningstjenestene i regionen står overfor. DSB har fulgt opp arbeidet i alliansen på oppdrag fra JD og NTNU Samfunnsforskning har evaluert prosjektet. Sluttrapporten ble oversendt JD i desember 2016 og DSB vil ta erfaringene inn i arbeidet med forslaget til ny forskrift om organisering og dimensjonering.

3.1.1.2 Forbedret nødmeldetjeneste og samlokalisering av nødmeldingssentraler

DSB har i 2016 jobbet med målsetning om å legge til rette for at befolkningen skal få rask kontakt med nødetatene og brann og redningsvesenet kan gjennomføre en effektiv og målrettet innsats for å redde liv, miljø og materielle verdier. Deltagelse i Program for forbedring av nødmeldetjenesten og samlokalisering av nødmeldesentralene har derfor vært viktige oppgaver for DSB i 2016. Det har også vært jobbet aktivt med å sikre implementering av Nødnett i brann- og redningsvesenet. I tillegg har DSB jobbet med å avklare hvem som er den formelle eier av utstyr knyttet til Nødnett og hvilket ansvar det medfører. Dette fagområdet er teknologidrevet også kostnadskrevende. Arbeidet med å følge opp oppgaver og oppdragsbrev innen nødmeldetjenesten har utfordret DSBs organisasjon i 2016.

Samlokalisering av nødmeldingssentraler

Oppgave 5:

DSB skal samarbeide med POD om tilrettelegging for samlokalisering av politiets operasjonssentraler (112) og brann- og redningsvesenets nødalarmeringssentraler (110).

I tråd med Stortingets vedtak fikk DSB og Politidirektoratet i 2016 i oppdrag å samlokalisere nødalarmeringssentralene for brann- og redningsvesenet og politiet. DNK har også bidratt i arbeidet. Prosessene dekkes over satsningsmidler på Statsbudsjettet og de pågående og planlagte prosjektene skal så langt det er mulig ferdigstilles innen utgangen av 2018. I løpet av 2016 er det etablert konkrete planer og samarbeid mellom de respektive sentraler og direktoratene. I flere regioner er samlokaliseringen godt i gang. Innlandet politidistrikt med nødalamreringssentralen lokalisert til Hamar vil være den første som gjennomføres. Denne skal gå i skarp drift innen utgangen av mars 2017. Parallelt med planlegging og gjennomføring av de enkelte samlokaliseringssprosjektene har Politidirektoratet og DSB igangsatt et arbeid for å sikre realisering av gevinster fra samlokaliseringen. I tillegg til en mer effektiv nødalameringstjeneste, er det forventet gevinster knyttet til kultur og mer konkrete områder som felles trening og øvelser.

Nye og større 110-regioner

I mars 2016 fastsatte DSB 11 nye 110-regioner i samsvar med de nye politidistriktsgrensene med unntak for Finnmark. Kommunene, som er hovedsetene i de nye politidistriktene, ble pålagt ansvaret for å etablere en 110-sentral i de nye regionene. I tråd med Nærpolitireformen ble det påpekt at 110-sentralene må samlokaliseres med politiets operasjonssentraler. I samsvar med brann- og eksplosjonsvernloven § 41 fikk kommunene adgang til å klage på vedtaket, og DSB mottok syv klager. Samtlige klager er besvart fra DSB, og tre klager ble oversendt Justis- og beredskapsdepartementet for endelig avgjørelse.

I Nærpolitireformen ble det åpnet for at en 110-sentral kan dekke mer enn ett politidistrikt. På bakgrunn av dette utredet DSB hvorvidt Finnmark og Troms kunne bli en felles 110-region eller bestå som to 110-regioner. De involverte kommunene

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

var enstemmige i sitt syn om at Finnmark burde videreføres som en egen 110-region, også med en forståelse for at den økonomiske belastningen faller på kommunene. Etter en samlet vurdering der også beredskapsmessige hensyn og hensynet til å beholde kompetanse og kapasitet i Finnmark ble vurdert, besluttet DSB å videreføre Finnmark som egen 110-region. Med dette har 110-regionene, politidistriktene og de lokale redningsentralene (LRS) sammenfallende geografiske grenser over hele landet.

Ferdigstillelse av Nødnett

Oppgave 4:

DSB skal bistå i arbeidet med ferdigstillingen av Nødnettet i henhold til gjeldende plan.

DSB har hatt ansvar for innføring av Nødnett i brann- og redningsvesenet. Sammen med Direktoratet for nødkommunikasjon, Brann driftsorganisasjon og regionale prosjekter for hver 110-sentral ble dette arbeidet i 2016 ferdigstilt som planlagt. Prosjektet ble avsluttet i desember og sluttrapporten er overlevert JD.

Eierskap og forvaltning av kommunikasjonsutstyr

DSB har i 2016, etter oppdrag fra JD gjort en vurdering av hvem som bør eie og forvalte informasjons- og kommunikasjonsutstyr som brann- og redningsvesen som 110-sentralene disponerer. Anbefalingen er at eierskapet fordeles mellom brann- og redningsvesenet, 110-sentralene og staten. DSB mener det statlige eierskapet til det statlig finansierte utstyret i 110-sentralene kan ivaretas av DSB når Direktoratet for nødkommunikasjon blir en del av DSB.

Reserveløsninger for mottak av nødmeldinger

DSB har i 2016 ledet en arbeidsgruppe som har gjennomgått og beskrevet reserveløsninger for mottak av nødmeldinger og utalarmering av brann- og redningsvesenet. Kommunesektoren og brann- og redningsfaglige aktører deltok i arbeidet som ble ferdigstilt i mars 2016.

Program for forbedring av nødmeldetjenesten (PFN)

Oppgave 3:

DSB skal delta i planlegging og gjennomføring av forbedringer av nødmeldetjenesten innen «Program for forbedring av nødmeldetjenesten (PFN)».

DSB deltar i Program for forbedring av nødmeldingstjenesten (PFN). DSB har i 2016 bidratt i teknologigruppen og i kompetansegruppen. Arbeidet er omfattende og krever koordinering med flere aktører. I 2016 har det vært jobbet med eCall (mottak av automatiske nødmeldinger fra biler) og Nød-tekst (mulighet for hørselshemmede til å sende nødmeldinger).

Nye kommunegrenser som følge av kommunereform og nye politidistrikter medfører skifte av gatenavn og adresser. Dette påvirker mottak av nødmeldinger og utalarmering av brann- og redningsvesenets ressurser fordi 110-sentralene er avhengige av oppdaterte kartløsninger. DSB bidrar med å sikre at disse løsningene til enhver tid er oppdaterte. Dette er et kontinuerlig arbeid i DSB, men har krevd ekstra oppmerksomhet i 2016.

3.1.1.3 Brannforebygging og brannsikkerhet

Veiledning i forskrift om brannforebygging/gjennomføring av dagsseminar

For at færre skal omkomme i brann må det settes inn betydelig forebyggende innsats i tiltak som bedrer brannsikkerheten hos hjemmeboende i risikoutsatte grupper. Ny forskrift om brannforebygging legger til rette for dette. Kommunene har etter nytt regelverk fått større handlingsrom til å gjøre lokale prioriteringer og tiltak som treffer risikogrupper. Forskriften ivaretar også behovet for å forebygge branner med fare for tap av mange menneskeliv. Det er i 2016 gjennomført et omfattende arbeid for å sikre at kommunene er godt kjent med forskriften, blant annet ved å øke kunnskapen hos brannsjef, ledere for de forebyggende avdelingene og forebyggere i kommunene. Det er også laget en elektronisk veiledning til forskriften og utarbeidet temaveiledning om risikobasert brannforebyggende arbeid. På DSBs hjemmeside finnes svar på «Ofte

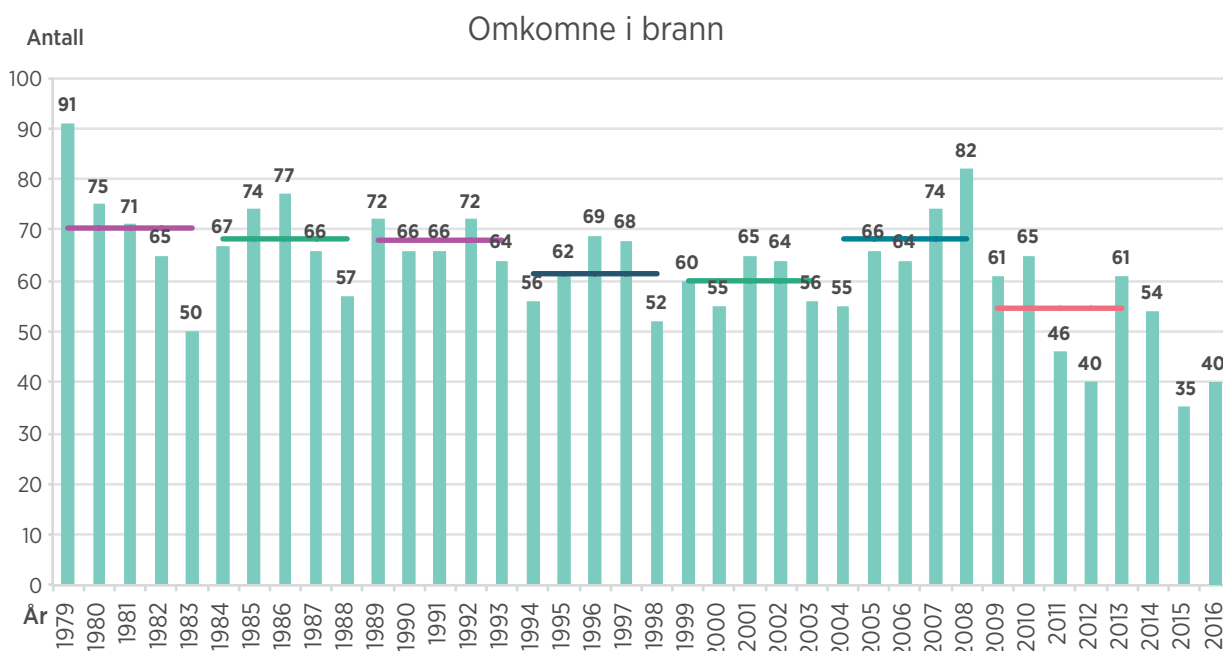
stilte spørsmål», og Norges brannskole gjennomfører reviderte forebyggende kurs.

Det ble gjennomført 12 dagsseminar på ulike steder i landet for om lag 750 deltakere, primært fra brann- og redningsvesenet. Deltagerne har gitt svært gode tilbakemeldinger på tematikk og gjennomføring, blant annet fordi det ble gitt rom for erfaringsutveksling. Gjennom seminarene har DSB fått god oversikt over hva brann- og redningsvesenet opplever som utfordrende og hvilke problemstillinger de er opptatt av. DSB mener dette vil ha betydning for kommunenes forvaltning av brannområdet og har stor tro på at virkemiddelet bidrar til bedre forståelse og dreining av innsats i brann- og redningsvesenet mot mer risikobasert brannforebyggende arbeid. Signalene fra deltagerne er at seminarene også bidratt til en økt synlighet og tydelighet fra DSB.

Status og vurdering av brannsikkerhet 2016

Rapporteringskriterie 1.1:
 Oversikt over og analyse av antall omkomne i brann, inkludert hvor mange av disse som tilhører risikogrupper, og redegjørelse av hvordan brann- og redningsvesenet har benyttet kunnskapen.

I 2016 var tallet på branndøde 40 per 31. desember. 37 omkom i bolig (93 %) og 32 (80 %) tilhørte en risikoutsatt gruppe. Av totalt antall branndøde var det 23 menn og 17 kvinner. Tallet på branndøde er redusert kraftig de siste årene. Mens gjennomsnittet var ca. 65 personer i perioden 2001 til 2010 har det sunket til 46 i snitt per år de siste 6 årene.

FIGUR 2. antall omkomne i brann.

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

Andelen omkomne over 70 år er fortsatt drøyt 30 %, og sett i forhold gruppens størrelse, er de sterkt overrepresentert. De siste 10 år er personer fra denne gruppen omkommet med en frekvens som er over 4 ganger så høy som resten av befolkningen.

I om lag 70 % av boligbrannene var det minst en person tilstede da brannen startet. Det er ofte små marginer som avgjør om noen omkommer i brann. I 2016 reddet brannvesenet ut i underkant av 400 personer fra bolig- eller bygningsbrann. Disse ville sannsynligvis ikke klart å redde seg ut på egenhånd.⁴

Mange i risikogrupperne for å omkomme i brann, mottar en eller annen form for tjeneste fra det kommunale apparatet. Sammen med Helsedirektoratet har DSB utarbeidet en temaveiledning til kommunene om hvordan samarbeid mellom kommunale tjenester kan bedre brannsikkerheten hos utsatte grupper. Denne ferdigstilles i 2017. En temaveiledning rettet mot virksomheter om systematisk sikkerhetsarbeid i bygg er også utarbeidet i 2016 og nær ferdigstilling. Denne er laget i samarbeid med Direktoratet for byggkvalitet, KLP og Norsk brannvernforening.

3.1.1.4 Ny utdanning for brann- og redningspersonell

Oppgave 1:

DSB skal gjennomføre planleggingsfasen for etablering av ny fagskole i henhold til plan.

Ny utdanning for brann- og redningspersonell har vært gjenstand for utredninger og diskusjoner i over to tiår. Med bakgrunn i NOU 2012:8 *Ny utdanning for nye utfordringer*, besluttet Regjeringen i 2015 å gjennomføre en omfattende omlegging av utdanningen. Hovedelementene i fremtidens utdanningsstruktur vil være en to-årig fagskoleutdanning for brannkonstabler i heltidsbrannvesen, et fagskolegodkjent tilbud for deltidsbrannvesen, lederutdanning på høghskolenivå og ulike tilbud om etter- og videreutdanning. DSB har i 2016 gjennomført et omfattende planleggingsarbeid som beskriver hvordan opprettelsen av fagskolen kan gjøres, hvilke konsekvenser dette har for regelverket, hvilke behov som stilles til lokaliteter og infrastruktur samt økonomiske

beregninger. Prosjektet har vært ledet av DSB og har hatt bred representasjon fra fagmiljøet og samvirkeaktører. Den foreslåtte strukturen fagskolen har blitt godt mottatt i det brann- og redningsfaglige miljøet. Arbeidet med utdanningen vil være en av DSBs hovedsatsinger i 2017. Opprettelse av fagskolen innebærer en omstilling av Norges brannskole, noe som gjennomføres i tett samarbeid med de ansatte ved skolen.

Undervisning ved Norges brannskole (NBSK) i 2016

NBSK skal være ledende utdanningsinstitusjon innen forebyggende brannvern, innsats, redning og akutt forurensning. Skolen skal også være en premissleverandør og bistå DSB i kompetanse- og øvelsesrelaterte spørsmål, samt en pådriver for å utvikle brann- og redningsfaget. Det gis tilbud om feierutdanning, opplæring av flybrannpersonell for Avinor, og opplæring innenfor oljevern.

Mange kommunale brann- og redningsvesen har deltidspersonell uten tilfredsstillende kompetanse. DSB anser rett kompetanse som svært viktig for å kunne drive effektivt og sikkert brann- og redningsarbeid. NBSK er derfor en viktig aktør for å redusere dette kompetansegapet. Skolen gjennomførte i 2016 besøk i et titalls kommuner med deltidspersonell for å danne et bilde av årsakene til at personellet ikke tilfredsstiller utdanningskravene. Erfaringene er svært nyttige for å kunne legge bedre til rette for å sikre at alle får nødvendig utdanning. En viktig grunn til at mange har hull i kompetansen er manglende fleksibilitet i utdanningstilbudet. Skolen arbeider derfor med å legge til rette for at mer av den teoretiske opplæringen kan gjennomføres som e-læring, mens den praktiske delen gjennomføres regionalt.

NBSK skal være en pådriver for et sterkt samvirke mellom nødetatene. Ved Justissektorens kurs- og øvingscenter (JKØ) i Stavern har skolen en godt samarbeid med Politihøgskolen i flere emner, deriblant samhandling i operative team og beslutning i operative situasjoner.

Samarbeid med Gjensidigestiftelsen om «Det store brannløftet»

Gjensidigestiftelsen ga i 2016 en jubileumsgave på 350 millioner kroner til Norges befolkning. Gaven skal bidra til styrking av arbeidet med

⁴ Tallet inkluderer tørrkokinger og er basert på brann- og redningsvesenets vurderinger avgitt i rapporter etter hendelser.

brannforebygging og beredskap. Arbeidet er organisert som et prosjekt under navnet «Det store brannløftet». Pengene skal komme til nytte gjennom en rekke ulike tiltak som på kort og lengre sikt skal bidra til et tryggere samfunn med hensyn til brannsikkerhet. I 2016 har DSB bidratt inn i flere arbeidsgrupper for å finne gode tiltak innenfor ulike satsningsområder. DSB har også vært representert i en referansegruppe som har gitt innspill og råd til styringsgruppen for prosjektet.

3.1.2 ARBEID MED FORBEDRINGS- OG LÆRINGSPUNKTER ETTER HENDELSER, ØVELSER, TILSYN OG FUNN IFBM ANNEN VIRKEMIDDELBRUK

Styringsparameter 2:

Økt evne til implementering av forbedrings- og læringspunkter etter hendelser, øvelser, tilsyn og funn i forbindelse med annen virkemiddelbruk.

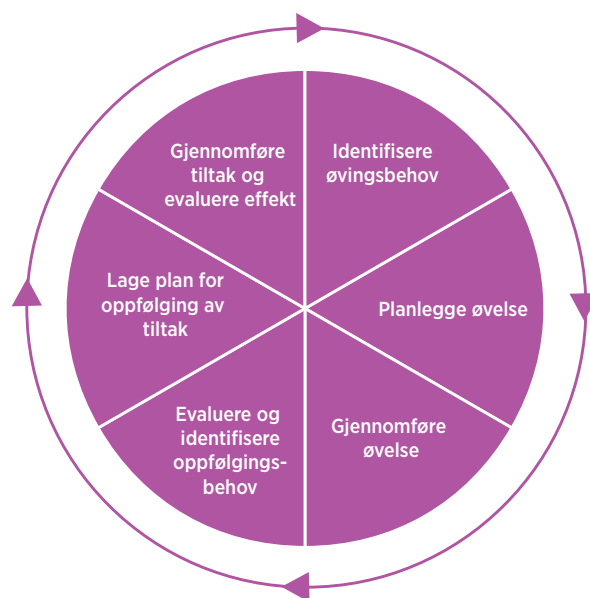
Rapporteringskriterie 2.1: Oversikt over og analyse av læringspunkter og oppfølging av funn beskrevet i evalueringer/ rapporter etter alvorlige hendelser og øvelser

Rapporteringskriterie 2.2: Gjennomførte erfaringsdelinger etter hendelser og øvelser.

God oppfølging av øvelser og hendelser forutsetter gode evalueringer. DSB har utarbeidet en veileder for planlegging, gjennomføring og evaluering av øvelser. DSB utgir også en rekke metodehefter som beskriver ulike øvelsesformer og gir veiledning i å planlegge, gjennomføre og evaluere øvelser⁵.

Nasjonalt øvelses- og evalueringsforum (NØEF) er et fora for å styrke arbeidet med, og koordinering av, øvelses- og evalueringsaktivitet innenfor samfunnssikkerhetsområdet. NØEF har gjennom året jobbet systematisk med læring og implementering av funn etter øvelser. Gjennom året er det publisert en ny veileder for planlegging

⁵ Meld. St. 10 (2016–2017) «Risiko i et trygt samfunn – Samfunnssikkerhet».

FIGUR 3. «Læringshjulet».

og gjennomføring av øvelser med ett hovedhefte og fem temahefter. Arbeidet med markedsføring av veilederne er igangsatt og DSB gir råd og veiledning i forbindelse med dette.

Et erfaringsseminar etter flyktnings situasjonen høsten 2015 ble gjennomført og DSB utarbeidet et erfaringsnotat med hovedfunn og konklusjoner. Disse er fulgt opp av DSB i samarbeid med partene, for blant annet å identifisere ansvarlige for retting av funn og sikre implementering av endringer.

Evaluering av Svalbardulykken

Justis- og beredskapsdepartementet ga i februar DSB oppdraget med å evaluere håndteringen av ulykken og det skredforebyggende arbeidet på Svalbard. Arbeidet er gjort med støtte fra Politihøgskolen og Hovedredningsentralen i Sør-Norge. Formålet med evalueringsrapporten er å bidra til å gi beredskapsaktørene på Svalbard og fastlandet læringspunkter til det fremtidige arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap. I rapporten som nå er ferdig pekes det på ulike læringspunkter og tiltak, slik at myndighetene kan stå enda bedre rustet til å håndtere liknende hendelser i framtiden.

To personer omkom i skredet som gikk fra Sukkertoppen 19. desember 2015. Elleve hus

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

ble ødelagt og i overkant av 200 personer måtte evakueres.

Rapporten avdekker at den umiddelbare innsatsen fra redningsmannskaper, frivillige og de rammede selv, trolig bidro til at flere liv ikke gikk tapt. Likevel pekes det i rapporten på en rekke små og store læringspunkter som må følges opp, blant annet knyttet til det forebyggende skredsikringen og systematisering og ivaretagelse av kunnskap omkring skredforebygging.

Skredulykken har preget lokalsamfunnet i ettertid. DSB har på oppdrag av departementet og i samarbeid med Politihøgskolen og Hovedredningssentralen i Sør-Norge gjennomgått og evaluert forebyggende tiltak, beredskap og krisehåndtering i forbindelse med hendelsen. Sysselmannen og lokalstyret i Longyearbyen har gitt uttrykk for at rapporten har vært svært nyttig i arbeidet med å styrke samfunnsikkerheten i Svalbard-samfunnet, og flere av rapportens anbefalinger er allerede gjennomført og vist seg nyttige i forbindelse med situasjoner med økt farenivå i Longyearbyen.

Rapporteringskriterie 2.3: Systematisk gjennomgang av fylkesmannens egne evalueringer etter hendelser og øvelser.

Det er arrangert flere fagsamlinger med embetene der ett viktig tema er å formidle lærings- og forbedringspunkter. Gjennom styrende dokumenter, samt styringsdialogmøter, følger vi opp forbedrings- og læringspunkter hos fylkesmennene for å sikre implementering. Vi legger også til rette for erfaringsdeling mellom embeter, slik at læring fra en hendelse/øvelse også kan bidra til læringspunkter hos andre embeter.

3.1.3 TILSYN OG MARKEDSKONTROLL

DSBs oppgaver som tilsynsmyndighet er gitt gjennom lov, forskrift og kongelige resolusjoner. DSB har ansvar for tilsyn innenfor tilsynsområdene samfunnsikkerhet og beredskap, elsikkerhet, produkt-sikkerhet, farlige kjemikalier og eksplosiver, transport av farlig gods, og forebyggende brannvern.

3.1.3.1 Tilsyn med elektriske anlegg

Oppgave 12:

DSB skal foreta en gjennomgang av elsikkerhetsområdet for å ivareta risikobasert tilsyn, samt utrede modell for fremtidig godkjenning av utenlandske elektrofagarbeidere, herunder finansiering.

Forslag til rapport er oversendt departementet, og vil følges opp videre i 2017.

Formålet med tilsyn innenfor fagområdet er å påse at virksomhetene etterlever gjeldende regelverk, gi informasjon om forhold tilknyttet regelverket, samt innhente erfaring om hvordan regelverket er tilpasset elsikkerhetsmessige utfordringer og eventuelle behov i markedet.

Tema for tilsynene med nettselskap, produksjons-selskap og industri har blant annet vært knyttet til hvordan nettselskapene vedlikeholder og bygger sine anlegg for å møte det «grønne skiftet» med et stort innslag av solkraft, vindkraft etc. Videre har det vært fulgt opp sentrale krav til ombygging av og oversikt over anlegg med forhøyet personrisiko. Det kan konkluderes med at enkelte virksomheter står på stedet hvil sikkerhetsmessig, mens det hos andre er observert betydelige forbedringer i sikkerhetsnivået og holdninger til sikkerhetsarbeidet. DSB har også hatt fokus på det lokale el-tilsyn (DLE) og deres forpliktelse. Virksomheter som har jevnlig tilsyn har også en god utvikling på elsikkerhetsområdet. Dette gjelder primært de større virksomhetene.

I tilknytning til den overordnede sikkerheten knyttet til elektromedisinsk utstyr, fører DSB i samarbeid med DLE tilsyn med den elektriske infrastrukturen ved helseforetakene. Tilsynet omfatter også tema knyttet til bruk og vedlikehold av utstyret. Det har vært spesielt fokus rettet mot håndtering av behandlingshjelpemidler til bruk utenfor sykehus da flere syke i dag behandles hjemme etter at samhandlingsreformen trådte i kraft.

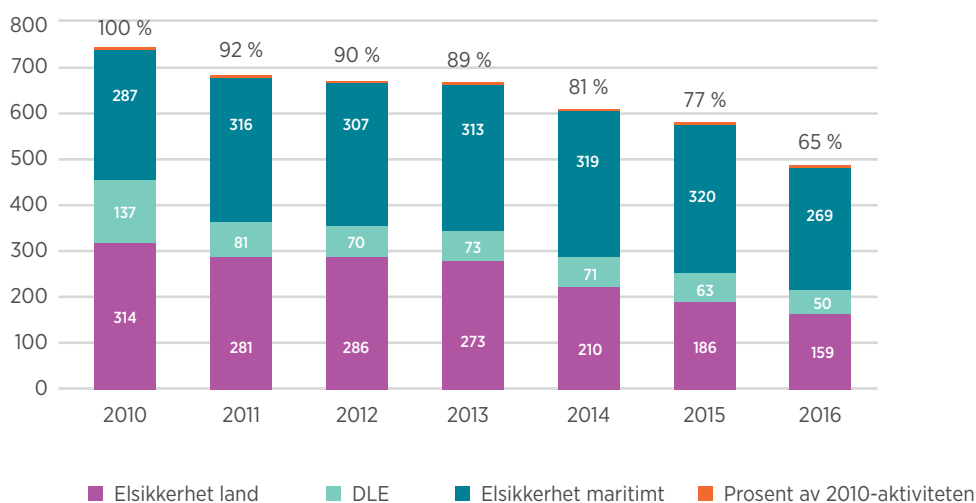
Over tid er det en klar trend at omkomne og skadede som kan ha vært forårsaket av elektromedisinsk utstyr har avtatt. Nedgangen samstemmer godt med innføring av fokus på helseforetakenes internkontroll og innsatsen som har vært gjort opp mot helseforetakene på tilsynssiden. Det ble gjennomført systemrevisjoner på 19 helseforetak og private sykehus i 2016, mot 16 i 2015. Ett av disse tilsynene var samtidig tilsyn med Statens strålevern, og ett var samtidig tilsyn med Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (NKOM). Samordning med andre tilsynsetater er positivt både for tilsynsetatene og tilsynsobjektene. Det kreves ofte gjentatt press og langsiktig oppfølging fra DSB for at avvik skal lukkes på en tilfredsstillende måte og blir implementert gjennomgående i hele foretaket. Det ble rapportert om 9 omkomne hvor elektromedisinsk utstyr har vært eller kunne ha vært årsaken. Dødsfall der elektromedisinsk utstyr har vært involvert har sunket fra gjennomsnittlig 15 per år gjennom 1990-tallet til 8 per år etter årtusenskiftet.

DSB bisto politiet i 5 granskninger etter alvorlige ulykker som hadde eller kunne vært forårsaket av elektromedisinsk utstyr. Disse granskningene er særdeles lærerike og er høyt verdsatt.

DSBs tilsyn med maritime anlegg har avdekket et stort behov for revisjon av forskrift om maritime elektriske anlegg. Valg av tilsynsobjekter er styrt av samarbeidsavtalene med Sjøfartsdirektoratet og er knyttet til sertifikatfornyelser. Innen maritim sektor er det fremdeles stor variasjon på elsikkerhetsnivået for de mindre rederiene selv om man registrerer en større forståelse for at det er nødvendig med kontroll av de elektriske anleggene. De større rederiene har som regel bedre system på elsikkerhetsarbeidet selv om det avdekkes avvik også her.

DSB gjennomførte 478 tilsyn med nettselskaper, produksjonsselskaper, industri, skip, offshoreinnretninger mv. i 2016, se figur 4. Tilsynene ble i all hovedsak utført som systemrevisjoner med tilhørende verifikasjoner. Tilsynsaktiviteten ble nedjustert i forhold til opprinnelige planer og i forhold til 2015. Sett i forhold til nivået i 2010 er omfanget av tilsynsaktiviteten redusert med 35 %.

Tilsyn Elsikkerhet

FIGUR 4. Tilsyn elsikkerhet.

Fylkesbarometer

3.1.3.2 Markedstilsyn med elektrisk utstyr

Hensikten med markedskontroll er å gi forbrukere og andre sluttbrukere et likt beskyttelsesnivå innen hele EØS-området uansett hvor produktet er produsert.

DSB har prioritert å fange opp farlig elektrisk utstyr på markedet, vurdere informasjon rettet mot brukere og opplyse om farlig utstyr som kan finnes på markedet. Spesielt de to siste årene har man fokusert på samarbeid med tollmyndighetene for å hindre at elektrisk utstyr som ikke tilfredsstillere regelverket, blir importert til landet.

Både brukerne av elektromedisinsk utstyr og ansvarlige importører/produsenter er pålagt å rapportere uhell knyttet til bruk av utstyret. Disse meldingene benyttes som underlag for markedsovervåkingen av slikt utstyr og oppfølging av importør/produsent.

I 2016 har DSB videreført prosjektet som omhandler samarbeid med tre tolldistrikt og tre utvalgte lokale elektrisitets-tilsyn. Prosjektet ble startet med intensjon om å stoppe elektrisk utstyr som ikke tilfredsstillere kravene i gjeldende regelverk, før det settes på det norske markedet. DSB har fattet anslagsvis 50 vedtak om innførsels- og omsetningsforbud, importører har gjennomført flere frivillige destruksjoner og ikke minst er det gjennomført en rekke oppfølginger av importører av elektrisk utstyr.

DSB mottok 53 markedskontrollmeldinger fra DLE om potensielt farlig utstyr (mot 44 i 2015). De fleste knyttet seg til gruppene installasjonsmateriell og flyttbart belysningsutstyr. Dessuten ble det mottatt 165 bekymringsmeldinger (mot 135 i 2015) gjennom innmeldingsordningen på dsb.no.

EU-prosjektene innen markedskontroll av utstyr som startet i 2015, pågår fremdeles. Disse prosjektene gjør at man får utvekslet erfaring og kompetanse. Prosjektene er finansiert av EU-kommisjonen.

DSB får stadig mediehenndelser knyttet til elektrisk utstyr både på bakgrunn av hendelser i inn- og utland og mer ut fra en generell interesse fra mediene. Intervjuer i ulike medier har også i 2016 gitt muligheten til å nå allmenheten med informasjon om risiko knyttet til ulikt utstyr og bruken av dette.

3.1.3.3 Tilsyn med kommunale brann- og redningsvesen

Rapporteringskriterie 1.4: Gjennomførte tilsyn med regelverkets krav til etablering og drift av brannvesen, og vurdering av funn og utviklingstrekk.

DSB gjennomfører tilsyn med kommunenes lovpålagte ansvar for å etablere og drifte brann- og redningsvesen. DSB er sentral tilsynsmyndighet slik det følger av brann- og eksplosjonsvernloven, og tilsynet med kommunenes etterlevelse av regelverket er et sentralt virkemiddel for bedre og mer samordning av beredskap og styrket håndteringsevne på tvers av kommune- og etatsgrenser.

Prioriterte tema/ områder/ målgrupper i 2016

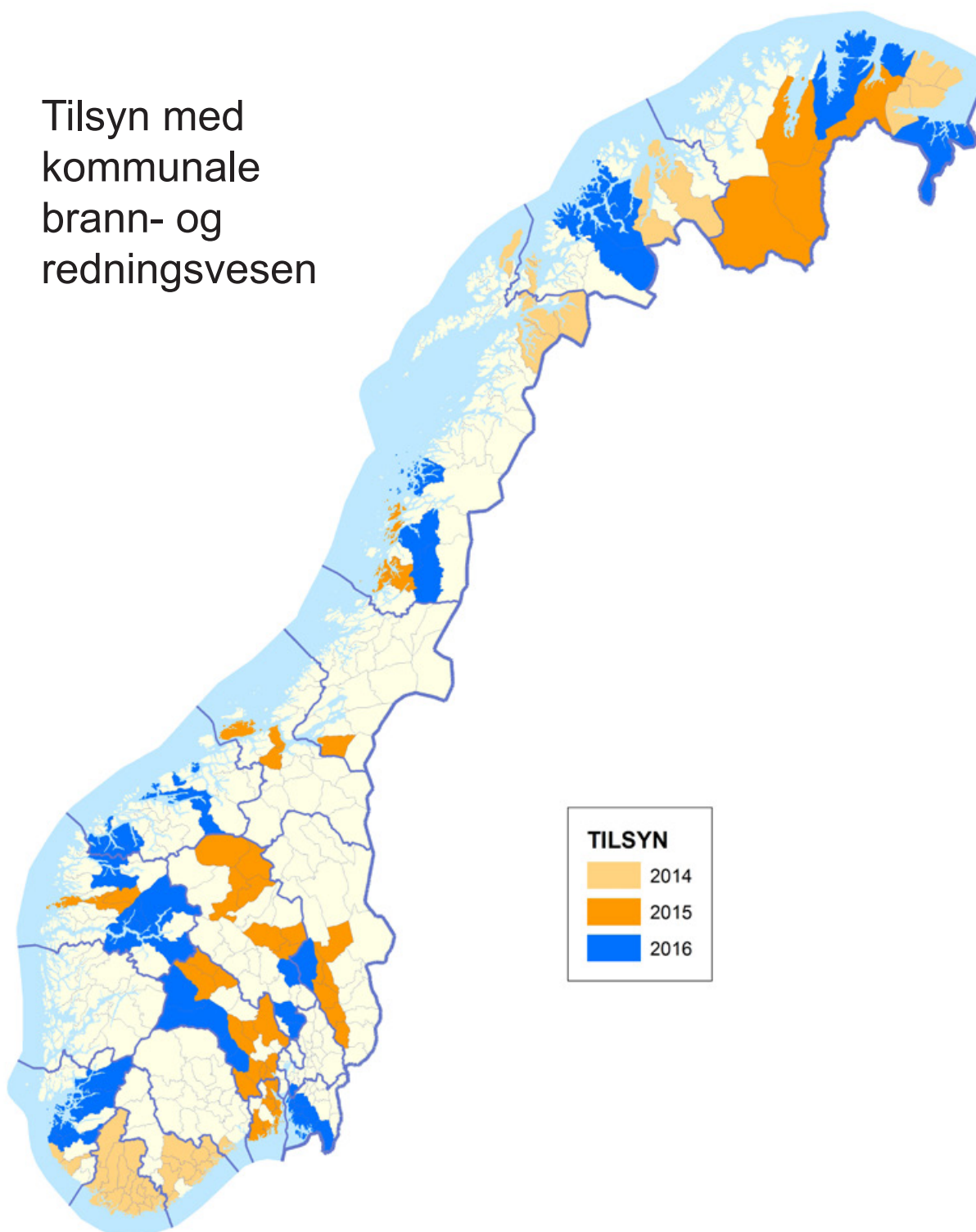
Gjennom direkte tilsyn med 42 brann- og redningsvesen i 2016⁶, har DSB spesielt fulgt opp evnen til å håndtere komplekse hendelser med tap av liv, helse, miljø, viktige samfunnsfunksjoner eller store materielle verdier. For å redusere sårbarheten i samfunnet er oppmerksomheten rettet mot de funn som har fremkommet ved senere tids evaluering av slike hendelser og øvelser, eksempelvis anvendelsen av Enhetlig ledelsessystem (ELS).

Tilsynene har fokusert på tre hovedområder: overordnet ledelse, dimensjonering av brann- og redningsvesenet og gjennomføring av øvelser. Tilsynets tema var rettet mot store og komplekse branner og ulykker som utfordrer hvert enkelt brann- og redningsvesens ressurser og kapasitet. Figur 5 – fordeling av tilsyn 2014–2016

Samlet sett ble det i 2016 avdekket 64 avvik og 35 anmerkninger, mot 50 avvik og 19 anmerkninger i 2015. Avvik er brudd på regelverk, mens anmerkning er DSBs faglige anbefalinger til forbedring.

⁶ Aktivitetsnivået er en økning fra 30 tilsyn i 2015 og 20 tilsyn i 2014. Se figur 5 for geografisk fordeling.

Tilsyn med kommunale brann- og redningsvesen

FIGUR 5. Fordeling av tilsyn 2014–2016.

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

Gjennomførte tilsyn har avdekket at det er sammenheng mellom antall innbyggere i kommuner og antall registrerte avvik. Dimensjoneringen av brann- og redningsvesen har en direkte sammenheng med antall innbyggere i tettsted og kommuner/brannvernregioner, og til krav som fremgår i regelverket. Det betyr at jo flere innbyggere det er i kommunen og tettsted jo flere årsverk må det avsettes til brannvernarbeid.

Med så mange små og ulike brann- og redningsvesen så er tilsyn et viktig virkemiddel for å påse at kommunene etterlever kravene som brannregelverket stiller til etablering og drift av brannvesen.

Tilsyn har videre til hensikt å påse at alle brann- og redningsvesenet har en tilfredsstillende overordnet innsatsledelse, og anbefale og veilede om innføring og bruk av enhetlig ledersystem (ELS) som lederverktøy. Dette er et sentralt virkemiddel for å styrke beredskap og håndteringsevne i eget brannvesen og samarbeid på tvers av kommune- og etatsgrenser.

Funn fra tilsyn understreker behovet for å gjennomføre endringer i hvordan kommunene ivaretar etablering og drift av brann- og redningsvesen. Økt håndteringsevne avhenger av tettere og mer forutsigbart samarbeid mellom kommunene om løsning av brannregelverkets oppgaver. Det er fortsatt en overvekt av små brann- og redningsvesen som får flest avvik og som har utfordringer med å tilfredsstillende regelverket. DSB mener at evalueringene og tilsynet dokumenterer at det er nødvendig at kommunene samarbeider om oppgaver innen brann- og redningsvesenet i langt større grad enn de gjør i dag, og DSB er gjennom regelverksarbeidet bedt om å vurdere hvordan dette kan reguleres i ny dimensjoneringsforskrift. Slik situasjonen er nå har DSB ikke virkemidler til å følge opp avvik i en slik grad at det fører til lukking av avvik.

3.1.3.4 Tilsyn med kommunal beredskapsplikt

Rapporteringskriterie 4.1: Sammenstille resultater fra fylkesmannens tilsyn med kommunene

Oppgave 14:

DSB skal redegjøre for bruken av 10 mill. kroner til styrking av fylkesmannens veiledning og tilsyn med kommunal beredskapsplikt, samt fylkesmannens understøttelse av kommunene i flyktningssituasjonen.

Flertallet av fylkesmennene har ansatt fagpersoner som skal bidra til å styrke arbeidet innen samfunnssikkerhet og beredskap. Tolv fylker har opprettet fast eller midlertidig stilling i embetet, enten på heltid eller deltid. Flertallet av embetene planlegger å opprettholde ressursene også i 2017 og fremover, avhengig av videreføring av tildelte midler.

Fylkesmannen har gjennom sivilbeskyttelsesloven og forskrift om kommunal beredskapsplikt fått i oppdrag å gjennomføre tilsyn med samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene. Fylkesmannens oppgaver som tilsynsmyndighet er ivarettatt gjennom fylkesmannens samfunnssikkerhetsinstruks, og det gis ytterligere føringer og oppgaver gjennom Kommunal- og moderniseringsdepartementets (KMD) styrende dokumenter. DSB har utarbeidet en veileder som konkretiserer Fylkesmannens veilednings- og tilsynsrolle.

Fylkesmannens 96 tilsyn i 2015 resulterte i avvik i 65 av tilsynene. Kommunene fikk til sammen 147 avvik på etterlevelse av kommunal beredskapsplikt. Det vil si at 1/3 av kommunene det ble ført tilsyn med ikke fikk avvik, noe som tyder på at kommunal beredskapsplikt blir ivarettatt på en god måte.

De øvrige 2/3 av kommunene hadde flest avvik på helhetlig ROS og spesielt er avvikene knyttet til behov for befolkningsvarsling og evakuering, og hvordan ulike risiko- og sårbarhetsfaktorer kan påvirke hverandre.

Avvikene på overordnet beredskapsplan er særlig knyttet til plan for krisekommunikasjon med befolkningen, media og egne ansatte, og plan for befolkningsvarsling basert på den helhetlige risiko- og sårbarhetsanalysen.

Når det gjelder lukking av avvik fremgår det av fylkesmennenes årsrapportering for 2015 at embetene har systemer som sikrer lukking av avvik. Hovedinntrykket fra brukerundersøkelse i kommunene er at kommunene gir Fylkesmannen god tilbakemelding i arbeidet med ivaretagelse av tilsynsrollen. De opplever at det er god dialog i tilsynet og at Fylkesmannen var til støtte i oppfølgingen av tilsynet.

Kommunene oppgir i forbindelse med effekt av tilsyn at tilsynsrapporten gir et godt utgangspunkt for å identifisere tiltak for forbedringer, og at tilsyn bidrar til en positiv utvikling av kommunens samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeid. I tillegg svarer en stor andel av kommunene at de har igangsatt forbedringstiltak utover å lukke avvik.

9 av 10 kommuner som fikk avvik i tilsynet svarer helt enig eller delvis enig i at funnene (avvik eller merknader) som ble avdekket i tilsynet allerede var kjent for kommunen. Kommunene ser dermed ut til å være bevisst egne utfordringer, men det kan virke som det må et tilsyn til for at kommune skal følge opp det de er pålagt i lov og forskrift. Samtidig opplever kommunene at de største hindringene for å styrke arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap er mangel på tid til dette arbeidet. Mangel på oppfølging og støtte på ledernivå er i mindre grad opplevd som en hindring. Her er det imidlertid forskjell på store og små kommuner da det er større andeler blant de små kommunene som svarer «stor hindring» enn blant de større kommunene⁷.

3.1.3.5 Departementstilsyn

Oppgave 8:

DSB skal delta i evaluering av tilsynsordningen etter tredje tilsynsrunde.

DSB utfører tilsyn med samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet i departementer på vegne av JD i henhold til kgl.res. 15. juni 2012⁸. Hovedformålet med tilsynet er tredelt: (i) fremme god kvalitet på samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet under det enkelte departements ansvarsområde, (ii) fremme et samordnet og helhetlig arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap, og (iii) fremskaffe en oversikt over det samlede samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet.

I 2016 har DSB deltatt i oppfølgingen av fem⁹ tilsyn, og tredje tilsynsrunde ble avsluttet med tilsynene med Helse- og omsorgsdepartementet og Finansdepartementet. Fokus for tilsynsrunden har vært kritiske funksjoner som departementet har ansvar for, og på hvilken måte de har planlagt for å opprettholde disse funksjonene under ekstraordinære betingelser.

DSB har oppsummert tilsynsrunden og hovedfunnene er:

- Mangel på systematikk i arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap.
- Svakheter med hensyn til oversikt over risiko og sårbarhet.

Oppgave 9:

DSB skal arrangere erfaringsseminar for departementene fra tredje tilsynsrunde i samarbeid med JD.

⁷ Sammendrag, Rapport tilsyn med kommunal beredskapsplikt 1.12.16.

⁸ Instruks for departementenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap, Justis- og beredskapsdepartementets samordningsrolle, tilsynsfunksjon og sentral krisehåndtering.

⁹ Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Utenriksdepartementet, Samferdselsdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Arbeids- og sosialdepartementet.

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

Et erfaringsseminar fra tredje tilsynsrunde ble gjennomført 15.juni, med deltakere fra aktuelle departementer. Tilbakemeldingene fra deltakerne har jevnt over vært gode.

Høsten 2016 startet DSB arbeidet med en intern evaluering av tilsynsordningen. Et mål med evalueringen er å identifisere DSBs overordnede forslag til endring og videreutvikling av ordningen. Direktoratet for forvaltning og IKT (DIFI) og Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) gjennomfører også en evaluering av tilsynsordningen på oppdrag fra JD. Denne evalueringen har et bredt mandat, herunder å undersøke ressursbruk sett opp mot effekten av tilsynene. Begge evalueringene skal ferdigstilles første kvartal 2017. De har noe ulikt fokus og vil dermed kunne gi et utfyllende kunnskapsgrunnlag for videreutviklingen av tilsynene med departementene. Det foreligger per utgangen av året ikke kunnskap om effekten av tilsynene. Dette er omfattet av evalueringen av tilsynsordningen.

3.1.3.6 Tilsyn med tilfluktsrom

Norge har i dag 25 000 tilfluktsrom med plass til om lag 2 500 000 personer. Disse er fordelt med ca. 300 000 plasser i offentlige tilfluktsrom og 2 200 000 i private. DSB har ansvar for forvaltning av tilsyn med tilfluktsrom. Hensikten med tilsyn er å påse at eksisterende tilfluktsrom er i forskriftsmessig stand, og kan klargjøres innenfor 72 timer ved en eventuell beredskapssituasjon.

I perioden 2008–2012 ble det foretatt en teknisk vurdering av status og oppgraderingsbehov for 110 offentlige tilfluktsrom, og utarbeidet en rapport «Evalueringsrapport vedrørende gjennomgang av et utvalg av offentlige tilfluktsrom i alle landets fylker». Rapporten viser at tilstanden på tilfluktsrommene varierer, men tilfluktsrom som er i aktiv bruk (fredtidsanvendelse), er i god stand.

DSB har som målsetting å gjennomføre 10–20 tilsyn av tilfluktsrom årlig per sivilforsvarsdistrikt, dvs. 200–400 tilsyn årlig. Stramme økonomiske rammer har ført til en reduksjon i antall tilsyn. Totalt ble det i 2016 foretatt tilstandskontroll av ca. 100 tilfluktsrom, mot tidligere 200–300 per år. Tilsyn i 2016 avdekket noen tekniske mangler, samt tilfeller av mangelfulle instruksjoner. Videre viser det seg at tilfluktsrom som benyttes til andre formål i det daglige er i relativt god stand. En effekt av tilsyn er en økt

bevissthet hos eierne mht. vedlikehold, men også til tilfluktsrommenes beredskapsmessige betydning. Det er i tillegg gjennom tilstandskontrollene avdekket behov for økt kompetanse både hos eiere av tilfluktsrom og internt i DSB og Sivilforsvaret. På bakgrunn av dette vil det gjennomføres kurs for tilfluktsromspersonell, rettet mot Sivilforsvaret, og på sikt for eiere av tilfluktsrom.

3.1.3.7 Tilsyn med farlige kjemikalier, eksplosiver og farlig gods

DSB arbeider forebyggende for at den lovlige håndteringen av farlige kjemikalier, eksplosiver, og farlig gods skal skje uten uhell og slik at sikkerheten til omgivelsene blir tilfredsstillende ivaretatt. Videre skal det sikres at farlige kjemikalier, eksplosiver og farlig gods ikke skal komme på avveie eller i urette hender og misbrukes til kriminelle handlinger. DSB arbeider også for å forebygge helseskade som følge av bruk av farlige produkter og forbrukertjenester.

Tilsyn og markedskontroll er viktige virkemidler for å forebygge hendelser og sikre etterlevelse av regelverket. For kjemikalie- og eksplosivområdet og produktsikkerhetsområdet prioriteres tilsynet og markedskontrollen på enkle risikovurderinger. Porteføljen er omfattende, og kun en svært liten del av tilsynsobjektene ble kontrollert i 2016, noe som skyldes prioriteringer av oppgaver knyttet til utredninger og regelverksutvikling. Det ble kun gjennomført markedsinspeksjoner på produktsikkerhetsområdet og fyrverkeri.

Tilsyn med virksomheter som håndterer farlige kjemikalier

I Norge er det ca. 10 000 virksomheter som håndterer brannfarlige, reaksjonsfarlige og/eller trykksatte stoff. Årlig gjennomføres rundt 1000 tilsyn ved disse virksomhetene der HMS-etatene gjennomfører i underkant av 100 og de resterende av kommunale brann- og redningsvesen. DSB gjennomførte 19 tilsyn i 2016 med spesiell vekt på temaene vedlikehold av sikkerhetskritisk utstyr og eksplosjonsvern. Oppsummering av funn viste at dokumentasjonen knyttet til virksomhetenes eksplosjonsvern var mangelfulle. Det kom også frem at risikovurderinger og internkontrollsystemene fortsatt er mangelfullt dokumentert i mange virksomheter.

Brannvesenets tilsynsaksjon

DSB har i flere år lagt til rette for en tilsynsaksjon knyttet til utvalgte anleggstyper der brann og redningsvesenet er tilsynsmyndighet. Aksjonen tilrettelegges ved at DSB utarbeider veiledning om bransjen og sjekklister og sammenstiller resultatene fra aksjonen. I 2016 deltok 40 brannvesen i det ble gjennomført totalt 137 tilsyn ved kuldeanlegg med ammoniakk eller fylleanlegg for LPG-gassflasker. Kuldeanleggene benyttes i ishaller og næringsmiddelindustri og en hendelse kan få betydelige konsekvenser både for 3. person og virksomhetene. Fylleanlegg for LPG-gassflasker ble prioritert da det var et ønske å følge opp implementering av de nye kravene til merking, mottak og kontroll som kom i 2015. Resultater fra aksjonen viser blant annet avvik knyttet til rutiner for varsling og rapportering av hendelser til DSB, innmelding av farlig stoff, rutiner for intern oppfølging av hendelser, øving av beredskapsplaner, mangel på systematisk tilstandskontroll osv. etc. DSB ser det som svært viktig for sikkerheten knyttet til håndtering av farlig stoff at brannvesenet utfører tilsyn på området, og det planlegges derfor å videreføre tilsynsaksjonen kommende år.

HMS-etatenes tilsynsaksjon «Samordning i konsentrerte næringsområder»

Aksjonen ble gjennomført som et samarbeidsprosjekt mellom Arbeidstilsynet, DSB, Miljødirektoratet og NSO. Tema for tilsynene var internkontrollforskriftens § 6 om krav til samordning og ble valgt som en oppfølging av funn ved gjennomgangene av sikkerheten ved Sydhavna (2014) og Risavika (2015). Det deltok representanter fra Arbeidstilsynet, kommunale brannvesen, lokale el-tilsyn, DSB, Fylkesmannens miljøvernavdeling, Miljødirektoratet og NSO under tilsynene, og totalt 298 tilsyn ved 17 industriparke, 9 forsyningsbaser og 46 kjøpesentre ble gjennomført. Samordning ble vurdert å være et relevant tema av virksomhetene, og prosjektgruppen anbefaler en gjennomgang av § 6 i internkontrollforskriften for å tydeliggjøre paragrafens krav.

Tilsyn på eksplosivområdet

DSB gjennomførte i 2014/15 en analyse av sikkerhetstilstanden på eksplosivområdet, som i 2015 ble fulgt opp med en landsdekkende kombinert motivasjons-, årvåkenhet-, og tilsynsaksjon der bruk, handel og oppbevaring av eksplosiver var tema.

Aksjonen viste at sikkerhetstilstanden ikke er så god som analysen viste når det gjaldt oppbevaring av eksplosiver. I 2016 ble det prioritert å gjennomføre tilsyn med bruk og oppbevaring på steder som ikke ble dekket gjennom aksjonen i 2015. I alt sammen 16 tilsyn ble gjennomført på Helgeland nord, Fosen landskapet og i Finnmark. I tillegg ble det avdekket 4 anlegg som ikke lenger eksisterte.

Foto: DSB

Tilsynene avdekket mange av de samme funnene som ble gjort under tilsynsaksjonen i 2015, som rot og uorden på lagrene og mangler ved sikringstiltakene. Seks aktører ble anmeldt grunnet manglende alarm på lageret og tre lager ble tømt på stedet. Tilsyn som følges opp med hensiktsmessig bruk av reaksjonsmidler ved avvik, er et sentralt virkemiddel i det forebyggende arbeidet. Er risikoen for «å bli tatt» liten er erfaringene dessverre at regelverket ikke etterleves på en tilfredsstillende måte.

Stikkprøvekontroll fyrverkeri

På oppdrag fra DSB gjennomfører SP Fire Research AS hvert år en stikkprøvekontroll hos samtlige seks importører av fyrverkeri til det norske markedet. Det ble tatt ut et representativt utvalg av tre ulike artikler fra hver av importørene, til en funksjonstest. Ingen av produktene feilet.

Markedstilsyn oppblåsbare redningsvester

I Norge dør ca. 30 personer årlig ved drukning fra fritidsfartøy. For å redusere antall dødsulykker, er blant annet påbud om bruk av vest i alle fritidsbåter under 8 meter i fart innført. Oppblåsbare redningsvester er et populært personlig verneutstyr og påbudet vil trolig gjøre slike mer utbredt. Svikter

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

funksjonaliteten ved et slik produkt, kan utfallet være fatalt. Det er derfor strenge sikkerhetskrav til funksjonalitet og merking.

I tilsynet ble over 30 oppblåsbare vester plukket ut fra ulike markedsaktører. Vestene ble visuelt kontrollert før 18 ble videresendt for testing hos et typegodkjent teknisk kontrollorgan mot harmonisert standard og gjeldende vesentlige sikkerhetskrav i regelverket. Markedstilsynet hadde som formål å kontrollere om slike vester som omsettes på det norske markedet oppfyller gjeldende sikkerhetskrav i produktkontrollen og forskrift om konstruksjon, utforming og produksjon av personlig verneutstyr (PVU). I tillegg var hensikten å nå ut til forbrukere med informasjon om hvor viktig det er å vedlikeholde vestene. Resultatene viste mangler knyttet til kravene i regelverket men ingen alarmerende funn. Testene viste imidlertid at CO2 –patronene hadde en tendens til å skru seg ut. DSB vil følge opp forholdet videre i 2017 mot EU-kommisjonen med tanke på en revisjon av gjeldende harmoniserte standard.

Foto: DSB

Systemrettet tilsyn med store norske multiimportører

DSB har i samarbeid med Miljødirektoratet gjennomført oppfølgende tilsyn med fire store norske multiimportører¹⁰. Hensikten var å verifisere at virksomhetene har et velfungerende internkontrollsystem som ivaretar sikkerheten ved produkter og dermed forebygger at farlige produkter plasseres i det norske markedet. Tilsynsobjektene ble valgt ut fordi det var behov for oppfølging av disse basert på erfaring fra tidligere tilsyn og produktmeldinger de siste årene. Tema var virksomhetenes internkontrollsystem knyttet til produktsikkerhet, med fokus på regelverkskunnskap, innkjøpsrutiner, mottakskontroll, meldeplikt, risikovurdering og avvikshåndtering, opplæring av ansatte og tilbakekallingsrutiner.

Resultatene viste at dette er salgs- og driftsorienterte organisasjoner som i mindre grad setter seg inn i den tekniske dokumentasjonen for produktene og aktuell samsvarsprosedyre. De kontrollerer i for liten grad at advarselsmerking og brukerveiledningen er tilstrekkelige på de ulike produktene. Virksomhetene har god oversikt på HMS (helse, arbeidsmiljø og personellsikkerhet) men for lite fokus på produktsikkerhet. Virksomheten mangler gjerne internkontrollsystem for sentrale deler av produktsikkerheten. Tilsynene med multiimportørene bidrar til forbedringer knyttet til produktsikkerheten i virksomhetene gjennom økt kunnskap og bedre rutiner.

¹⁰ Jula Norge AS, Biltema Norge AS, Plantasjen Norge AS og IKEA Norge AS.

3.2

KUNNSKAPSBASERT FOREBYGGING

Risiko- og trusselbildet samfunnet står overfor er bredt og sammensatt, og endres i takt med samfunnsutviklingen. Noen av de viktigste utviklingstrekkene er knyttet til konsekvensene av klimaendringer, demografiske faktorer, globalisering, teknologiutvikling og økonomiske forhold.

DSB skal ha oversikt over risiko og sårbarhet. God oversikt over kritiske samfunnsfunksjoner og kritisk infrastruktur er en forutsetning for riktige prioriteringer og planlegging fra overordnet nivå, ned i egen sektor og mellom de enkelte sektorer. DSB bidrar til dette gjennom kunnskapsutvikling innenfor samfunnsikkerhets- og beredskapsområdet.

DSB har i 2016 prioritert arbeid med ny rapporterings løsning for brann- og redningsvesenene (BRIS). Brann- og redningsvesenene gir tilbakemelding om at det er lettere å rapportere i løsningen enn tidligere og at data allerede gir stor lokal nytte. Brann- og redningsvesenet har ved hjelp av BRIS i større grad kunnet dokumentere restverdiredningskrav overfor Finans Norge og har dermed trolig fått høyere inntekter fra forsikringsbransjen for disse type oppdragene. For DSB har BRIS gitt høyere informasjonskvalitet gjennom en betydelig bedre og til enhver tid oppdatert oversikt over brann- og redningsvesenets oppdrag. Underrapporteringen er betydelig redusert gjennom koblingen mot 110-sentralene.

Det juridiske arbeidet i DSB har vært gjenstand for et større kvalitetssikringsarbeid, hvor regelverk har vært særlig prioritert. Det er iverksatt flere tiltak for å øke kvaliteten på regelverksarbeidet, blant annet felles rutinebeskrivelser for gjennomføring av arbeidet uavhengig av fagområde og løsning for elektroniske høringer på nett. Samtidig er det besluttet å opprette en egen juridisk enhet i DSB hvor kvalitetssikring av regelverk blir et særlig ansvar. Å sikre enhetlig og effektiv regelverksutvikling og derigjennom korrekt og ensartet myndighetsutøvelse er en forventet effekt. Elektroniske høringer vil kunne stimulere til økt deltakelse ved utforming av nytt regelverk, bedre kvalitet på det ferdige arbeidet, og en mer effektiv saksbehandling i DSB.

3.2.1 OVERSIKT, ANALYSER OG KUNNSKAPSGRUNNLAG

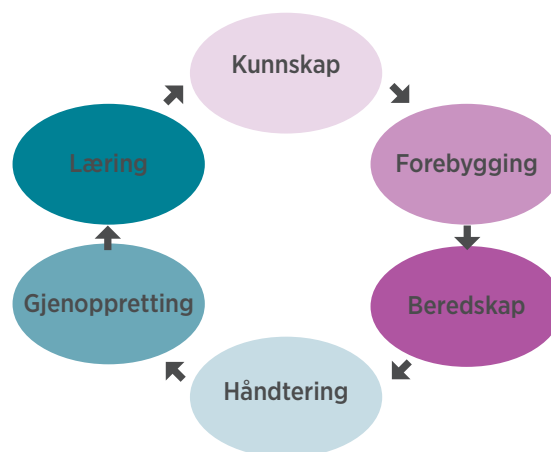
Styringsparameter 3:

Bedre kunnskapsgrunnlag innen eget forvaltningsområde som skal ligge til grunn for egen virkemiddelbruk og faglig støtte til departementets politikktutforming.

DSBs skal ha oversikt over risiko og sårbarhet i samfunnet, sammenstille kunnskap og erfaringer, og opptre som nasjonal normgiver på sitt arbeidsfelt. DSB er også et kompetanseorgan og uavhengig rådgiver.

I Meld. St. 10 (2016–2017) «Risiko i et trygt samfunn – Samfunnsikkerhet» vektlegges at arbeidet med samfunnsikkerhet må være systematisk. Ulike deler av samfunnsikkerhetsarbeidet henger sammen og kan sees som en sammenhengende kjede, se figur.

DSBs virkemidler knyttet til oversikt, analyser og kunnskapsgrunnlag har som formål å bidra til at arbeidet med samfunnsikkerhet skal være kunnskaps- og erfaringsbasert. Dette omfatter å ha gode metoder som gir oss kunnskap om utfordringene som truer verdiene våre (risiko og sårbarhet), slik at vi vet hva vi og andre aktører skal basere arbeidet med samfunnsikkerhet på. Det omfatter også å søke kunnskap om hvilke tiltak som erfaringsmessig virker best, og prioritere disse.

FIGUR 6. Samfunnsikkerhetsarbeid som sammenhengende kjede.

Brann og innsatsrapportering

BRIS er rapporteringsløsningen fra brann- og redningsvesenene til DSB. Formålet med BRIS er; å gi brann- og redningsvesenet et bedre grunnlag for et effektivt forebyggende arbeid og beredskap, gi lokale og nasjonale beslutningstakere nødvendig styringsinfo, samt å redusere dobbeltregistrering og øke datakvaliteten. Rapporteringen i BRIS inkluderer alle enkeltoppdrag brann- og redningsvesenet rykker ut på og en årlig rapportering. Alle landets brann- og redningsvesen tok i bruk BRIS i 2016. Data fra BRIS er anvendt som grunnlag til omtale av brannområdet under kapittel 3.1.

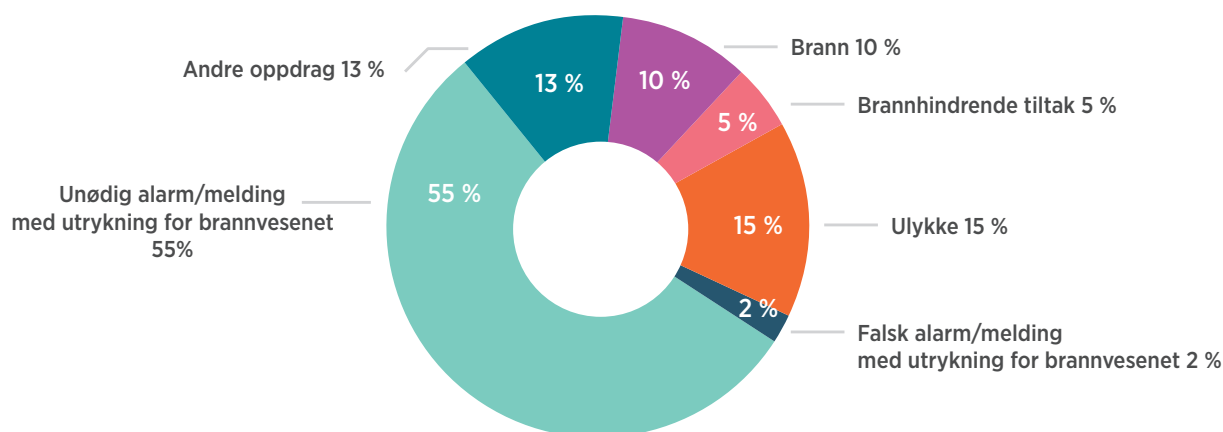
Rapporteringskriterie 3.1: Sammenstilling og vurdering av informasjon samlet inn gjennom bruken av BRIS.

For å utvikle et godt kunnskapsgrunnlag på brann- og redningsområdet, er vi avhengig av at kvaliteten på data i BRIS er god. DSB har i første driftsår

prioritert aktiviteter som bidrar til å sikre best mulig kvalitet i data. DSB publiserte data fra BRIS for første gang etter 1. halvår 2016. Særlig har det vært gjennomført relativt utstrakt opplæringsaktiviteter rettet mot brann- og redningsvesenet, for eksempel nettseminarer, presentasjoner på ulike regionale samlinger, nyhetsbrev og support via telefon og mail. I tillegg har vi prioritert justering av mangler og feil i systemet, videre utvikling av statistikk- og analysemuligheter for brann- og redningsvesenet og oppstart av arbeidet med å vurdere hvordan data skal deles med omverdenen.

I løpet av 2016 ble det rykket ut på 85 580 oppdrag. Dette fordeler seg svært ujevnt. De største brann- og redningsvesen har flere tusen oppdrag i året, mens vi har flere uten registrerte oppdrag i året som gikk og mange brann- og redningsvesen med 10 eller færre oppdrag. Av den totale oppdragsmengden ser vi av figur 7 at 55 % er i kategorien unødig alarm¹¹, mens branner og brannhindrende tiltak og ulykker står for om lag en tredjedel hver.

Utrykning etter hovedtype 2016

FIGUR 7. Fordeling av oppdrag i 2016.

¹¹ Utrykninger som krever at mannskap kalles ut, men som i ettertid viser seg unødige. F.eks. direktealarm fra et sykehjem som i ettertid viser seg å skyldes teknisk feil.

Brann- og redningsvesenet rykker ut på stadig flere helseoppdrag

Det er 35 000 oppdrag med innsats fra brann- og redningsvesenet eksklusive unødig alarm. Av brann- og redningsvesenets oppdrag i 2016, utgjør trafikkulykker og helseoppdrag tilnærmet en tredjedel. Den store andelen helseoppdrag er ikke uventet, men har med BRIS gitt dokumentert kunnskap som vi tidligere ikke har hatt. DSB mener denne kunnskapen bør gi grunnlag for en debatt om hvilke oppgaver og oppdrag som skal legges til brann- og redning. Det er svært viktig at den lokale beredskapen ivaretas, likevel utfordrer den store oppdragsmengden sider ved ansvarsprinsippet.

Ny stortingsmelding om samfunnssikkerhet

Oppgave 11:
DSB skal bidra i arbeidet med ny stortingsmelding om samfunnssikkerhet.

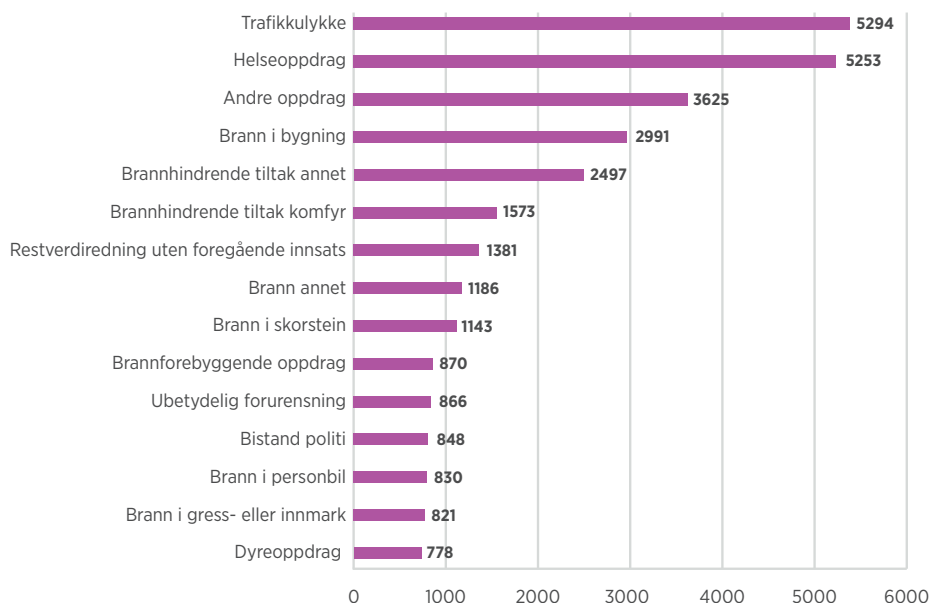
DSB har deltatt i arbeidet med stortingsmeldingen «Risiko i et trygt samfunn» som forutsatt, og meldingen ble fremlagt i desember.

FoU

DSBs FoU-arbeid omfatter et bredt spekter av virkemidler, fra analyse av kunnskapsbehov til direkte anvendelse av forskning. DSB profilerer også samfunnssikkerhet i FoU-miljøer nasjonalt og internasjonalt. Strategisk bruk av finansieringskilder og utvikling av faglige nettverk med utførende FoU-institusjoner (laboratorier, institutter, universiteter og høyskoler) er sentrale forutsetninger for å lykkes med FoU-arbeid.

Et sentralt tiltak i 2016 var utarbeidelsen av en strategi for DSBs FoU-arbeid. Målsetninger for strategien var å oppnå kunnskap om risiko og risikostyring innenfor og på tvers av forvaltningsområdene, kunnskap om effekt av virkemiddelbruk rettet mot ulike aktørgrupper, samt synlig og systematisk FoU-arbeid på samfunnssikkerhetsområdet. På brannområdet var prioriterte tema dødsbranner, nye energikilder i transportsektoren og slokking med lite vann.

DSB har, som del av en forskningsavtale med SP Fire Research, fått gjennomført en studie av farer og utfordringer med brann i elbiler i lukkede rom. Norge er et pilotland når det gjelder elektrifisering av

FIGUR 8. Brann- og redningsvesenets oppdrag 2016 ekskl. unødig alarm/ melding.

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

transportsektoren, og det finnes derfor lite erfaring om farene og utfordringene om det skulle oppstå brann i elbilbatteriet. Forskningsprosjektet har sett på hvordan en brann i batteriet sprer seg i en garasje eller tunnel, varmeutvikling og hva som kreves for slukking. Prosjektet fortsetter i 2017 med blant annet fullskalatester.

Som nasjonal elsikkerhetsmyndighet deltar DSB i forskningsarbeid i regi av CINELDI (Centre for intelligent electricity distribution). CINELDI skal legge til rette for fornybar kraftproduksjon, elektrifisering av transport og mer effektiv bruk av energi. Prosjektet skal bidra til å utforme fremtidens fleksible og robuste elektriske distribusjonsnett til en akseptabel kostnad. CINELDI vil utvikle et kunnskapsgrunnlag for nettselskaper og myndigheter til å etablere gode strategier for å optimalisere nettvirkosomheten. Prosjektets varighet er perioden 2016–2024 og det har en økonomisk ramme på 360 mill. kroner.

DSB ga i 2015 Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) i oppgave å utrede tiltak for beskyttelse av sivilbefolkningen, herunder behovet for befolkningsvarsling og tilfluktsrom. Utredningen ble gjennomført som en del av forskningsprosjektet BAS8 – Sivil-militær krisehåndtering og beredskap. FFIs rapport ble overlevert DSB i november 2016. Hovedanbefalingen er å videreføre dagens beskyttelseskonsept. Det vil si videreføring av tilfluktsromstiltaket, videreføring av dagens konsept med tyfonvarslere som den mest robuste formen for befolkningsvarsling, men supplert med en SMS-løsning, og oppdatering og forbedring av gjeldende planverk. Fremtidig videreføring forutsetter likevel noen endringer. I rapporten kommer FFI med anbefalinger og forslag til hvordan dette kan gjøres og hvordan tiltakene kan utformes videre. Rapporten med DSBs anbefaling vil bli overlevert JD i begynnelsen av 2017.

Oppfølging av Drevja-ulykken

I regi av DSBs forsker på FFI er det i samarbeid med tre av eksplosivleverandørene og Yara startet opp et toåring forskningsprosjekt for å få mer kunnskap om hvilke mekaniser som fører til eksplosjon i ammoniumnitrat under brann. Det sees også på hvilke sikkerhetstiltak som er effektive, med særlig fokus på tankutforming og tankmateriale. Prosjektet er en oppfølging av ulykken på Drevja i 2013, hvor en

brann i en mobil enhet for produksjon av eksplosiver førte til en eksplosjon. Det er stor internasjonal interesse rundt prosjektet.

Slokkesprayer på det norske markedet

SP Fire Research har i 2016 på oppdrag fra DSB, gjennomført en test av 11 slokkesprayer ment for brannbekjempelse i hjemmet. DSB ønsket å undersøke slokkeeffekten til slokkesprayer basert på hvilke krav som følger av regelverket og oppstilles i relevante standarder. Testingen viste at disse produktene ikke bør erstatte påbudte håndslukkere, men at de kan være nyttige supplement til et tradisjonelt brannslukkingsapparat. Markedsaktørene med produktene som ikke viste gode nok resultater vil bli fulgt opp av DSB i 2017.

Kunnskapsgrunnlag og analyser i 2016

DSB har i 2016 ferdigstilt og utgitt rapporten «Samfunnets kritiske funksjoner. Hvilken funksjons-evne må samfunnet opprettholde til enhver tid?». I arbeidet med rapporten, som definerer 14 samfunnsfunksjoner med 40 tilhørende «kapabiliteter» som er kritiske for samfunnssikkerheten, har en rekke ulike myndigheter vært involvert. Hensikten med arbeidet er å legge til rette for et mer fokusert og målrettet arbeid på området, og rapporten vil ha mange ulike bruksområder. Blant annet skal den tjene som en veiledende utdypning for departementene i deres arbeid med å samordne og ivareta sikkerheten innenfor sine spesielle ansvarsområder. Rapporten er en revisjon og utdypning av den såkalte KIKS-rapporten fra 2012.

Oppgave 10:

DSB skal utgi Nasjonalt risikobilde 2016.

Nasjonalt risikobilde skiftet i 2016 navn til *Krisescenarioer – analyser av alvorlige hendelser som kan ramme Norge*. DSB har arbeidet med å utvikle metode og presentasjonsform for analysene, blant annet med sikte på å gjøre dem ytterligere relevant i risikostyringssammenheng. Utviklingsarbeidet har fokusert på å synliggjøre risiko på nasjonalt nivå og på samfunnets muligheter til å redusere den påviste risikoen.

Det ble utgitt to nye Krisescenario-delrapporter i 2016. I rapporten *Regnflom i by* analyseres hvordan

en hendelse med styrtregn og stormflo kan påføre byer og tettsteder i Oslofjord-området store skader og beredskapsmessige utfordringer. Scenarioet som analyseres er lagt til Drammen, og i arbeidet har så vel kommunen og statlige regionale aktører deltatt. NVE og Meteorologisk institutt har også spilt en sentral rolle. Rapporten vil ha stor betydning for beredskap og utvikling av forebyggende tiltak både her og i andre kommuner i de områdene som kan bli berørt av denne typen hendelser. Klimaendringer vil medføre at slike hendelser vil opptre mer hyppig og med større kraft og intensitet enn det de har gjort til nå.

I samarbeid med Fylkesmannen i Møre og Romsdal, kommunene i regionen og diverse statlige aktører er det gjennomført en ny risikoanalyse av et varslet fjellskred i Åknes i Storfjorden. Analysen tar opp i seg ny kunnskap som er tilkommet etter at dette krisescenarioet første gang ble analysert av DSB i 2011, og fokuserer i større grad enn sist på de spesielle problemstillingene som vil gjøre seg gjeldende i forbindelse med en evakuering av befolkningen i en periode med økt farenivå. Et fjellskred som skissert i scenarioet vil være en nasjonal katastrofe og vil representere en stor utfordring for så vel sentrale som regionale og lokale myndigheter. Analysen gir en oversikt over utfordringene og derigjennom et godt grunnlag for planlegging og beredskap.

DSB har på oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet gjennomført en risiko- og sårbarhetsanalyse for justissektoren. Hensikten med analysen var å styrke risikostyringen innenfor departementets ansvarsområde. I rapporten er det analysert et bredt utvalg av scenarioer, bl.a. knyttet til innvandring og integrering og IKT-sikkerhet¹².

En risiko- og sårbarhetsanalyse av norsk matforsyning på oppdrag fra Nærings- og fiskeridepartementet og landbruks- og matdepartementet er under slutføring. Rapporten leveres 20. januar 2017.

DSB har utredet beredskapsmessige konsekvenser av nedstengingen av FM-nettet og overgangen til DAB som eneste plattform for landsdekkende radio i Norge. DSBs konklusjon var at selv om konsekvensene av stengingen er noe usikre, vil de

mest sannsynlig bli små. Uheldige enkelthendelser kan likevel ikke utelukkes. Rapporten ble levert i en periode da tiltaket ble heftig diskutert både i media og politiske arenaer, og DSBs vurderinger bidro etter vår oppfatning til å styrke faktagrunnlaget for debatten.

På elsikkerhetsområdet har et samarbeidsprosjekt mellom DSB og Norsk elektroteknisk komité (NEK) hatt som mål å beskrive viktige utfordringer i arbeidet med å opprettholde en forsvarlig elsikkerhet frem mot 2030. Dette har resultert i rapporten «Vår elektriske fremtid – et veikart for elsikkerhet», som også ble benyttet som et underlag i direktoratets gjennomgang av elsikkerhetsforvaltningen i Norge, høsten 2016.

DSB utarbeider årlig *DSBs Kunnskapsbilde* som gir oversikt over hendelsesstatistikk på samtlige av DSBs ansvarsområder, herunder årsaker og konsekvenser av uønskede hendelser og uhell.

DSB har i 2016 utarbeidet søknad om midler gjennom «Medfinansieringsordningen for digitalisering» som forvaltes av DIFI. Plattformen vil kunne sammenstille data fra ulike interne og eksterne kilder og tjenester som kunnskapsbilde/dashboard, statistikkbank, analyseverktøy og tilgjengeliggjøring av data fra DSB til omverdenen. En slik løsning vil kunne tilby et stort omfang av kunnskapstjenester som understøtter samfunnsikkerhetsaktørene i deres arbeid med ulike ledd i samfunnsikkerhetskjeden.

3.2.2 REGELVERK

3.2.2.1 Kvalitetssikring av regelverksarbeid

DSB har i 2016 hatt oppmerksomhet på kvalitetssikring av det juridiske arbeidet i DSB, og kvalitetssikring av regelverksarbeid har hatt et særskilt fokus. Som oppfølging av et prosjekt som startet opp første kvartal i 2016, er det besluttet en rekke tiltak for å styrke kvaliteten på regelverksarbeidet i DSB, bl.a. revidert regelverksrutine med krav til standardiserte høringsnotater, forskriftsoppsett og anmodningsbrev, ny rutine for arbeid med EØS-regelverk, nytt planleggings- og prioriteringsverktøy for regelverksarbeid, prosjektorganisering av regelverksarbeid og systemer for bedre koordinering med Justis- og beredskapsdepartementet. Det er i tillegg besluttet

¹² Oppdragsbrev nr. 6 – mottatt 5.4.2016.

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

organisatoriske endringer i form av opprettelse av en ny juridisk enhet fra 1. april 2017. Juridisk enhet vil ha et særskilt ansvar for kvalitetssikring av regelverksarbeidet i DSB.

DSB har også etablert en ny løsning for elektronisk høringer på www.dsb.no. Løsningen vil omfatte høringer av både regelverksendringer og enkeltvedtak i form av tillatelser og samtykker. Det kan også være aktuelt å benytte den til å høre for eksempel veiledninger. Løsningen skal tas i bruk første kvartal 2017.

Forventede effekter av disse kvalitetssikrings-tiltakene vil være bedre prioritering og forankring av regelverksarbeid i DSB, effektiv og enhetlig regelverksutvikling og styrket samarbeid mellom DSB og Justis- og beredskapsdepartementet. Dette vil bidra til en korrekt og ensartet myndighetsutøvelse og et gjenkjennbart DSB-regelverk som lettere vil nå frem til mottaker. En løsning for elektroniske høringer på nett vil kunne stimulere til økt deltakelse ved utforming av nytt regelverk, bedre kvalitet på det ferdige produktet og en effektivisering av saksbehandlingen i DSB. Dette vil også kunne ha en positiv effekt på DSBs omdømme, ved at DSB blir mer moderne, åpen og synlig innenfor forvaltningsområdene. Løsningen vil også bidra til å oppfylle Kommunal- og moderniseringsdepartementet sine forventninger i digitaliseringsrundskrivet om at digitale nettbaserte tjenester skal være hovedregelen for forvaltningens kommunikasjon med innbyggerne og næringslivet.

3.2.2.2 Regelverksarbeider i 2016

DSB avsluttet i 2016 et omfattende regelverksarbeid knyttet til sivilbeskyttelsesloven (prosjekt Tolstoj). Sivilbeskyttelsesloven er i hovedsak en videreføring av den tidligere sivilforsvarsloven fra 1953. Tilhørende forskrifter er utarbeidet i perioden 1955 til 1995, og kun enkelte av forskriftene har regelmessig blitt oppdatert. Både Sivilforsvaret, samfunnet for øvrig og beredskapssystemene i Norge har endret seg betydelig, og formålet med arbeidet har derfor vært å få et regelverk som er i samsvar med dagens situasjon, er språklig oppdatert og som sikrer større forutsigbarhet og legitimitet. På grunnlag av betydelige utredninger og avklaringer knyttet til Sivilforsvarets virksomhet i dag, har DSB utarbeidet forslag til ny sivilforsvarsforskrift, forslag til lovendringer og forslag til opphevelse av

åtte forskrifter. Forslagene ble sendt til Justis- og beredskapsdepartementet oktober 2016 for videre behandling og oppfølging.

I desember startet DSB et prosjekt for å følge opp Justis- og beredskapsdepartementets oppdrag om å utvikle nytt regelverk om organisering og dimensjonering av brann- og redningsvesenet. Forskriftsforslaget skal være tilpasset større brannsamarbeid, bedre samvirke og ny utdanningsmodell for brann- og redningsvesenet. DSB legger opp til bred involvering i arbeidet, med flere deltakere fra brann- og redningsvesenene i arbeidsgruppene. I tillegg er KS-systemet, arbeidstakerorganisasjonene og faglige organisasjoner involvert i referansegruppen. Forskriftsforslaget skal oversendes Justis- og beredskapsdepartementet 1. november 2017.

For å oppnå ønsket dreining mot mer risikobasert brannforebyggende arbeid i kommunene, har informasjon og veiledning om ny forskrift om brannforebygging hatt høy prioritet i 2016. Blant annet er det gjennomført 12 dagsseminarer landet rundt for brannsjefene, ledere av forebyggende avdeling og forebyggere i kommunene. Om lag 750 personer har deltatt på seminarene. Evaluering av dagsseminarene viser at nytteverdien er høy, og flere kommuner jobber mer i tråd med den nye forskriften. Men endring tar tid, og inntrykket er at det fremdeles er stort behov for veiledning til kommunene i forhold som har betydning for deres myndighetsrolle. Dette gjelder spesielt bruk av virkemidler hvor ny forskrift har lagt opp til større kommunal frihet til å drive brannforebyggende arbeid. Det er også et særlig behov for mer veiledning på tilsynsområdet.

DSB har i 2016 også arbeidet med å gjennomføre åtte av EUs harmoniserte produktdirektiver og –forordninger i vårt regelverk. Disse EU-rettsaktene er en del av en lovgivningspakke vedtatt av EU i 2008 (varepakken), og formålet med denne lovgivningspakken, og gjennomføringsforskriftene, er i hovedsak å strømlinjeforme produktregelverket slik at det skal bli enklere for markedsaktørene å forstå og overholde regelverket når de produserer og handler med produkter i EØS. Siden EU-rettsaktene som skal gjennomføres inneholder omfattende endringer i struktur sammenlignet med direktivene de erstatter, er det utarbeidet forslag til nye gjennomføringsforskrifter som vil erstatte gjeldende

forskrifter på området. Gjennomføringsforskriftene er, så langt det er mulig, utformet likt. DSB har i forskriftsforslagene også tydeliggjort kravene om akkreditering for å kunne bli utpekt som tekniske kontrollorganer i Norge.

Forslag til ny forskrift om sivil håndtering av eksplosjonsfarlig stoff ble i desember oversendt Justis- og beredskapsdepartementet med anmodning om høring. I tillegg til å gjennomføre direktivet om eksplosiver til sivil bruk, stiller forskriftsforslaget bl.a. nye grunnleggende krav til virksomheter som skal håndtere eksplosiver og ny regulering av mobil tilvirkning av eksplosiver.

I 2016 er det utarbeidet to veiledere som bidrar til å redusere sårbarhet i samfunnet, en veileder om sikkerhet rundt storulykkeelegg med formål å bidra til god arealplanlegging og en om bunkring av LNG.

Prosjekt Sikkerhetsnivå kjemikalie- og eksplosivområdet

DSB arbeider forebyggende for at den lovlige håndteringen av farlige kjemikalier, eksplosiver og farlig gods skal skje uten uhell og slik at sikkerheten til omgivelsene blir tilfredsstillende ivaretatt, og for at farlige kjemikalier, eksplosiver og farlig gods ikke skal komme på avveie eller i urette hender og misbrukes til kriminelle handlinger.

Det har vært store endringer i det internasjonale regelverket på området gjennom flere år. Den teknologiske utviklingen går raskt og kjemikalier og eksplosiver brukes i nye produkter og arbeidsprosesser og bruksområder utvides, samtidig som terrortrusselen er skjerpet. Det er derfor vært behov for en gjennomgang av området for å vurdere hvilket sikkerhetsnivå vi skal ha i på kjemikalie- og eksplosivområdet fremover.

For å svare opp behovet er det for kjemikalie- og eksplosivområdet startet opp et prosjekt, som innen 1. februar 2017 skal gi en anbefaling om hvilket sikkerhetsnivå arbeidet med å forhindre uønskede hendelser på området skal bygge opp under. Det skal også gis en anbefaling om det er hensiktsmessig, og i så fall på hvilken måte, å måle status og utvikling av dette sikkerhetsnivået i fremtiden.

3.2.2.3 Internasjonalt regelverksarbeid

Gjennom arbeid i internasjonale organer ivaretar DSB, på vegne av Justis- og beredskapsdepartementet, norske interesser i regelverksutviklingen innen eget ansvarsområde.

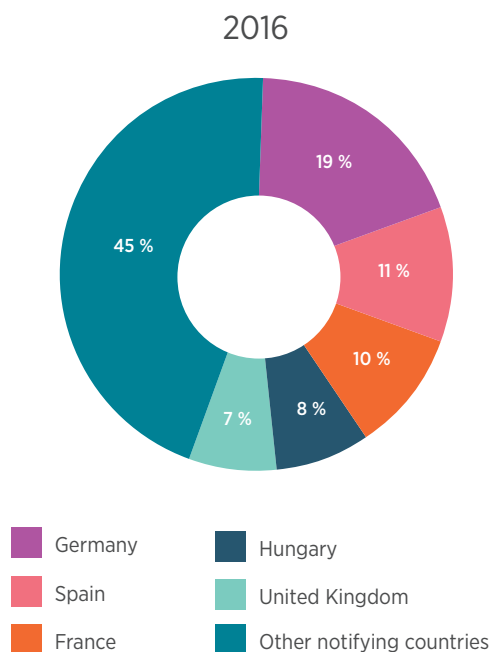
Farlige kjemikalier, eksplosiver, farlig gods og produksikkerhetsområdet

DSB har det siste året gjennomført et omfattende oversettingsarbeid i forbindelse med at vedleggene til den europeiske avtalen om internasjonal vegtransport av farlig gods (ADR) og det internasjonale reglementet for transport av farlig gods på jernbane (RID) har blitt oppdatert. Samtidig med oversettelsesarbeidet har mindre endringer i landtransportforskriften vært på høring.

Rapporteringskriterie 3.3: Deltakelse i arbeidet med standardisering på samfunnssikkerhets- og beredskapsområdet, både nasjonalt og internasjonalt.

DSB deltar også i internasjonalt arbeid knyttet til Seveso III- direktivet, PED-direktivet og utvikling av et internasjonalt regelverk for bunkring av LNG. DSB har også deltatt i EUs ekspertgrupper for eksplosiver og utgangsstoffer for eksplosiver, og i markedskontrollgruppen (AdCo) på eksplosivområdet. I noen tilfeller har vi også deltatt i standardiseringsarbeid der standarder er viktig for etterlevelse av regelverket. Det er svært viktig å følge arbeidet i EU og FN tett og benytte muligheten dette gir for påvirkning mht. utvikling av regelverket. Videre vil dette kunne skape forståelse for intensjonen med regelverket når det skal implementeres i Norge. DSB har også i samarbeid med England bidratt i en EU workshop i Bratislava for å utveksle erfaringer med arbeidet på utgangststoffområdet. DSB har ansvar for å følge opp Norges forpliktelser i henhold til Industriulykkekonvensjonen og Kjemivåpenkonvensjonen. DSB er tildelt dette ansvaret fra henholdsvis JD og UD. Videre deltar DSB på de årlige statspartkonferansene og besørger rapportering som er pålagt Norge som part til konvensjonene.

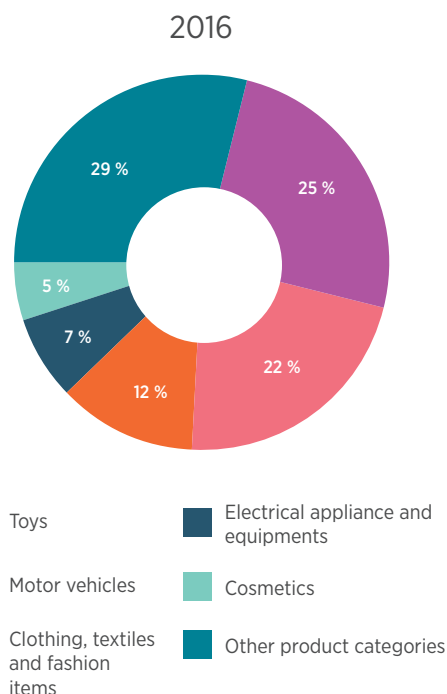
DSB er nasjonalt kontaktpunkt for RAPEX (Rapid Exchange of Information) som er EUs meldesystem for farlige produkter. DSB leder det norske RAPEX-nettverket og

FIGUR 9. Norske reactions (192 meldinger) utgjør «topp 10» topper.

validerer alle produktmeldinger fra de norske markedstilsynsmyndighetene. Det er generert 17 meldinger (notifications) fra norske myndigheter i 2016, representert i meldinger om leketøy, sports- og fritidsutstyr, klær og tekstiler, elektrisk utstyr og smykker. Risikokategoriene er i hovedsak kjemi, brann, hørselskader og miljøskader.

Reaksjoner (reactions) på RAPEX-meldinger fra norske myndigheter var 192 i 2016. Hoveddelen på 163 var Vegdirektoratets tilsvarende på bilbransjens tiltak på det norske markedet. De resterende 29 meldingene (reactions) var på produktkategoriene smykker, elektrisk utstyr, sport- og fritidsutstyr, dekorartikler, kjøkkenutstyr, gassapparater, møbler, personlig verneutstyr, kommunikasjonsutstyr, leketøy, sped- og småbarnsutstyr, klær og andre produkter.

FIGUR 10. Leketøy og motorkjøretøy er de produktkategorier som rapporteringen i RAPEX.

3.2.3 KOMMUNIKASJON OG KAMPANJER

3.2.3.1 Kampanjer

DSB gjennomfører årlige kampanjer blant annet som oppfølging av stortingsmelding nr. 35 (2008–2009) «Brannsikkerhet», NOU 2012:4 «Trygg hjemme», og «Nasjonal kommunikasjonsstrategi for brannsikkerhet 2013–2020»¹³. Kommunikasjonsstrategien følges blant annet opp gjennom satsingen «Alt vi kan mot brann», som ledes av Nasjonal koordineringsgruppe for brannkommunikasjon¹⁴. I 2016 har koordineringsgruppens innsats vært rettet mot de to kampanjene «Kjøkkenpraten» 1. oktober og «komfyrvaktkampanjen» som i 2017 arrangeres 8. februar. Førstnevnte kampanje hadde etter DSBs vurdering godt gjennomslag, hvor målgruppen var eldre som anses som en risikogruppe når det gjelder brannsikkerhet.

¹³ <https://www.dsb.no/globalassets/dokumenter/brann-og-redning-bre/pdf/er/nasjonal-kommunikasjonsstrategi-brannsikkerhet.pdf>

¹⁴ Koordineringsgruppen ledes av DSB, og består av Norsk brannbefals landsforbund, Feiermesternes landsforening, Brannvernforeningen, Branninformasjonsforum, Finans Norge, sakkyndige på elområdet, DLE og Finans Norge.

Flere målinger av effekt på utvalgte områder etter de siste års kampanjer viser positiv utvikling i kunnskapen om brannsikkerhet. Dette gjelder for eksempel arbeidet med å øke bevisstheten knyttet til bruk av komfyrvakter. I andre halvår har komfyrvaktprodusenter og forhandlere samarbeidet om å gjøre komfyrvakter mer tilgjengelig for befolkningen. Samtidig må det jobbes planmessig videre for å oppnå enda større effekt for brannsikkerheten, spesielt for risikoutsatte grupper.

Aksjon boligbrann innledes med røykvarslerens dag 1. desember. I perioden 6.–8. desember fikk ca. 40 000 husstander besøk av 300 brann-/feiervesen og DLE med tilbud om en enkel kontroll av brannsikkerheten i boligen. I de 13 årene Aksjon boligbrann har vært arrangert er antall omkomne i boligbranner i perioden 23. desember til 31. desember mer enn halvert. Det har også vært en markant nedgang i antall boligbranner.

Øvrige kampanjer gjennomført av DSB i 2016:

BRANNVERNUKA	350 BRANNSTASJONER BLE BESØKT AV 250 000 PERSONER.
Nasjonal brannøvelse	700 000 deltakere i bedrifter, skoler, barnehager, institusjoner og offentlige kontorer.
Brannvern i skolen	<i>Samarbeidsgruppen</i> ¹⁵ , utvikler og tilbyr undervisningsopplegg om el- og brannvern for barnehager, grunnskolen og videregående skole. Oppleggene brukes årlig av cirka 250 000 barn og unge.
Skogens brannvoktere	15 skog- og beredskapsaktører står bak Skogbrann dagen på Sognsvann/Oslo. Formålet med kampanjen er å forebygge skogbrann gjennom informasjon til allmennheten generelt og barnefamilier spesielt.
Oppblåsbare redningsvester	I 2016 gjennomførte DSB markedstilsyn med oppblåsbare redningsvester med fokus på å informere forbrukere om hvor viktig riktig vedlikehold av vesten er for å forebygge helseskade. Informasjonsarbeidet videreføres i 2017 som en egen kampanje i samarbeide med bransjen.
Befolkningsvarslings	I forbindelse med test av tyfonanleggene, kjøres planlagte informasjonsløp både i egne, betalte og fortjente kanaler. Radioreklame i timene før og etter varslingsprøven i de største kommersielle kanalene, samt sponset innhold i sosiale kanaler støtter opp om en presseoffensiv som gir mange fine oppslag om befolkningsvarling og Sivilforsvaret.

3.2.3.2 Kommunikasjonskanaler og andre tiltak www.dsb.no

DSBs nettside ble lansert i ny versjon i 2016. Nettstedet er nå oppgaveorientert og retter seg først og fremst til fagfolk og «profesjonelle» målgrupper med behov for verktøy som regelverk, veiledninger mv. fra DSB i sin arbeidshverdag. Nye dsb.no legger også opp til tettere dialog med målgruppene slik at innhold kan tilpasses etter brukernes innspill og behov. Videre planer for DSBs nettside inkluderer

blant annet nye digitale løsninger og heldigital utgave av DSBs nyhetsmagasin «Samfunnssikkerhet». DSBs regelverk er også tilgjengelig via HMS-etatenes felles nettsted www.regelhjelp.no.

www.sikkerhverdag.no – et viktig virkemiddel

Informasjon til befolkningen ble i 2013 skilt ut og lagt på www.sikkerhverdag.no. Informasjon og veiledning er viktige i arbeidet blant annet på kjemikalie- og produktområdet. Sikkerhverdag.no er en effektiv kanal i dette informasjonsarbeidet. DSB opplever økende medieinteresse der det ofte

¹⁵ Samarbeidsgruppen består av DSB, Norsk brannvernforening og Gjensidige.

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

fokuseres på hva DSB har gjort av tiltak for å forhindre uhell og ulykker. Det er viktig å formidle enda tydeligere på at det er markedsaktørene som er ansvarlige for at kun sikre produkter tilbys på markedet.

www.kriseinfo.no

DSB har gjennom 2016 fortsatt driften av myndighetenes felles nettportal for informasjon til befolkningen før, under og etter kriser. Besøkstallene var i 2016 på rundt 100 000 totalt. Dette er en minimal økning fra foregående år. Nettstedet ble lansert i januar 2012. I løpet av de fem årene portalen har vært i drift, har det skjedd store endringer i befolkningens medievaner og bruksmønstre og ikke minst krav til tilgjengelighet og universell utforming som nødvendiggjør at kriseinfo.no oppgraderes.

Sosiale medier

DSBs aktiviteter i sosiale medier er primært på Facebook (som DSB, Sikkerhverdag.no og Kriseinfo), og Twitter (som DSB og Kriseinfo). I 2016 har vi begynt å ta i bruk video i større grad, og opplever økt antall eksponeringer enn ved lenkedeling og ordinære oppdateringer. Videre har vi testet direktesendte opplæringsforedrag på Youtube til alle landets Brann- og redningsvesen, 110-sentraler og andre fagmiljøer. Her når vi ut til en svært stor del av målgruppen på en kostnadseffektiv måte for alle parter.

Sivilforsvarsdistriktene benytter Facebook som en del av sin kommunikasjon med de tjenestepiktige og til deling av uformell informasjon.

Nasjonal løsning for farlige produkter

Det kan være vanskelig for norske forbrukere vite hvilke produkter som er farlige eller som kan være farlige. Ansvar for forvaltningen av ulike produktgrupper er delt på mange myndigheter som gjør det vanskelig for forbrukere å få oversikt over ansvarlige myndighet for de ulike produktgruppene. I tillegg har myndighetene etablert ulike løsninger for å formidle informasjon om farlige produkter og forbrukerne må søke informasjon mange ulike steder.

Med utgangspunkt i DSBs web-portal «Farlige produkter» arbeides det nå med å etablere én felles nettportal i Norge hvor all informasjon om farlige produkter kunngjøres på en god og oversiktlig måte. Forventet effekt er at det blir enklere for

forbrukere å finne informasjon om farlige produkter og hvordan de skal forholde seg. Som ansvarlig markedstilsynsmyndighet for en rekke produkter skal DSB overvåke og følge med på om produktene oppfyller relevante krav sikkerhetskrav. For å sikre effektiv oppfølging skal DSB legge til rette for at meldinger og informasjon om farlige produkter offentligjøres, og på den måten bidra til å forebygge helseskade.

Omtale i media og pressehenvendelser

DSB har en visjon om å bli tydeligere og synligere og har i 2016 gjort noen grep i forhold til ekstern profilering av etaten. DSB har også gjennomført medietrening av ledergruppen i 2016.

Internetthandel med utgangsstoffer for eksplosiver er en utfordring. DSB, Tolldirektoratet og Kripos gjennomførte derfor en felles kontrollaksjon med formål å avdekke ulovlig import av utgangsstoffer og samtidig få opp årvåkenheten rundt disse kjemikaliene. Aksjonen ble viet et større innslag i Dagsrevyen.

Personer over 70 år har fire til fem ganger høyere risiko for å omkomme i brann som resten av befolkningen. I forbindelse med FN's eldredag 1. oktober, tok vi kontakt med Forbrukerinspektørene på NRK1, og det ble laget en seks minutter lang reportasje som setter søkelys på hvilke utfordringer eldre kan møte dersom det oppstår brann i egen bolig. Programmet ble sendt 28. september, og hadde rundt 500 000 seere.

Vi opplever at DSBs direktør i løpet av 2016 har blitt mer profilert enn tidligere, både i nyhetssammenheng i lokale, regionale og nasjonale medier, men også i ulike fakta- og underholdningsflater som «Lindmo» og «Typisk deg» på NRK.

- Antall medie henvendelser 2016: 501 registrerte henvendelser i CIM.
- Antall medieoppslag der DSB nevnes i 2016: 4337 (2780 web, 1274 papir, 283 radio/tv).
- Antall medieoppslag der Sivilforsvaret nevnes i 2016: 4523 (3237 web, 1051 papir, 235 radio/tv).

3.3

STYRKE SAMHANDLINGEN I BEREDSKAP OG KRISEHÅNDTERING

Justis- og beredskapsdepartementets samordningsrolle og pådriveransvar for samfunnssikkerhet og beredskap innebærer å sikre et koordinert og helhetlig arbeid på tvers av sektorgrensene. DSB skal understøtte samordningsrollen gjennom koordinering og samhandling med sektormyndigheter, fagmyndigheter og andre aktører på samfunnssikkerhet- og beredskapsområdet.

DSB har foretatt en konseptutredning av Sivilforsvaret med alternative innretninger av etaten tilpasset fremtidens utfordringer. Utredningen, som ble overlevert departementet i juli, beskriver også på en utførlig måte status på dagens sivilforsvar. Anbefalt konsept for modernisering vil medføre en styrking av beredskapen ved at Sivilforsvaret som den primære forsterkningsressursen for nødetatene vil være bedre rustet til å yte bistand tilpasset samfunnets behov.

Styrkeoppfyllingen i Sivilforsvaret har vært vesentlig i 2016, med en økning på i overkant av 600 tjenestepliktige. Styrken er nå 250 mindre enn fastsatt styrke på 8 000 tjenestepliktige, og full oppfylling er ventet i løpet av første halvår 2017. Etablering av mobile forsterkningsenheter (MFE) gjør Sivilforsvaret til en bedre forsterkningsressurs. Ved utgangen av året er det etablert tre enheter, av totalt seks. Desentralisering av nasjonale ressurser gir økt tilgjengelighet, kortere responstid og styrket regional og lokal beredskap.

DSB har bistått Forsvaret i arbeidet med oppdatering av planverk, bidratt til å øke kompetansen innen Forsvaret om sivile planverk og nødvendige avhengigheter. Det er også lagt ned en innsats i å rede grunnen for samhandling og kompetanseheving mellom sivile og militære myndigheter i lys av sikkerhetspolitiske endringer.

Styringsparameter 4:

Forbedret samhandling på samfunnssikkerhetsarbeidet på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå.

3.3.1 PLANVERK

Beredskapsplaner er et viktig virkemiddel i samfunnssikkerhetsarbeidet og forutsetning for at uønskede hendelser blir håndtert på en god måte nasjonalt, regionalt, lokalt, i så vel offentlig som privat sektor. DSB arbeider derfor for at både offentlige og private virksomheter utarbeider, videreutvikler og øver beredskapsplaner, samt sørge for at vi selv har egnet planverk for egne virksomhet.

Ny veileder – samfunnssikkerhet i arealplanleggingen

Oppgave 13:

DSB skal ferdigstille en ny veileder i samfunnssikkerhet i arealplanlegging i henhold til Plan- og bygningsloven.

DSB har ferdigstilt ny veileder for samfunnssikkerhet i arealplanlegging etter plan- og bygningsloven. Veilederen erstatter to tidligere veiledere, hhv. Samfunnssikkerhet i arealplanleggingen og Samfunnssikkerhet i plan- og bygningsloven. Den er mer i tråd med DSBs tilnærming til tverrsektorielt samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeid enn de tidligere veilederne. Den er også mer i samsvar med DSBs tilnærming til risiko- og sårbarhetsanalyser bla Fylkes-Ros og nasjonale krisescenarioer. Det er lagt vekt på en grundig beskrivelse av ROS-analyse som metode. Hensikten med ROS-analysen er å gi kommunen et godt beslutningsgrunnlag for å ivareta samfunnssikkerhet i arealplanleggingen. DSB har parallelt arbeidet med plan for formidling av veilederen til fylkesmenn, kommuner og andre målgrupper.

Bistand til Forsvaret ved utvikling av planverk

DSB har som følge av et endret utfordringsbilde fått i oppdrag av JD å bistå Forsvaret i deres utvikling av nytt operativt planverk. I 2016 har DSB blant annet hatt utstrakt kontakt med aktørene på sivil side for å koordinere planverkene mellom aktørene.

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

DSB har også bistått Forsvaret i å heve deres kompetanse om samfunnssikkerhet og beredskap på sivil side. Arbeidet er et ledd i DSBs satsing på videreutviklingen av totalforsvaret.

Siden den kalde krigens slutt har oppmerksomheten og behovet vært rettet mot Forsvarets muligheter til å bistå det sivile samfunnet i kriser. Nå er det imidlertid behov for å fornye og styrke sivile myndigheters og det sivile samfunnets støtte til Forsvaret, både som følge av sikkerhetspolitiske endringer, og fordi dette i lang tid ikke har vært prioritert høyt nok.

Forsvaret har gjennomført et omfattende arbeid med revisjon og oppdatering av beredskapsplaner og operativt planverk, og er i gang med å planlegge for sivil støtte sammen med berørte sivile myndigheter. DSB bidrar i Forsvarssjefens arbeid med operativt strategisk planverk for kriser og væpnet konflikt.

Direktoratet har i 2016 brukt vesentlig mer ressurser på dette enn i forutgående år, og satsingen vil fortsette gjennom 2017 og 2018. Det viser seg at det gjenstår et omfattende arbeid før samfunnet er tilstrekkelig forberedt til å møte det nye utfordringsbildet på tilstrekkelig god måte. Blant annet er det behov for å øke Forsvarets forståelsen av roller og ansvar på sivil side, samt sivil sides forståelse av Forsvarets oppgaver og støttebehov. Det er videre behov for både å videreutvikle og revidere nasjonale planverk for å svare på utfordringer knyttet til endringer i det sikkerhetspolitiske bildet. Det påbegynte arbeidet viser allerede nå at aktørene i totalforsvaret jobber bedre sammen, og at mer kontakt og bedre kunnskap om hverandre gjør at planverkene blir bedre koordinert.

Beredskapsplanverk i Sivilforsvaret

Sivilforsvaret nasjonalt og regionalt hadde i 2016 et oppdatert beredskaps- og kriseplanverk. Dette er nødvendig for at Sivilforsvaret til enhver tid skal kunne håndtere ekstraordinære hendelser. Planverket blir fortløpende revidert i tråd med DSBs krisehåndteringsplan, og med utviklingen av Sivilforsvarets rolle og oppdrag. Sivilforsvaret nasjonalt hadde plan for fagstab, mens sivilforsvarsdistriktene hadde egen overordnet beredskaps- og kriseplan. Det er utarbeidet tiltakskort som revideres fortløpende. Høsten 2016 startet DSB arbeidet med å utarbeide mal for

distriktenes operative planverk. Dette ferdigstilles første halvår i 2017.

DSB har også utarbeidet instruks for beredskapsvakt i sivilforsvarsdistriktene, og opplæringsplan for beredskapsvakt. I 2016 utarbeidet DSB også sikkerhetsinstruks og terrorberedskapsplan for sivilforsvarsdistriktene.

Bistand ved eventuell økning i asylanter til Norge – planverk og beredskapstiltak

Sivilforsvaret jobber kontinuerlig med beredskap innenfor flyktningeområdet. I 2016 har Sivilforsvaret oppdatert planverk og tiltakskort på dette området, både nasjonalt og regionalt. Det er anskaffet 30 «telt-pakker» som består av telt, lys, varme, områdebelysning, stoler og bord og er fordelt til distriktene. Videre har Sivilforsvaret nasjonalt logistikkansvaret for UDIs senger og telt, som er lagret på Hønefoss. Det er jevnlig kontaktmøter, samvirkemøter og øvelser innenfor dette området. Økt beredskap i Sivilforsvaret er finansiert av «øremerkede midler» til formålet.

3.3.2 OPPFØLGING AV ARBEID MED CBRNE STRATEGIEN

Oppgave 15:

DSB skal bistå JD i arbeidet med og oppfølgingen av CBRNE-strategien.

Som et ledd i operasjonaliseringen av den nasjonale CBRNE-strategien skal det etableres et samvirkeområde for kjemikalie- og eksplosivberedskap. DSB har utarbeidet utkast til mandat og sammensetning for samvirkeområdet, i samarbeid med Kystverket, Miljødirektoratet, Forsvarets ABC skole, FFI, Helsedirektoratet og Politidirektoratet. Samvirkeområdet skal understøtte JDs samordningsrolle på kjemikalie- og eksplosivområdet, bidra til et tverrsektorielt, helhetlig og koordinert arbeid med kjemikalie- og eksplosivberedskap på direktoratsnivå. Samvirkeområdet skal utvikle faglig ekspertise og et beredskapsnettverk for rådgivning til ansvarlige beredskapsaktører i håndtering- og normaliseringsfasen.

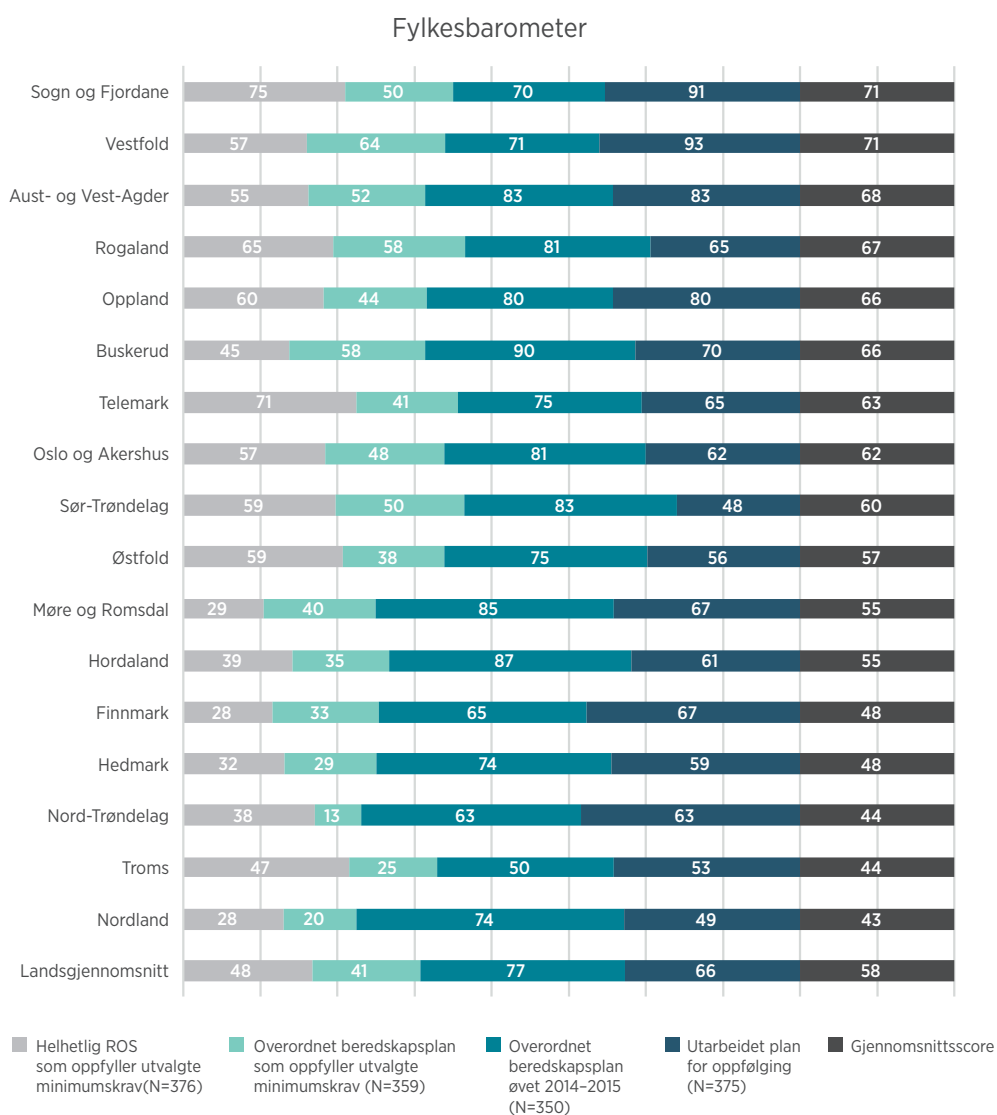
3.3.3 LOKAL SAMFUNNSSIKKERHET – KOMMUNEUNDERSØKELSEN 2016

Rapporteringskriterie 4.3: Sammenstille funn i kommuneundersøkelsen.

Uønskede hendelser rammer alltid en kommune. For å få frem kommunenes vurdering av eget samfunnssikkerhetsarbeid, har DSB siden 2002 gjennomført en årlig spørreundersøkelser

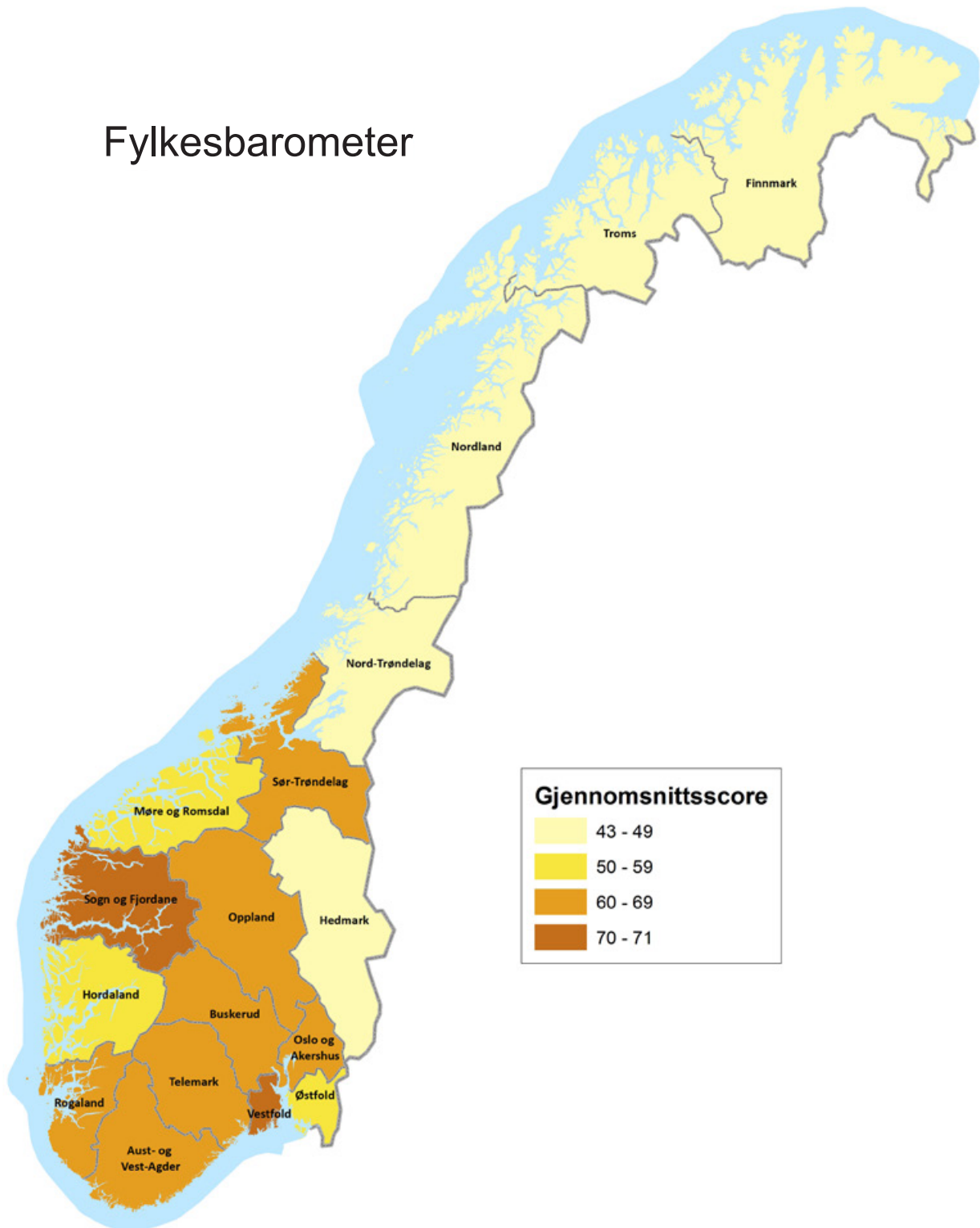
om samfunnssikkerhet i landets kommuner. I kommunenes arbeid med egen samfunnssikkerhet og beredskap, kartlegger kommunene risiko og sårbarhet, forebygger uønskede hendelser, og bygger opp beredskap og krisehåndteringsevne, slik at de kan utvikle trygge og robuste lokalsamfunn som håndterer de påkjenningene de utsettes for.

Sammen med fylkesmannens tilsyn, utgjør kommuneundersøkelsen DSBs grunnlag for vurdering av status for samfunnssikkerhetsarbeidet i landets kommuner, og behovet for DSB

FIGUR 11. Fylkesbarometeret.

Fylkesbarometer

FIGUR 12. Fylkesbarometer: fordeling av gjennomsnittsscore geografisk - status samfunnsikkerhetsarbeidet i fylkene.

og fylkesmennene oppfølging og bistand til kommunene. Målet er bevisstgjøring, læring og utvikling av samfunnssikkerhetsarbeidet. Kommuneundersøkelsen er en vurdering av kommunenes systematiske arbeid for å ivareta den lokale samordningsrollen innen samfunnssikkerhet og beredskap.

Temaene i Kommuneundersøkelsen 2016 var i hovedsak knyttet til kommunens ansvar for kommunal beredskapsplikt som trådte i kraft i 2010, samt særtemaene skoleskyting og alvorlige naturhendelser. Resultatene fra Kommuneundersøkelsen 2016 opprettholder DSBs inntrykk av at kommunene ivaretar samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet på en god måte, og at arbeidet er i positiv utvikling. Kommunenes tilbakemeldinger avdekker gode resultater for hovedelementene innen kommunal beredskapsplikt (tall fra 2015 i parentes):

- 93 % (86) av kommune oppgir at de har gjennomført en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (helhetlig ROS).
- 94 % (93) av kommunene oppgir at de har en overordnet beredskapsplan.
- 66 % (59) av kommunene har en plan for oppfølging av arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap.
- 94 % (90) av kommunene har øvet sin overordnede beredskapsplan.

Resultatene ser imidlertid annerledes ut når det kontrolleres for utvalgte krav til kommunal beredskapsplikt. En samlet vurdering av elementene i beredskapsplikten viser at 58 % av kommunene arbeider godt med samfunnssikkerhet og beredskap, se figur 11. Resultatet er en økning på 6 prosentpoeng fra 2015:

- 48 % av kommunene har en helhetlig ROS som oppfyller utvalgte krav. Dette er en økning på 7 prosentpoeng sammenlignet med 2015.
- 41 % av kommunene har en overordnet beredskapsplan som oppfyller utvalgte krav. Resultatet er en økning på 6 prosentpoeng fra 2015.
- 77 % av kommunene har øvet overordnet beredskapsplan i løpet av de siste to årene.
- 66 % av kommunene oppgir at de har en plan for oppfølging av arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap. Økningen utgjør 7 prosentpoeng på ett år.

Resultatene viser at det gjøres mye godt samfunnssikkerhetsarbeid i landets kommuner, men utviklingen er ikke like positiv hos alle kommuner. Dette bekreftes også av Kommunenes sentralforbund (KS). I deres oppsummering av Sintefs arbeid med å belyse kommunenes evne og mulighet til å oppfylle krav og forventninger gjennom kommunal beredskapsplikt, står det blant annet at «Til tross for en del utfordringer er det en bred enighet i kommunene om at kommunal beredskapsplikt har gitt et generelt økt fokus på samfunnssikkerhet og beredskapsarbeid, samt en økt bevisstgjøring av kommunenes ansvar på dette området».

Fylkesmannen har en svært viktig oppgave i å veilede og følge opp kommunene i deres arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap. Kommuneundersøkelsen viser at kommunene i stor grad benytter seg av og er fornøyd med fylkesmannens veiledningstilbud. 79 % av kommunene svarer at de har fått veiledning av fylkesmannen i oppfølging av kommunal beredskapsplikt i 2015. Blant disse er 91 % fornøyde eller svært fornøyde med fylkesmannens veiledning.

3.3.4 SIVILFORSVARETS INNSATSER I 2016

Rapporteringskriterie 5.6: Innsatsstatistikk med antall timer, antall tjenestepliktige og type hendelse.

Sivilforsvarets hovedleveranse til samfunnet er forsterkning av nødetatene, kommunene, Fylkesmann m.fl. I 2016 ga Sivilforsvaret bistand i 163 hendelser. Totalt var 3 495 mannskaper i innsats til sammen 29 968 timer. Dette er en nedgang i antall timer i forhold til rekordårene 2014 og 2015 (67 480 og 56 906), men flere timer enn i 2012 og 2013 (23 100 og 24 033).

Sivilforsvaret har stor bredde i sine forsterkningsoppdrag og mottar mange ulike bistandsanmodninger.

Helikopterulykken på Turøy i Hordaland var et svært krevende oppdrag på flere plan. Dette gjaldt spesielt i forhold til de mange omkomne, men også mht. varighet. Innsatsen pågikk over et stort

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

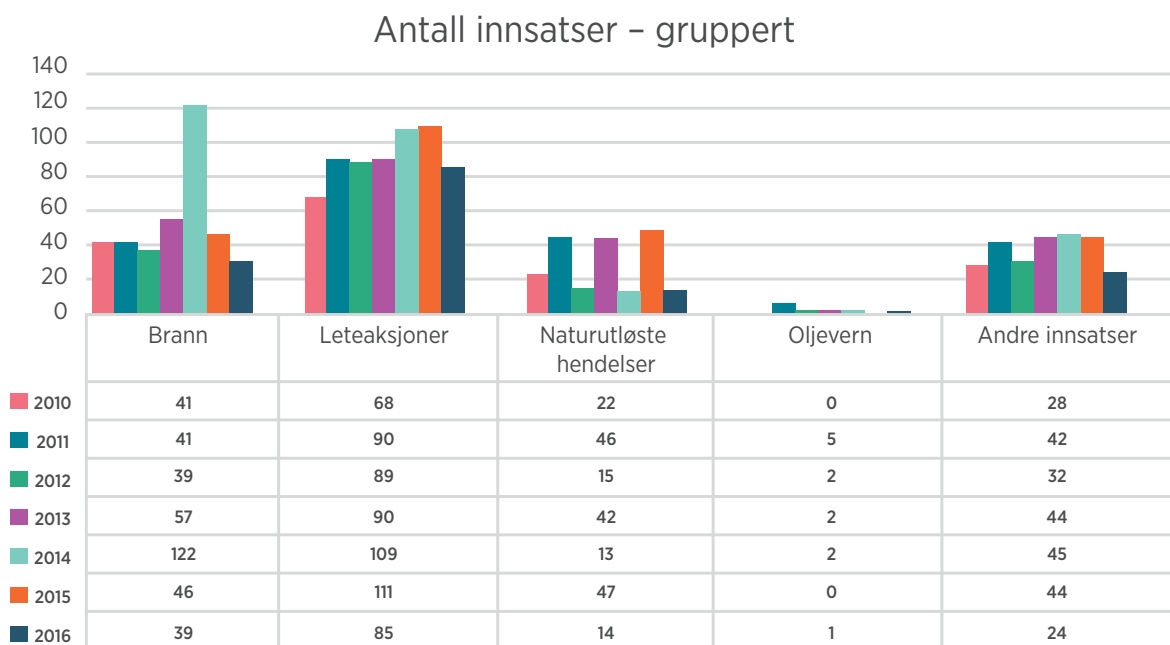
område, og krevde god samhandling med andre etater. Sivilforsvarets mannskaper og ansatte bistod politiet bl.a. i søk etter vrakdeler, avsperring av ulykkesområdet, samt samleplass for omkomne for uttransportering. I tillegg ble det gitt støtte til Havarikommisjonen med lys, varmetelt og feltkontor.

Også i 2016 ble det sendt ut varsel om rasfare knyttet til fjellmassivet «Mannen» i Møre og Romsdal, og Sivilforsvaret bistod med observasjon og vakthold. Sivilforsvaret har videre bistått politiet i flere større leteaksjoner bl.a. i Buskerud (2 219 timer), Sogn og Fjordane (1007 timer) og Nord-Trøndelag (1 426 timer).

I Kristiansand bistod Sivilforsvaret Kripos med lys og varmetelt knyttet til åstedsundersøkelser. Videre ble det ved flere anledninger gitt bistand i transportering av skadede personer fra ulendt

terreng fram til vei. Sivilforsvaret ble også anmodet om bistand knyttet til nødlanding på Sola flyplass. Det har i 2016 vært en liten økning i innsatser knyttet til skog-, gras- og lyngbrann sammenlignet med 2015. Det samme gjelder for lenseoppdrag knyttet til inntrengning av vann.

Når det gjelder erfaringer etter årets innsatser registreres et sterkt behov for flere nødnetterminaler i Sivilforsvarets operative avdelinger. Mangel på terminaler gjør det stadig mer krevende å kommunisere med andre nødetater i en innsatssituasjon, da bruken av nødnett er økende hos Sivilforsvarets samvirkepartnere.

FIGUR 13. Sivilforsvarets innsatser 2010–2016.

Sivilforsvaret i atomulykkesberedskapen

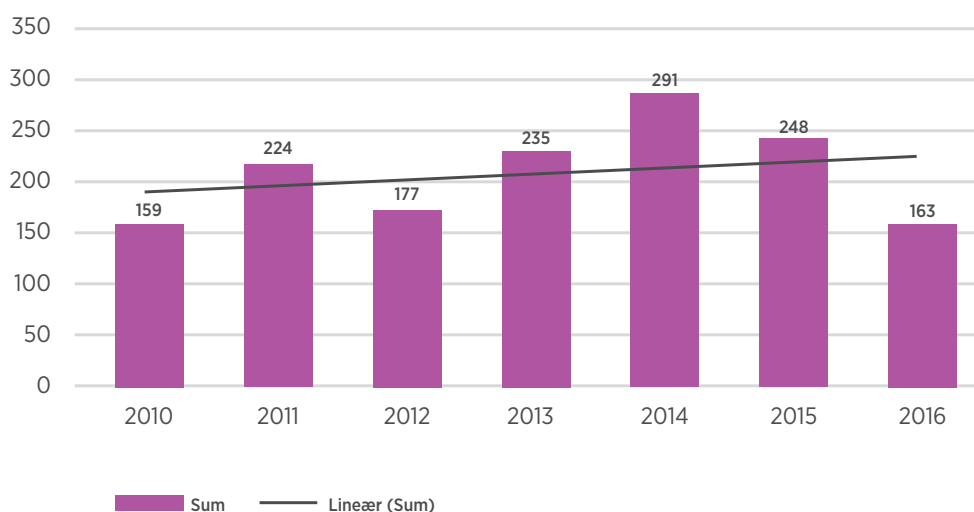
Sivilforsvaret inngår i landets atomberedskap og har egne operative avdelinger, radiac-målelag, som utfører rutinemessige målinger av bakgrunnsstråling på flere hundre målepunkter over hele landet. Det er i 2016 foretatt 1080 slike målinger som er rapportert til Statens strålevern. Sivilforsvaret har også i 2016 blitt anmodet om bistand knyttet til behov for måling av mulig radioaktivitet.

3.3.5 SKOGBRANNHELIKOPTER OG LEDERSTØTTEORDNING VED STORE SKOG OG UTMARKSBRANNER

Rapporteringskriterie 1.2: Oversikt over bruken av skogbrannhelikopter og erfaringer knyttet til dimensjonering og risiko i løpet av året.

DSB har avtalebasert beredskap med Helitrans AS om ett tungløfthelikopter i fast beredskap fra 15. april til 15. august, i tillegg til ett i beredskap. Begge helikoptrene har installert Nødnett. DSB ønsker å sikre det norske konseptet for skogbrannhelikopterberedskap. Dette er en beredskap som bygger på 30 års erfaring med bruk av helikoptre til støtte ved skogbrannsløkking.

Antall innsatser totalt – trend 2010–2016

FIGUR 14. Sivilforsvarets totale innsatser 2010–2016; trend.

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

Beredskapen ble etter den store skogbrannen i Froland i 2008 innrettet slik at det er lettere å sette ekstraberedskap med flere helikoptre dersom skogbrannfaren tilsier at det behov for dette. Lederstøtteordningen ble også innført i 2008, og gjennom de åtte årene som er gått har staten styrket bevillingen til flytid over statsbudsjettets post 21 slik at dette i dag fremstår med en større grad av forutsigbarhet. Økningen av flytidsbudsjettet har gjort det mulig å dimensjonere beredskapen mer treffsikkert når skogbrannfaren er stor, det kan ved behov settes inn flere helikoptre i samme brann, og det gir mulighet for å tilby helikoptre til øvelser og opplæring innenfor skogbrann.

DSB vil imidlertid peke på at det også i Norge vil kunne oppstå skogbranner, som den man opplevde i Västmanland i Sverige sommeren og høsten 2014. Brannen førte til skader for en milliard svenske kroner, og innsatsen alene kostet 120 millioner svenske kroner. For å gjøre det vi kan for å forebygge storskader som i Sverige er DSB er opptatt av at beredskapen på bakken må være godt organisert, riktig dimensjonert og ledet av personell med god kunnskap om det å håndtere store hendelser. DSB vil legge til rette for at skogbrannhelikoptre kan settes inn tidlig, og derfor økes også beredskapen med ekstra helikoptre når det er behov for det. Det offentlig private samarbeidet om skogbrannsløkketjenester med helikoptre er meget godt og bygger på erfaringer med bruk av helikoptre siden midten av 1980-tallet.

Året har vært preget av behov for å sette ekstra beredskap på de tidene hvor det ikke er fast beredskap, men det har også vært behov for å forsterke beredskapen med flere helikoptre i beredskapsperioden. Det er registrert 16 branner med støtte fra skogbrannhelikoptre. Det er totalt flydd i overkant av 80 timer og levert i underkant av 1 000 tonn vann.

Utfordringer med skogbrannhelikoptre

Mot slutten av 2016 fikk DSB informasjon om at Helitrans AS har solgt begge sine tungløfthelikoptre til Canada. Dette var kort tid etter fremleggelsen av Meld. St. nr. 10 (2016–2017) «*Risiko i et trygt samfunn – Samfunnssikkerhet*», og det utfordrer konseptet om bistand med tungløfthelikoptre fra 2018, som skisseres i meldingen. DSB vurderer situasjonen og har startet arbeidet med å legge til rette for en effektiv tungløftberedskap med helikoptre for

fremtiden gjennom et satsningsforslag til Justis- og beredskapsdepartementet. En beredskap med tungløft er langt mer kostnadskreven enn dagens ordning har vært, og DSB har som målsetning å vurdere hvordan man kan sikre interesse for en slik kontrakt med private leverandører. Det kan etableres eller videreføres en beredskapsordning basert oppå helikoptre med mindre løftekapasitet (1 200 liter i forhold til dagens 3 000 liter), men det vil ikke gi en like effektiv slukkeeffekt som tungløfthelikoptre har, og da særlig i store utmarksbranner.

Rapporteringskriterie 1.3: Vurdere status og effekt av lederstøtteordningen ved store skog- og utmarksbranner der skogbrannhelikoptre er rekvirert (kapasitet i forhold til behov).

Lederstøtteordningen ble etablert som en avtalebasert obligatorisk ordning i 2008 etter den store skogbrannen i Froland sommeren 2008. DSB har avtale med Skien brannvesen, Midt-Hedmark brann og redningsvesen IKS, og Drammensregionens brannvesen IKS om å stille et ledende brannbefal til rådighet når skogbrannhelikoptre blir utkalt. Lederstøtten vil primært ikke deployeres til brannstedet, selv om det også er rom og mulighet for dette, men i stort bistå den brannsjefen eller innsatslederen fra brann- og redningsvesenet som har ansvaret for å lede brannbekjempelsen.

Erfaringer så langt er at brann- og redningsvesenene er meget godt fornøyd med å få støtte fra erfarent brannbefal når det gjelder tiltak de bør vurdere eller iverksette under skog- eller annen utmarksbrann. Lederstøtteordningen følger beredskapen til skogbrannhelikopter og ble avsluttet den 15. august. Det bidras også med vakt i de periodene hvor det settes ekstra beredskap utenfor beredskapsperioden.

Lederstøtten er nå på Nødnett og har tilgang til de nasjonale talegruppene på skogbrann og helikoptre. Så langt er erfaringene positivt og det er et godt verktøy for kommunikasjon under en hendelse.

3.3.6 ØVELSER

Nasjonale, regionale, og lokale øvelser

DSB skal øke offentlige myndigheters krisehåndteringsevne lokalt, regionalt og sentralt gjennom god planlegging og øvelsesvirksomhet. DSB planlegger beredskapsøvelser for samvirkeaktørene

på nasjonalt og regionalt nivå. Øvelser er et ledd i beredskapsplanlegging som skal styrke organisasjonens evne til å håndtere en påkjenning samt legge til rette for evaluering, læring og ev. revisjon av beredskapsplanverk.

DSB forvalter styringsansvaret overfor fylkesmennene på området samfunnssikkerhet og beredskap. I denne sammenhengen er øvelser et viktig virkemiddel. Årlig gjennomfører DSB to til fem beredskaps-gjennomganger med ulike fylkesmannsembeter for å gi øvelse og veiledning i håndtering av uønskede hendelser.

På nasjonalt nivå har DSB et særskilt ansvar for understøttelse av Justis- og beredskapsdepartementet sitt samordningsansvar under hendelser. DSB arrangerer derfor årlige sivil-nasjonale øvelser i samarbeid med flere nasjonale etater og myndigheter.

Oppgave 19:

DSB skal gjennomføre og evaluere Nasjonal IKT-øvelse 2016.

Prioritert tema i 2016 har vært IKT-sikkerhet, og årets sivil-nasjonale øvelse IKT16 ble avholdt 29.–30. november. Denne øvelsen rettet seg særskilt mot IKT responsmiljøene, og hadde som mål å teste NSM sitt «Rammeverk for digital hendelseshåndtering», og tilnærmingen med sektorvise responsmiljøer.

Den overordnede evalueringsrapporten etter IKT16 er ikke ferdigstilt, men øvelsen viste at det var et tydelig behov for en øvelse med en omfattende IKT-hendelse for nasjonale myndigheter. Øvelsen avdekket behov for å se nærmere på flere områder, blant annet koordinering mellom myndigheter, informasjonsdeling og tydelig budskap til befolkningen fra myndighetene. Øvelse IKT16 oppnådde å sette IKT-sikkerhet høyt på agendaen blant nasjonale myndigheter, helt opp til Regjeringens kriseråd. For flere myndigheter var det utfordrende å håndtere en IKT-sikkerhetshendelse som ikke direkte truet liv og helse.

Behovet for et nasjonalt rammeverk for digital hendelseshåndtering kom tydelig frem og videre arbeid med dette fortsetter i 2017 både med hensyn

til den overordnede evalueringsrapporten og med videreutvikling av «Rammeverk for digital hendelseshåndtering» (NSM).

Rapporteringskriterie 4.2: Sammenstille funn fra beredskapsgjennomgangen av fylkesmannen.

DSB har så langt gjennomført beredskaps-gjennomganger med Fylkesmannen i Oppland, Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Fylkesmannen i Buskerud og Fylkesmannen i Sogn og Fjordane. DSB vil i perioden 2017 og 2019 gjennomføre de resterende beredskaps-gjennomgangene. Overordnede funn fra beredskaps-gjennomgangene viser at det jobbes godt og systematisk med beredskap og krisehåndtering i embetene, og at embetene er sitt ansvar på dette feltet bevisst. Forbedringspunkter som går igjen dreier seg hovedsakelig om oppdatering av planverk i henhold til revidert samfunnssikkerhetsinstruks for fylkesmennene fra 2015, involvering av fagavdelingene i beredskapsarbeidet, felles og enhetlig tilnærming til fylkesmannens regionale samordningsansvar, samt fokus på evaluering og oppfølging av læringspunkter etter øvelser og hendelser. DSB vil i 2017 fortsette å gi disse områdene særlig oppmerksomhet i arbeidet med oppfølging av fylkesmannens samfunnssikkerhet og beredskapsarbeid

Øvelser innen brann- og redning

DSB er nasjonal fagmyndighet for brann- og redningsvesenet. Brann- og eksplosjonsvernloven med tilliggende forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen (Dimensjoneringsforskriften) pålegger et hvert brann- og redningsvesen jevnlig å avholde øvelser innenfor de oppgaver de kan forventes å bli stilt overfor i brann- og ulykkestilfeller. DSB engasjerer seg i øvelser for positivt å kunne påvirke utbyttet det enkelte brann- og redningsvesen kan ta ut etter å ha investert sine ressurser i planlegging og gjennomføring av pålagt øvingsaktivitet. Ved å samle erfaring fra øvelser på regionalt og nasjonalt nivå, og å bearbeide disse søker DSB å bidra til dette arbeidet gjennom *styrket operativ håndteringsevne* og mer *effektivt forebyggende arbeid*. DSB skal ha hovedfokus

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

på erfaringsoverføring og læring mellom kommuner med liknende risikobilde.

Øvelser for tjenestepliktige i Sivilforsvaret

Rapporteringskriterie 5.3: Status på øvede mannskaper.

Sivilforsvarets øvingsbestemmelser gir føring om at alle operative tjenestepliktige skal øves 24 timer årlig. Dette er et vurdert minimum for å opprettholde nødvendig kompetanse. Reduserte budsjettrammer over år, i kombinasjon med flere tjenestepliktige i styrken, medfører reduksjoner i øvingsmengde. Sivilforsvarsdistriktenes rapportering for 2016 viser at 5 600 tjenestepliktige ble øvd gjennomsnittlig 16 timer. Som et kompensierende tiltak ble befal øvet ytterligere for å opprettholde et forsvarlig sikkerhetsnivå.

3.3.7 BIDRAG TIL INTERNASJONAL BEREDSKAP OG KRISEHÅNTERING

Internasjonal krisehåndtering

DSB ivaretar norske interesser og forpliktelser på samfunnsikkerhetsområdet i internasjonale samarbeidsorganer i Norden, EU, NATO og FN. DSB yter bistand internasjonalt ved katastrofer. Direktoratet har rollen som nasjonalt kontaktpunkt opp mot NATO, EUs og FNs sivile krisehåndteringsmekanismer. I samarbeid med Utenriksdepartementet har DSB stående beredskap for humanitær innsats. DSB er også arrangør av internasjonale øvelser.

EU

EU er den viktigste internasjonale aktøren DSB samarbeider med. EUs samordningsmekanisme for sivil beredskap og krisehåndtering (UCPM) fortsatte å styrke samarbeidet på sivilbeskyttelsesfeltet i 2016.

DSB har ved tre anledninger i 2016 bidratt med utstyr til humanitære kriser gjennom vår rolle som nasjonalt kontaktpunkt for UCPM, henholdsvis ved to anledninger til migrasjonsituasjonen i Hellas og til den humanitære situasjonen rundt Mosul i Irak. Selv om ankomsttallene til Norge var nedadgående i 2016, var Europa fortsatt preget av store opphopinger av migranter i 2016, spesielt i Hellas og i landene langs Balkanruten. På bakgrunn

av en anmodning fra Hellas bidro Norge med senger og madrasser til den nasjonale innsatsen i Hellas. I forbindelse med den humanitære situasjonen i etterkant av militæroffensiven mot Mosul sendte FN en anmodning til UCPM om hjelp i november 2016. I januar sendte DSB i overkant av 47 tonn med medisinsk utstyr fra Helsedirektoratet og Sivilforsvaret til Erbil i Irak, der utstyret vil inngå i FNs humanitære respons. Begge bidragene ble finansiert av Utenriksdepartementet og transportkostnadene ble i stor grad dekket av EU.

FN

FN spiller en nøkkelrolle i koordinering av humanitær respons til naturkatastrofer og komplekse kriser, hovedsakelig gjennom FNs kontor for koordinering av humanitær innsats (UN OCHA).

I takt med at internasjonale militære aktører har fått en viktigere rolle i humanitære responser, har også OCHAs ordning som skal fremme koordinering mellom sivile, humanitære og militære aktører fått økt betydning. DSB forvalter norsk deltakelse i denne ordningen på vegne av UD. I januar 2016 ble det på bakgrunn av et endret operasjonelt bilde og allerede eksisterende retningslinjer for sivil-militært samvirke besluttet av FN å utarbeide et sett nye standarder for sivil-militær koordinering i humanitære kriser. DSB har tatt en aktiv rolle i dette arbeidet gjennom året og deltar blant annet i den rådgivende gruppen for utviklingen av de nye standardene som lanseres i 2017.

DSB har også bidratt med FN (UNDAC)-ekspert i forbindelse med jordskjelvet i Tanzania i september 2016. Videre har DSB med midler fra Utenriksdepartementet, bidratt finansielt til FNs kartleggingsoppdrag (OCHA/CADRI) av beredskaps- og forebyggingskapasiteter i Guinea.

NATO

NATOs økte vektlegging av kollektivt forsvar har også medført større endringer innenfor NATOs sivile beredskapsarbeid. På NATOs toppmøte i juli 2016 forpliktet medlemsstatene seg til å styrke den nasjonale sivile beredskapen og oppfylle syv grunnleggende forventninger til motstandsdyktighet i samfunnskritiske funksjoner. Komiteen for sivil beredskapsplanlegging, der blant annet DSB deltar på vegne av Norge, har konkretisert mål for hver av de sju forventningene og utarbeidet retningslinjer

som skal bidra til at medlemsstatene iverksetter tiltak for å oppnå dette.

Internasjonale øvelser

Med bakgrunn i norsk formannskap i Internasjonal Humanitarian Partnership (IHP) i perioden januar 2015 – juli 2016 var Norge v/DSB, sammen med syv andre europeiske land (Sverige, Estland, Tyskland, Storbritannia, Danmark, Luxembourg og Finland) ansvarlig for gjennomføring av øvelse TRIPLEX 2016. Øvelsen ble avholdt i Lista området i Vest-Agder i perioden 23.–30. september 2016, under ledelse av DSB innen rammen av IHP.

TRIPLEX er betegnelsen på en serie av internasjonale humanitære øvelser med et stort feltelement som har blitt arrangert av IHP siden 1990-tallet. Øvelsen er blant de viktigste tjenestene IHP leverer utenom katastrofeinnsats, med vektlegging på samhandling og koordinering. Øvelsen er en av de største sivile i sitt slag, og ved årets øvelse deltok omlag 500 deltakere fra over 70 ulike nasjoner. Deltakerne er fra frivillige organisasjoner, offentlige myndigheter, FN, EU, sivil-militære samarbeidselement, samt andre statlige organisasjoner. Øvelsen har blant annet som mål å teste samarbeid over grenser, hvordan rekvirere, frakte og motta utstyr (eksempelvis vannpumper til hjelp ved flom), og hvordan hjelpe mennesker på flukt fra en katastrofe.

Øvelsen ble i stor grad finansiert av EU. Øvelser som TRIPLEX bringer internasjonale ressurser sammen på en unik måte og tilbakemeldingene fra deltakerne har vært svært gode.

Sivilforsvarets kompetansesenter på Starum benyttes jevnlig av FN til gjennomføring av kurs, samlinger og øvelser. Dette er en del DSBs bidrag til FN og finansieres av UD. I 2016 har det vært arrangert tre internasjonale kurs på kompetansesenteret, med i alt 110 deltakere.

Internasjonale innsatser

Sivilforsvaret administrerer to internasjonale, humanitære konsepter, med finansiering fra UD – Norwegian support team (NST), som leverer komplette teltløsninger for hjelpearbeidere i felt, og Norwegian UNDAC support (NUS), som består av små team som leverer feltmessige IKT-tjenester,

hovedsakelig for FNs krisvurderingsteam i en tidlig fase av en katastrofe.

I oktober 2016 gjorde orkanen «Matthew» store ødeleggelser på Haiti. FNs kontor for humanitær innsats (OCHA) og Verdens matvareprogram (WFP) ba om støtte fra IHP, og DSB som norsk medlem, aksepterte forespørselen. To team – i alt fire mannskaper fra NST deltok i oppdraget med å etablere og drifte en leir for internasjonale hjelpearbeidere ved byen Jerome.

Den etablerte leiren gjorde de internasjonale hjelpearbeiderne i bedre stand til å gjennomføre innsatsen overfor de nødlidende, under mottoet «Help the helpers», ved å tilby dem overnatting og forpleining. Det ble benyttet både medbrakte telt og eksisterende bygningsstrukturer som hadde overlevd orkanen i området. I løpet av perioden oktober-desember bodde det personell fra cirka 30 ulike organisasjoner i leiren, i tillegg til at WFP benyttet leiren som dagbase i området.

NUS ga i 2016 bistand ved å sende en IKT-ekspert til et tre ukers forebyggende UNDAC-oppdrag til Vanuatu i Stillehavet i mai/juni.

3.3.8 UTVIKLING AV FELLES RESSURSREGISTER

Oppgave 16:

DSB skal delta i brukergruppen for prosjektet Felles ressursregister. Videre skal DSB involvere representanter fra sine ansvarsområder i prosjektet, og bidra til å legge til rette for at relevante ressursbrukere og eiere kan knytte seg til registeret.

Barents Watch ressursregister har mye til felles med DSBs tidligere presenterte Nasjonalt ressursregister (RESSREG). Det er viktig at et felles ressursregister også implementerer beredskapsressurser på land, og DSB har vært tydelig på at dette må på plass. DSB deltar i brukergruppen og involverer representanter fra våre ulike ansvarsområder i prosjektet, og bidrar med å legge til rette for at relevante ressursbrukere og -eiere kan knytte seg til registeret.

Avgjørende suksessfaktorer for et ressursregister er at politiet i kraft av leder- og koordineringsrollen i redningstjenesten er med i utvikling og tar registeret i bruk, samt at løsningen også dekker ressurser på land. I tillegg må det avklares hvem som skal ha ansvaret for at et ressursregister forvaltes, driftes og utvikles. Dette er per utgangen av 2016 ikke avklart.

DSB vil legge inn Sivilforsvarets enheter i felles ressursregister, og motivere brann- og redningsvesen til å ta registeret i bruk.

3.3.9 BESKYTTELSE AV BEFOLKNINGEN

Befolkningsvarsling

Sivilforsvaret har 1244 operative varslingsanlegg per juni 2016. Det antas at disse i dag kan nå ca. 50 % av befolkningen, dvs. de som bor i byer og tettbygde strøk der slike anlegg er utplassert.

Sivilforsvaret har gjennomført to varslingsprøver i 2016. Ved varslingsprøven i juni var resultatet en uforutsett svikt på 3,9 %, samme som ved prøven i januar. Sivilforsvaret gjennomførte 2016 en spørreundersøkelse for å avdekke befolkningens kjennskap til Sivilforsvarets tyfonvarsling. Best

kunnskap var det i Akershus, Rogaland og Hordaland. Ca. 50 % visste at signalet betydde viktig melding lytt på radio. Når det gjaldt informasjonsinnhenting ville 39 % lytte på radio, mens 19 % ville søke på nettaviser. Ved signal utenom ordinære varslingsprøver ville 66 % søke informasjon, mens 34 % ville søke tilflukt. På spørsmål om hvordan man foretrakk å bli varslet ønsket 61 % SMS-varsling og 48 % tyfonvarsling, noe som viser et ønske om begge deler. Videre ble det i 2016 utviklet en radiospot som ble sendt i tilknytning varslingsprøvene for å øke befolkningens bevissthet omkring Sivilforsvarets tyfonvarsling.

Tilfluktsrom (T-rom)

Norge har i dag 25 000 tilfluktsrom som tidligere nevnt. Totalt er det i 2016 foretatt tilstandskontroll av ca. 100 tilfluktsrom, mot tidligere 200–300 per år. Kontrollen avdekket noen tekniske mangler, samt tilfeller av mangelfulle instruksjoner. Videre viste den at T-rom som benyttes til andre formål i det daglige er i relativt god stand. En effekt av tilsyn er en økt bevissthet hos eierne med hensyn til vedlikehold, men også til rommenes beredskapsmessige betydning. Det er i tillegg gjennom tilstandskontrollene avdekket behov for økt kompetanse både hos eiere av T-rom og internt i Sivilforsvaret. På bakgrunn av dette vil det gjennomføres opplæring internt i Sivilforsvaret, og på sikt for eiere av T-rom.

3.3.10 ET SIVILFORSVAR I ENDRING

Styringsparameter 5:

Styrke Sivilforsvarets evne til å forsterke nødetatene og andre myndigheters arbeid med å verne liv, helse og miljø og materielle verdier mot ulike typer hendelser.

Sivilforsvaret er en statlig tjenestepliktbasert forsterkningsressurs som skal bistå ved redningsaksjoner og annen katastrofeinnsats på tvers av sektorer. Sivilforsvaret deltar i redningssamvirke, og skal bidra til å styrke samvirke mellom nødetatene, fylkesmennene, kommunene og andre aktører i beredskapsarbeidet.

Sivilforsvaret har viktige oppgaver i forbindelse med vern av befolkningen i krig, herunder varsling, evakuering, tilfluktsrom med mer, og skal i slike situasjoner forsterke samfunnet med operative styrker. Videre gir Sivilforsvaret gjennom NST og NUS viktige operative bidrag i FNs internasjonale humanitære arbeid.

Sivilforsvaret ledes av sjef Sivilforsvaret i avdeling for sivilforsvar i DSB. Regionalt er etaten organisert i 20 sivilforsvarsdistrikter. Distriktssjefene har egen instruks og forestår operativ ledelse av Sivilforsvarets ressurser innenfor eget distrikt.

Konseptutredning Sivilforsvaret

Det generelle risiko- og trusselbildet er preget av store endringer og økende avhengigheter. Et klima i endring og hyppigere ekstremvær, økt migrasjon, terror, helseutfordringer, økt sikkerhetspolitisk spenning og teknologiavhengighet i et stadig mer digitalisert samfunn, setter den samlede beredskapsmodellen i Norge under press. Kommuner, fylkesmenn, brann- og redningsvesen, helse og politi ber i økende grad om bistand fra Sivilforsvaret. DSBs utredning av framtidens sivilforsvar, «Konseptutredning Sivilforsvaret», ble overlevert justis- og beredskapsminister Anders Anundsen 14.juli.2016. Utredningen skal gi nødvendig grunnlag for diskusjonen om hva slags sivilforsvar og sivile beskyttelsestiltak Norge skal ha i fremtiden, som en del av Totalforsvaret.

Foto: bildetekst.

Mobile forsterkningsenheter (MFE)

Rapporteringskriterie 5.5: Status på etablering av kapasiteter ved store endringer

For å styrke forsterkningsevnen ved store og komplekse hendelser er det besluttet at Sivilforsvaret styrkes gjennom opprettelse av seks mobile forsterkningsenheter (MFE). I 2015 ble det etablert MFE i Trondheim og Tromsø, og høsten 2016 stod Starum i Oppland for tur. Videre planlegges etablering av MFE i Bergen og Kristiansand i løpet av 2017, samt i Bodø i 2018.

Enhetene er godt mottatt av nødetatene og andre myndigheter. Sivilforsvaret ser enhetene som en viktig ressurs, når det gjelder etatens evne til å forsterke ved store og komplekse hendelser. Muligheten for forflytting av materiell, både for å øke beredskapen og kunne bistå nødetater og kommuner i krevende situasjoner er viktig, ikke minst når

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

det gjelder oftere obs-varslere i forbindelse med ekstremvær.

Etablering av MFE gjør Sivilforsvaret til en bedre forsterkningsressurs. Desentralisering av nasjonale ressurser gir økt tilgjengelighet, kortere responstid og styrket regional og lokal beredskap. I forbindelse med ekstremværet Tor ble MFE-materiell flyttet fra Trondheim til Molde, som en del av Møre og Romsdals fylkes beredskap.

Rapporteringskriterie 5.4: Status på etterslep på materiell og utstyr og tydeliggjøre hvor behovet er størst med bakgrunn i risikovurderinger.

Sivilforsvaret må ha en grunnoppsetning av materiell, nødvendig bemanning og kompetanse for å være den primære statlige forsterkningsressursen ved uønskede hendelser. Dette er utredet i Sivilforsvarsstudien (2007), grunnlaget for St. meld.nr. 22 (2007–2008), og videre revidert i Konseptutredning Sivilforsvaret 2016.

Materielsituasjonen i Sivilforsvaret er prekær innenfor flere områder, og medfører økte drifts- og vedlikeholdskostnader. Etterslepet er meget kritisk med hensyn til materiell som er viktig for å opprettholde beredskapen, samt beskyttelse av personell i forurenset miljø (vernedrakter, deler til befolkningsvarslingsanlegg og sanitetsmateriell). Videre omfatter etterslepet materiell innenfor Nødnett, brann og redning (telt, lys og varme), sikringsutstyr, samt kjøretøy. Etterslep og teknisk stand på materiell vil føre til at Sivilforsvaret i større grad ikke kan gjennomføre den forventede bistand ved hendelser som nødetatene og andre myndigheter anmoder om.

Etterslepet på materiell i Sivilforsvaret er økende og ny beregning av kritisk etterslep viser et behov på ca. 97,2 mill. kroner. Beregningsgrunnlaget samt vurdering av kritikalitet er oversendt Justis- og beredskapsdepartementet som satsingsforslag for budsjettåret 2018.

Utredning av de sivile beskyttelsestiltakene og befolkningsvarslingssystemer

Rapporteringskriterie 3.2: Konseptutredning av sivile beskyttelsestiltak utarbeidet av FFI.

DSB ga i 2015 Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) i oppgave å utrede tiltak for beskyttelse av sivilbefolkningen, herunder behovet for befolkningsvarsling og tilfluktsrom. Utredningen ble gjennomført som en del av forskningsprosjektet BAS8 – Sivil-militær krisehåndtering og beredskap. FFIs rapport ble overlevert DSB i november 2016.

FFIs hovedanbefaling er å videreføre dagens beskyttelseskonsept med tilfluktsrom og tyfonvarslere, men med oppdateringer i form av SMS-løsning for varsling og oppdatering av gjeldende planverk. I rapporten kommer FFI med anbefalinger og forslag til hvordan dette kan gjøres og hvordan tiltakene kan utformes videre. Rapporten med DSBs anbefaling vil bli overlevert JD i begynnelsen av 2017.

Oppgave 17:

DSB skal bidra i en utredning om befolkningsvarslingssystemer i samarbeid med DNK.

Etter oppdrag fra JD har DSB levert innspill til «Request for Information», som skal danne grunnlag for DNKs kravspesifikasjon om mobilbaserte varslingssystemer. DSB og DNK er i dialog med aktuelle mobiloperatører for å kartlegge ulike alternativer for mobilbasert varsling. Målet er å redegjøre for fordeler og ulemper ved ulike alternativer, mulig fremdrift, samt prosjektkostnader. Dette skal igjen danne grunnlag for valg av system og fremtidig oppdragsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet.

3.3.11 STYRKEOPPFYLLING I SIVILFORSVARET

Rapporteringskriterie 5.1: Antall disponerbare i den operative styrken.

Styrken besto per 01.08.16 av 7 375 tjenestepliktige. For å nå målet om 8 000 tjenestepliktige ble det høsten 2016 gjennomført 5 ekstra grunnkurs på Sivilforsvarets kompetansesenter og 3 grunnkurs regionalt. Resultatet av satsingen er en økning av styrken til 7 750 tjenestepliktige per 31.12.16, en klar økning fra resultatet fra 7 109 i 2015. På bakgrunn av den økte satsingen innenfor rekruttering er det forventet full styrkeoppfylling i løpet av første halvår 2017.

3.3.12 UTDANNING OG KURSVIRKSOMHET I SIVILFORSVARET

Rapporteringskriterie 5.2: Status på antall utdannede i mannskapsstyrken.

I 2016 gjennomførte Sivilforsvaret kurs for 859 tjenestepliktige, fordelt på 681 grunnkursplasser og 178 befalskursplasser. Oppfyllingen på grunnkursene var 100 % og på befalskursene 77 %.

Konseptutredning Sivilforsvaret 2016 beskriver status for oppfylingsgrad på 62 % for befall i strukturen. Sivilforsvaret har behov for motiverte befall for å ivareta Sivilforsvarets leveransekrav og mannskapenes sikkerhet. En av de største utfordringene for å rekruttere befall er dagens godtgjøringsordning som medfører at mange får personlige økonomiske tap. Ny godtgjøringsordning er oversendt departementet som satsingsforslag for budsjettåret 2018.

Rapporteringskriterie 5.7: Status på fjernvarmeanlegget på Starum.

Det er i 2016 gjennomført utskifting av fjernvarmeanlegget på Starum innenfor budsjettammen, med kostnad på 15 mill. kroner. Anlegget er inne i en prøve- og testperiode som avsluttes våren 2017.

3.4**BEDRE LEDELSE OG STYRKET LEDELSESKULTUR**

Et godt samspill mellom statlige, regionale og kommunale aktører, og i flere tilfeller også private og frivillige, er en forutsetning for et effektivt samfunnsikkerhets- og beredskapsarbeid. Det sammensatte aktørbildet krever god samordning og styring på tvers av og innenfor sektorene.

Styringsparameter 6:

Styrke ledelseskulturen i beredskaps- og krisehåndteringssituasjoner.

3.4.1 PROGRAM FOR TOTALFORSVAR OG MOTSTANDSDYKTIGHET

DSB administrerer og koordinerer regjeringens nye program for videreutvikling av totalforsvaret og styrkingen av samfunnets motstandsdyktighet. Dette blir en stor satsing frem mot 2020. DSB er i startfasen med å rigge til programmet, spesifisere hva det skal levere og hvordan arbeidet skal organiseres. Dette oppdraget berører i varierende grad alle fagmiljøer i DSB.

De siste årene er det sikkerhetspolitiske bildet endret, og grensene mellom sivile og militære problemstillinger er ikke lenger så klare som de var under den kalde krigen. I tråd med dagens og morgendagens utfordringer er det stort behov for å videreutvikle totalforsvaret og få enda bedre grep om det sivile samfunnets motstandsdyktighet i hele krisespekteret. Det opprettede programmet har to hovedmål:

- Styrke robustheten i det sivile samfunn for å øke samfunnets motstandsdyktighet mot alle typer kriser.
- Utvikle et moderne totalforsvar tilpasset nye utfordringer, rammebetingelser og forutsetninger innen utgangen av 2020.

Med et endret risikobilde har det sivil-militære samarbeidet fått større oppmerksomhet. DSB samordner og koordinerer sivil side i dette arbeidet, og er Forsvarets faste kontaktpunkt mot sivil side.

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

Dette sikrer god og nødvendig oversikt i arbeidet med videreutvikling av totalforsvaret.

3.4.2 INITIATIVTAKER OG TILRETTELEGGING FOR SAMVIRKE

Rapporteringskriterie 6.1: Evaluere samhandlingen ved større hendelser og øvelser, herunder vurdere tiltak for å styrke ledelsen og ledelsesfunksjonen i krisehåndtering og beredskapsituasjoner.

Prinsippene knyttet til ansvar, likhet, nærhet og samvirke er sentrale for å sikre liv og helse og ivareta samfunnets funksjonsevne. Dette er også et viktig prinsipp for å bringe samfunnsfunksjonene tilbake til normalsituasjon når ulykker og hendelser utfordrer oss. Sivilforsvaret skal tilrettelegge for arenaer for samarbeid mellom myndigheter og beredskapsaktører på det operative nivå. Dette ligger som en viktig overordnet funksjon i Sivilforsvarets operative konsept, og rollen som tilrettelegger for et best mulig samvirke har høy prioritet blant etatens oppgaver.

Sivilforsvarsdistriktene har gjennomført ulike typer av tverrfaglige samvirketrening hvor hensikten er å øve sammen med nødetatene, frivillige organisasjoner og Forsvaret. Målet er å styrke samarbeidet og samvirke mellom de ulike aktørene på skadestedet, samt å gi felles innsikt i ulike innsatsutfordringer. Samvirkeøvelser blir planlagt og gjennomført i regi av LRS-øvingsutvalg i felleskap, eller i øvingsforum som ivaretar disse samvirkeoppgavene. Flere av sivilforsvarsdistriktene ivaretar sekretariatsfunksjon og har en pådriverrolle i øvingsutvalgene.

Evaluering av øvelser for forbedring av samvirke

DSB gjennomfører en grundig evaluering av IKT16 på bakgrunn av de definerte øvingsmålene. Evalueringsrapporten følges opp av en way-forward rapport som beskriver tiltak og peker på den myndighet som er ansvarlig for å følge opp og iverksette tiltakene. DSB vil følge opp prosessen til de nødvendige endringene er gjennomført.

Nasjonalt øvelses- og evalueringsforum (NØEF) har i 2016 hatt to møter. Første møte ble gjennomført tidlig høst. Her var også ledernivået i virksomhetene til stede for å oppnå den nødvendige forankringen av tematikken «læring etter øvelser og hendelser». Det andre møtet ble gjennomført i desember. Temaet her var blant annet oppfølging av funn etter øvelse HarbourEx 2015.

Rapporteringskriterie 6.2: Delta på arenaer for å utveksle erfaringer, avklare roller og ansvar samt diskutere tiltak for oppfølging av evalueringer.

Sivilforsvaret deltok på flere ulike samvirkearenaer i 2016. Det kan trekkes fram Porsgrunn kommunes øvelse Omega med ammoniakkekkasje på Herøya som tema, hvor Telemark sivilforsvarsdistrikt var øvingsleder og deltakerne kom fra Politi, Brann, Helse, Havnevesen, m.fl.

Videre er Kristiansandskonferansen, en nettverkskonferanse for samfunnssikkerhet og beredskap, planlagt og gjennomført i samarbeid mellom FM, Sivilforsvaret og kommunen. Konferansen samler årlig nærmere 200 deltakere fra ulike beredskapsaktører.

Store organisatoriske endringer finner sted i beredskaps-Norge. Endringene som skjer knyttet til omorganisering av politidistriktene kan gi utfordringer knyttet til samvirke, og spesielt overgangsperioden inntil de nye LRS trer i funksjon kan by på utfordringer knyttet til hvem som skal representere. Dette vil også gjelde representasjon i fylkesberedskapsrådene, med utgangspunkt i at vi også stor overfor en ny geografisk inndeling av fylkesmannsembetene. Her må det bevisst bygges nye nettverk og nye samvirkearenaer knyttet til en ny geografi, og sivilforsvarsdistriktene vil følge opp dette arbeidet, og arbeide for at samvirket ikke blir skadelidende som følge av omorganisering.

Nasjonalt brannfaglig råd

DSB er opptatt av at fagmiljøet skal være aktive bidragsyttere i utviklingen av brann- og redningsvesenet. I 2016 ble derfor Det nasjonale brannfarlige rådet opprettet. Rådet består av brann- og redningsvesenets representanter og vararepresentanter i Lokal redningssentral (LRS) i

det enkelte politidistrikt. Målsetningen er å skape en nasjonal arena for involvering, faglig innspill og diskusjon med en strategisk fokus fra fagmiljøet. Det ble gjennomført to møter i 2016.

Deltakelse på internasjonale arenaer innen elsikkerhetsområdet

Nordiske elsikkerhetsmyndigheter samarbeider om elsikkerhet i komiteer i NSS (Nordisk komite for samordning av elsikkerhetsspørsmål). Hensikten er å samordne og effektivisere elsikkerhetsarbeidet i Norden gjennom erfaringsoverføring, felles kampanjer samt initiativ overfor EUs organer. Norge nyter godt av tilgangen til EU-beslutninger gjennom nordiske medlemsland. Komiteene er også etablerte nettverk som bidrar med nyttig forvaltningskompetanse. NSS består av hovedkomite samt komiteer for statistikk/analyse, anlegg, markeds kontroll og informasjon. DSB, som nasjonal elsikkerhetsmyndighet, deltar på rundt 10 møter totalt i året i tillegg til løpende koordinering og ivaretar sekretærfunksjonen i hovedkomiteen.

DSB deltar også i EU-kommisjonens rådgivningsgrupper AdCo for de fagområdene de er ansvarlige for vedrørende elektrisk utstyr, herunder for elektrisk sikkerhet (LVD AdCo), elektromagnetisk forenelighet (EMC AdCo) og for utstyr i eksplosjonsfarlig område (ATEX AdCo). DSB har også vært representert i relevante standardiseringskomiteer vedrørende elektrisk/elektromedisinsk utstyr, både nasjonalt og internasjonalt.

Oppgave 18:
DSB skal etablere og utvikle Kriseforum.

Oppgaven er ikke utført fordi arbeidet ble stanset på departementsnivå. Det må likevel understrekes at DSB bereder grunnen for et eventuelt fremtidig arbeid ved stadig å videreutvikle samordningsfunksjonen før- under og etter uønskede hendelser blant annet gjennom aktiviteten i NØEF og gjennom samordningen under hendelsene.

3.4.3 SAMVIRKETRENING

I tillegg til grunnkurs og befalskurs har Sivilforsvarets kompetansesenter på Starum i 2016 bygd opp et tettere samarbeid med nødetatene i regionen. Nødetatene har blant annet benyttet kompetansesenteret til to PLIVO¹⁶-øvelser, og politiets hundetjeneste i regionen benytter på regelmessig basis lokaler og øvingsområder til trening. Videre legger terminliste og kursaktivitet til rette for jevnlig samvirkeaktivitet, og nødetatene trener med Sivilforsvarets kurselever der de ser dette formålstjenlig.

På de fleste grunnkurs inviteres politistudenter til samvirketrening på avsluttende innsatsøvelse og i tillegg deltar ambulansefaglæringer og lokalt brannvesen. Dette skaper læringsarenaer for nytt operativt personell hos politi og helse, samtidig som godt erfarne polititjenestemenn, innsatsledere og ambulansefagarbeidere også er deltagende i øvingen. Dette gir bedre forståelse for hverandres operative funksjon og kapasiteter, godt utbytte for operative ledere samt at egne øvingsmål nås på en god måte. I tillegg får Sivilforsvarets kompetansesenter mer realistiske øvelser, noe som gir bedre utbytte av kursene for mannskaper og befal.

Samvirke er et av grunnprinsippene i norsk samfunnsikkerhets – og beredskapsarbeid og et viktig fokusområde i kompetansesenterets opplæring.

3.4.4 LEDELSESKURS VED SKOLENE

Rapporteringskriterie 6.3: Antall gjennomførte ledelseskurs ved skolene.

Ved Sivilforsvarets kompetansesenter (SFK) er det gjennomført 3 lederkurs for tjenestepliktige i 2016.

Ved Norges Brannskole (NBSK) er det i 2016 gjennomført følgende lederkurs:

- 3 utrykningslederkurs
- 2 beredskapsutdanning trinn 3
- 6 utrykningsleder deltid regionalt
- 3 utrykningslederkurs Avinor

¹⁶ «Pågående livstruende vold».

3.4.5 FYLKESMANNENS SAMORDNINGS-ANSVAR OG ARBEID MED SAMFUNNSSIKKERHET- OG BEREDSKAP

Fylkesmannen, som samordningsorgan for staten på regionalt nivå og med ansvar for oppgaver innenfor ulike sektorer og fagområder, har en særlig forutsetning for å utøve samordning. Nærheten til kommunene legger også til rette for at fylkesmannen kan fungere som et informasjonsknutepunkt mellom sentral stat og kommunene¹⁷. DSB er av den oppfatning at samhandlingen i beredskap og krisehåndtering på regionalt nivå har blitt styrket, blant annet gjennom en ny instruks for Fylkesmennes arbeid med samfunnssikkerhet fastsatt i 2015.

Styringsdialogmøtene med fylkesmannsembetene oppleves som nyttige, og som er en god arena for oversikt og kunnskap. Fylkesmennene ble i 2016 gitt en ekstra bevilgning på samlet 10 mill. kroner for styrking av samfunnssikkerhetsarbeidet. I tillegg har DSB fordelt 0,8 mill. kroner til embetene for å arrangere fylkesvise samlinger for kommunene. Sammen med etablert nytt styringsregime fra og med 2016 fra Kommunal- og beredskapsdepartementet ligger det til rette for mer samsvar mellom forventinger til fylkesmannens arbeid med samfunnssikkerhet- og beredskap og ressursmessige rammer og føringer for området¹⁸.

Naturfareforum og storbysamarbeid

Naturfareforum er etablert for effektivt og samordnet arbeid med forebygging av skader knyttet til naturfarer i Norge. Forumet skal identifisere mangler eller forbedringspotensial knyttet til samfunnets håndtering av naturfarer, og foreslå tiltak for å møte dette. Særlig relevant er utfordringer som går på tvers av sektorer og ikke kan løses uten samarbeid. Forumet skal ivareta både oppfølgingen av Sendai-rammeverket for samfunnssikkerhet, og den nasjonale strategien for flom og skred. DSB, NVE og Statens vegvesen har etablert et felles sekretariat, og en rekke statlige aktører, samt fylkesmannen og KS, deltar i styringsgruppen. Det er startet flere utviklingsprosjekter i regi av forumet.

¹⁷ Rundskriv nr. H-2143, 21.10.2014, «Retningslinjer for fylkesmannens samordning av statlig styring av kommunesektoren».

¹⁸ Ref. funn i Riksrevisjonens undersøkelse av Justis- og beredskapsdepartementets arbeid med samfunnssikkerhet- og beredskap; Dokument 3:7 (2014–2015).

DSB har også revitalisert samarbeidet med «storbynettverket» (Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, Tromsø), blant annet med tettere involvering av fylkesmannen. Nettverket vil dels være koblet til kampanjen «Making Cities Resilient» som er en del av Sendai-rammeverket for samfunnssikkerhet.

3.5

ØVRIGE STYRINGSPARAMETERE OG RAPPORTERING

3.5.1 TILTAK FOR Å ØKE IKT-SIKKERHETEN

DSB har et bevisst forhold til NSMs anbefalte tiltak mot IKT-angrep og følger anbefalingene som er gitt. DSB planlegger i 2017 en inntrengningstest i samarbeid med NSM.

3.5.2 STYRKE KONTAKTEN MELLOM BRUKERNE OG FORVALTNINGEN (FELLESFØRING FRA REGJERINGEN)

DSB har gjennomgått de generelle tjenestevurderinger som er gjennomført som en del av omdømmeundersøkelsen utført i 2015. I tillegg til omdømmeundersøkelsen benytter DSB flere ulike teknikker for å samle brukerinnsett og gjennomføre brukerdiallog. I utviklingen av fagsystemer, og i sammenhenger der nye løsninger utvikles eller eksisterende løsninger forbedres, benyttes brukertesting og brukervurderinger i form av workshops, personlige intervjuer, spørreundersøkelser og observasjon av bruk av løsninger. Brukerdiallog er en del av den pedagogiske virkemiddelbruken i DSB. Det er utarbeidet en mal for brukervurdering av tilsyn.

DSBs informasjonskampanjer brukervurderes systematisk. DSBs seminarer og konferanser gjennomgår også brukervurdering. Det er under seminarer og konferanser blitt benyttet ulike teknologiske hjelpemidler for diallog med deltakerne. I tillegg er det laget opplegg for elektronisk evaluering av undervisningen ved DSBs kompetansesentre og av Sivilforsvarets øvelser. Fremover vil det være behov for å se disse

brukervurderingene i sammenheng. For områder som tilsyn og andre fagstyrte virkemidler og tjenester er det behov for å vurdere en systematisk og jevnlig brukervurdering.

Resultatene i omdømmeundersøkelsen tyder på at DSB arbeider godt med sin brukerinnretning. DSB arbeider kontinuerlig med å forbedre sine tjenester med bakgrunn i disse ulike brukervurderingene som gjøres. DSB anser det som en suksess faktor at brukerdiallog og brukervurdering utføres tett opp til den aktuelle aktivitet for at dette skal ha effekt både på oppgaveutførelsen og bedret samfunnsikkerhet.

3.6 RESSURSBRUK 2016

Nedenfor omtales DSB tilgjengelige finansiering i 2016 og endringer i forhold til 2015. Videre beskrives hvordan ressursene er brukt i 2016 sammenlignet med foregående år. Det vises forøvrig til del VI med ledelseskomentarar og regnskap med noter og spesifikasjoner.

3.6.1 FINANSIERING

Virksomheten hadde i 2016 disponible midler på til sammen 806,7 mill. kroner. Tabellen nedenfor spesifiserer DSBs finansiering.

Beløp i tusen kroner

DSBs finansieringskilder	2016	2015
Bevilgninger		
Kap 451 post 01 Driftsutgifter	707 223	650 289
Kap 451 post 21 Spesielle driftsutgifter	7 325	5 129
Kap 451 post 70 Tilskudd ¹	6 165	5 946
Fullmakter og bevilgninger på andre kapitler	57 785	73 975
Merinntekt iht. regnskap²		
Merinntekt kap 3451 post 03 diverse inntekter	5 135	3 432
Merinntekt kap 3451 post 06 refusjoner	17 821	48 658
Merinntekt kap 3451 post 40 salg av eiendom	5 240	260
Sum finansiering alle kapitler og poster	806 694	787 689

¹ Fratrukket andel som ble overført direkte til NorSIS (2015)

² DSB har fullmakt til å disponere 100 % av merinntekter på post 03 og 06, og 75 % på post 40..

TABELL 1. DSBs finansieringskilder.

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

Endringene på post 01 Driftsutgifter framgår av Note A til årsregnskapet i del VI. De største enkeltforklaringene til økt bevilgning er øremerket tildeling på 10 mill. kroner til styrking av fylkesmannens veiledning og tilsyn med kommunal beredskapsplikt, 22,7 mill. kroner til samlokalisering av 110-sentraler og politiets operasjonssentraler, samt 17,5 mill. kroner til modernisering av styringssystem i Sivilforsvarets varslingsanlegg. På den annen side er tildelingen redusert med 10 mill. kroner i saldert budsjett og 5 mill. kroner i revidert nasjonalbudsjett (RNB).

På post 21 Spesielle driftsutgifter er bevilgningen økt i 2016, som en tilpasning til reelt budsjettbehov når det gjelder skogbrannhelikopter. Flytid og ekstraordinær beredskap for dette finansieres over denne posten.

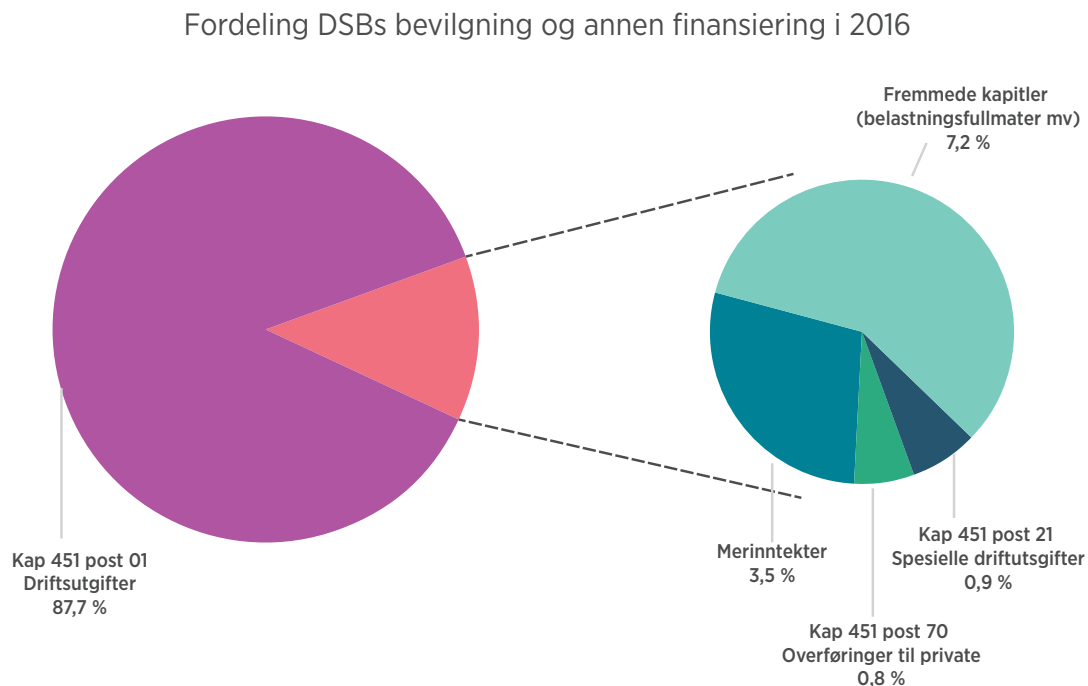
For mottatte fullmakter og bevilgninger på andre kapitler er det en reduksjon i forhold til året før, i hovedsak fordi prosjektet for innføring av Nødnett

i brann- og redningsvesenet ble avsluttet i 2016 og ikke fikk helårsvirkning. I tillegg er det noe lavere fullmaktsbeløp enn året før fra UD til internasjonale aktiviteter og fra UDI til statlige asylmottak.

Merinntekten på post 06 Refusjoner er betydelig lavere enn i 2015, hovedsakelig forklart med at DSB i 2015 mottok refusjon fra Helsedirektoratet til finansiering av utstyr og transport til oppdrag i regi av *International Humanitarian Partnership* (IHP) for å bekjempe Ebola i Sierra Leone.

På post 40 Salg av eiendom har DSB i 2016 inntektsført avhending av tre anlegg som Sivilforsvaret ikke lenger har beredskapsmessig behov for. Samlet salgssum utgjør 7,2 mill. kroner.

Figuren viser den forholdsmessige fordelingen av de ulike finansieringskildene.

FIGUR 15. DSBs bevilgning og annen finansiering.

3.6.2 DRIFTSUTGIFTER

Utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet var 768,3 mill. kroner i 2016. Tallet omfatter utbetalinger til lønn og andre utbetalinger til drift samt utbetalinger til investeringer og finansutgifter¹⁹.

Samlet utgift er 23,8 mill. høyere enn i 2015, som tilsvarer en økning på 3 %. Økningen er dermed omtrent lik normal pris- og lønnsvekst fra året før.

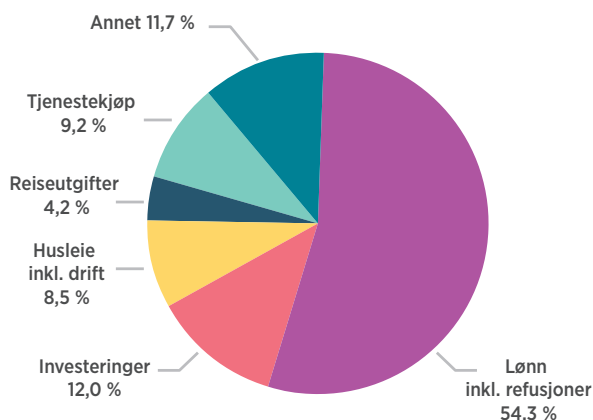
Utbetalinger til lønninger gikk ned med 1,1 mill. kroner. Tar en hensyn til normal lønnsvekst, innebærer dette en reell nedgang. Nedgangen er størst på utgifter til midlertidige stillinger og godtgjørelser til tjenestepålytende i Sivilforsvaret. Andelen lønnsutgifter har gått ned fra 56,2 % i 2015 til 54,3 % i 2016.

Andre utbetalinger til drift er redusert med 11,5 mill. kroner (4 %) sammenlignet med 2015. Som det framkommer av Note 3 til årsregnskapet, er det størst nedgang på kjøp av tjenester til IKT-utvikling, IKT-drift og reiseutgifter. Enkelte andre utgiftsgrupper har økt, bl.a. leie av lokaler og vedlikehold.

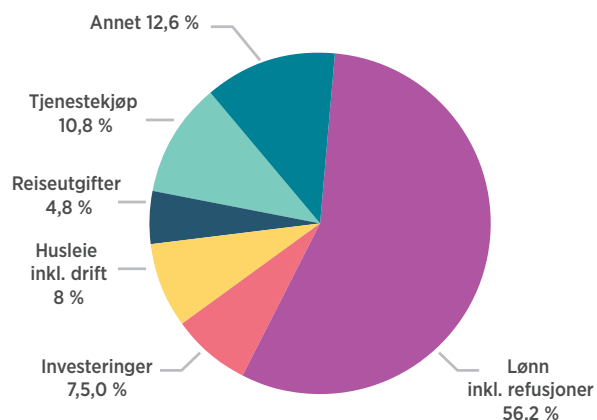
Utbetalingene til investeringer har økt med 36,3 mill. kroner (65 %) sammenlignet med året før. Over halvparten av økningen gjelder utgifter til statlige mottak, finansiert av hhv. UDI og UD, i hovedsak senger til beredskapslager. En annen årsak til økning gjelder utstyr og ombygginger ifm. samlokalisering av 110-sentraler og politiets operasjonssentraler.

Figurene nedenfor viser fordeling av samlede driftsutgifter i 2016 sammenlignet med tilsvarende fordeling i 2015.

Fordeling driftsutgifter 2016

Fordeling driftsutgifter 2015

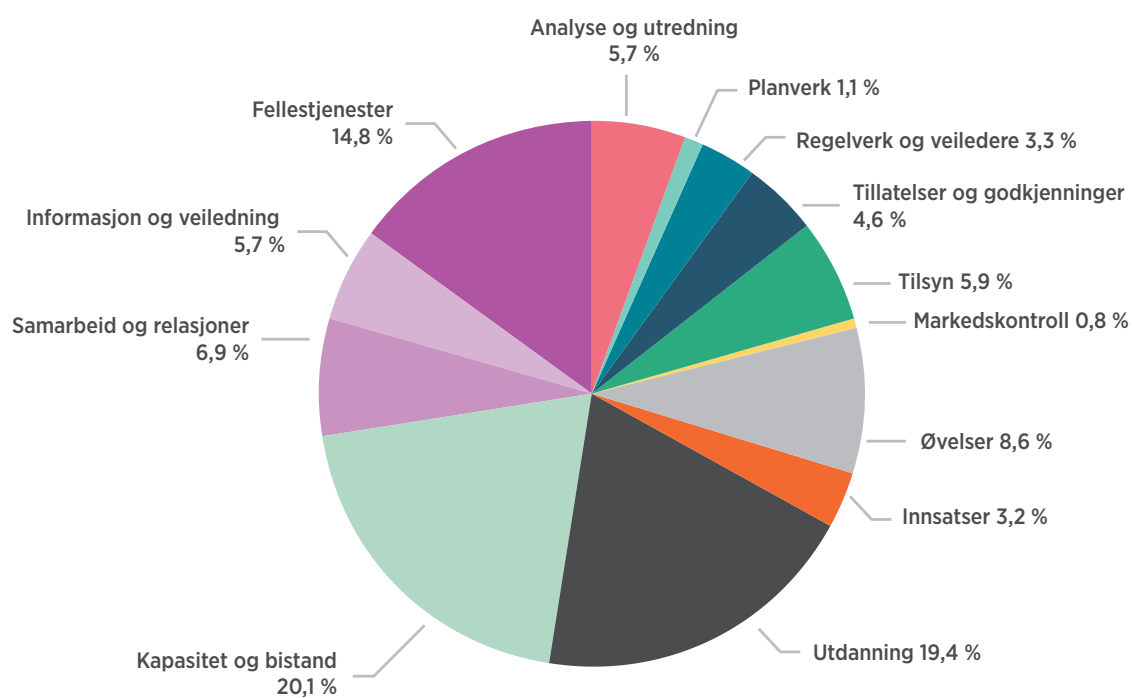
FIGUR 16. Fordeling av samlede driftsutgifter.

¹⁹ Omtalen her gjelder alle kapitler og poster. Se «Oppstilling av artskontorrapportering» i årsregnskapet, Del VI.

3.6.3 RESSURSBRUK FORDELT PÅ VIRKEMIDLER

Virkemiddelbegrepet benyttes til å kategorisere utgifter og inntekter på de aktiviteter og tjenester som direktoratet leverer. For utgifter til varer, tjenester og godtgjørelser fordeles ressursbruken gjennom løpende utgiftstilordning, mens for fast lønn bygger fordelingen på en detaljert ressursfordeling per ansatt.

Utgiftsfordeling 2016 – virkemidler

FIGUR 17. Ressursbruk fordelt på virkemidler²¹

²⁰Utgiften her gjelder kun driftsutgifter på DSBs kap 451 post 01, fratrukket refusjonsinntekter kap 3451 post 06.

Virkemiddelet *utdanning* utgjorde 134 mill. kroner eller 19 % av ressursbruken, og utgiften gjelder Norges brannskole, Sivilforsvarets kompetansesenter og Nasjonalt utdanningscenter for samfunnsikkerhet og beredskap.

Virkemiddelet *kapasitet og bistand* utgjorde 138 mill. kroner, eller 20 % av ressursbruken. Dette gjelder i hovedsak utgifter i DSBs operative funksjoner, dvs. Sivilforsvaret samt oppgaver på brannområdet og innenfor nasjonal beredskap.

Til *fellestjenester* ble det brukt 102 mill. kroner eller 15 % av totalen, som består av fellestjenester ved DSBs hovedkontor som betjener hele virksomheten. Dette gjelder stabs- og HR-funksjon, IKT, arkiv, økonomi, anskaffelser og eiendomsfunksjon, samt andre kostnader som det ikke er naturlig å henhøre til de andre virkemidlene.

DSB har ansvar for en rekke lokale, nasjonale og internasjonale beredskapsøvelser. Utgifter til øvelser var 59 mill. kroner og utgjorde 9 % av samlede utgifter. Resten fordeles på bl.a. tilsyn (6 % av ressursbruken), tillatelser og godkjenninger (5 %), analyser og utredning (6 %) samt samarbeid og relasjoner (7 %).

KAPITTEL

04

Styring og kontroll
i virksomheten

4.1

DSBS OVERORDNEDE VURDERING AV STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN

DSB har mål- og resultatstyring som hovedprinsipp. Direktoratet arbeider kontinuerlig med å utvikle og forbedre styringen i virksomheten. DSB har siden 2013 anvendt et digitalt ledelses- og styringssystem for å underlette styringen i virksomheten. Verktøyet sikrer oppfølging av og rapportering på direktoratets økonomi, mål- og resultatkrav, styringsparametere, oppgaver og diverse nøkkeltall på en effektiv måte. I 2016 utviklet DSB en egen fane i verktøyet som understøtter direktoratets regelverksarbeid.

DSB mener at samlet måloppnåelse er god. Se nærmere omtale under kapittel III.

4.2

RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

DSB har i 2016 fortsatt arbeidet med å integrere risikostyring i planlegging og prioriteringsarbeidet i direktoratet. Risikofanen i direktoratets ledelsesstyringssystem ble ferdig utviklet i 2015. Arbeidet med å ta fanen i bruk startet i 2016 og vil fortsette i 2017. DSB har, som tidligere år, sendt en skriftlig redegjørelse til departementet vedrørende direktoratets overordnede risikovurderinger. Direktoratets risikovurderinger blir også omtalt i tertialrapportene til departementet.

Som følge av rapportering på status på internkontrollen i 2015, startet direktoratet i 2016 opp et arbeid med å utvikle internkontrollen i DSB. Det er foretatt en egenevaluering av DSBs internkontroll, som viser at internkontrollen er forankret hos ledelsen og at den i stor grad er tilpasset virksomhetens egenart, risiko og vesentlighet. I tillegg viser evalueringen at ansvar, myndighet og roller i DSB er relativt tydelig definert. Evalueringen viser dog at direktoratet med

fordel kan videreutvikle de øvrige kjennetegnene på god internkontroll, og det vil si bedre oppfølging, struktur og dokumentasjon. Det er laget en fremdriftsplan for utviklingen av internkontrollen i DSB og dette arbeidet er planlagt å vare i tre år.

4.3

ØKONOMISTYRING

DSB har fokus på god ressursutnyttelse og stram økonomistyring. Det produseres månedlige statusrapporter til ledelsen med overordnet oversikt over budsjett og regnskap. Videre utarbeides det hvert tertial en omfattende intern økonomirapport med avviksforklaringer, årsprognoser, nøkkeltall og analyser. I tillegg avlegges ekstern regnskapsrapportering tertialvis til departementet.

4.4

OPPFØLGING AV RIKSREVISJONENS REVISJONSMERKNADER

Riksrevisjonen hadde ingen merknader til regnskapet for 2015. Riksrevisjonen fant heller ingen forhold som tilsa at direktoratets disponering av bevilgningene var i strid med administrativt regelverk for økonomistyring.

Riksrevisjonens forvaltningsundersøkelse knyttet til Justis- og beredskapsdepartementets arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap i 2014-2015 avdekket mangler som det også var nødvendig for DSB å gjøre noe med. I etterkant av undersøkelsen startet DSB opp et omfattende utviklingsarbeid for å utbedre funnene. Det ble utarbeidet en oppfølgingsplan og DSB har rapportert jevnlig på utviklingstiltakene til departementet.

I korte trekk har tiltakene gått ut på:

- at DSB er blitt mer involvert i oppfølgingen av

- departementstilsyn,
- at det er utarbeidet evalueringer fra hendelser og øvelser ti år tilbake i tid
- at det er gjennomført tiltak for å styrke styringen og oppfølgingen av fylkesmannsembetenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap,
- at det pågår og er ferdigstilt en rekke tiltak for å bedre virksomhetsstyringen i DSB.

Riksrevisjonen har i 2016 gjennomført en oppfølgingsundersøkelse for å belyse departementets og DSBs oppfølging av undersøkelsen fra 2015. Resultatet av oppfølgingsundersøkelsen vil bli publisert våren 2017.

4.5 PERSONALPOLITIKK OG LIKESTILLING

Andelen kvinnelige ledere

Andelen kvinnelige ledere i DSB er ved utgangen av 2016 på 34 %, en økning på 2 prosentpoeng fra 2015 og 6 prosentpoeng sammenlignet med 2012.

På avdelingsdirektørnivå er 6 av 10 kvinner (60 %), en økning på 4 prosentpoeng fra forrige år. 10 av 23 avdelingsledere er kvinner (43 %), en nedgang på 2 prosentpoeng fra 2015. Av 19 distriktssjefer i sivilforsvaret er 3 kvinner (16 %), en økning fra 2015 på 1 prosentpoeng. Blant regionsjefene og skoledirektøren for Norges Brannskole er det utelukkende menn.

For å tiltrekke flere kvinner til lederstillingene er DSB bevisst på at utlysningsteksten skal gjenspeile at lederstillinger er attraktive for begge kjønn. I 2016 har DSB kun utlyst tre lederstillinger, hvor to ble besatt av kvinner.

Likestilling

DSB har i flere år jobbet med IA-arbeidet og mottok i 2015 IA-prisen for den beste IA-bedrift i Vestfold for offentlig sektor. I alle stillingsutlysninger fremgår det at DSB ønsker kvalifiserte søkere som spiller mangfoldet i befolkningen med hensyn til kjønn, alder og etnisk bakgrunn.

LEDERE I DSB 31.12.2016	2016				Andel kvinner 2015	Andel kvinner 2014	Andel kvinner 2013	Andel kvinner 2012
	Ant. Kvinner	Ant. menn	Totalt	Andel kvinner				
Direktør	1	0	1	100 %	100 %	0 %	0 %	0 %
Avdelingsdirektør	6	4	10	60 %	56 %	56 %	56 %	56 %
Avdelingsledere	10	13	23	43 %	45 %	40 %	40 %	43 %
Distriktssjefer	3	16	19	16 %	15 %	15 %	15 %	10 %
Regionsjefer	0	5	5	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Skoledirektører	0	1	1	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Totalt	20	39	59	34 %	32 %	28 %	28 %	28 %

TABELL 2. Andel ledere i DSB - fordeling på kjønn.

KAPITTEL

05

Vurdering av
framtidssutsikter

5.1

DSBs VURDERING AV FRAMTIDSUTSIKTER

Ekstremvær, migrasjon, terror, sikkerhetspolitisk spenning og teknologiavhengighet setter landets beredskap under press.

Fem år etter 22. juli 2011 har debatten om hvordan Norges sikkerhet og beredskap skal og bør bedres, preget mediene – med fokus på politiets kapasiteter. Men det er også nødvendig å diskutere videre styrking av den generelle motstandskraften i det norske samfunnet, med fokus på kritiske samfunnsfunksjoner.

Samfunnssikkerhet – vår evne til å opprettholde nødvendige kritiske samfunnsfunksjoner og ivareta liv, helse og befolkningens grunnleggende behov – forutsetter at vi lærer av hendelser og kriser, erkjenner risiko og tilpasser oss et endret trusselbilde. DSB bidrar i dette arbeidet med blant annet å identifisere kritiske samfunnsfunksjoner i samarbeid med andre etater og direktorater, utarbeide nasjonalt risikobilde og vurderinger av sårbarhet i samarbeid med kommuner, fylkesmenn, frivillige organisasjoner og næringsliv, deretter handlingsplaner og tiltak.

Det er svært krevende å skulle ha en effektiv og god beredskap for alle typer av hendelser og situasjoner. Moderne samfunn er sårbare og krevende å beskytte. Derfor satser vi på beredskapsløsninger og krisehåndteringsevne som er relevante i flere typer hendelser. Det betyr ikke at vi skal eller kan ha beredskap for alt mulig, men at vi baserer vår beredskap på gode risikoanalyser og ressurser som er anvendelige for flere typer hendelser.

På NATO sitt toppmøte i Warszawa i juli 2016 ble det påpekt at dagens utfordring er et trusselbilde som i stor grad retter seg mot sivile aktører og sivile strukturer og at nasjonene må modernisere sin sivile beredskap for å effektivt kunne håndtere de nye sikkerhetspolitiske utfordringene.

Det sivile samfunnets grunnleggende krisehåndteringsevne og Forsvarets kapasitet utgjør

til sammen den motstandskraften, det totalforsvar, som er nødvendig for å kunne møte alle og helt ulike trusler mot det norske samfunnet. Med et endret risiko- og trusselbilde er det nødvendig at vi har et modernisert og helhetlig totalforsvar som takler fremtidens utfordringer.

Evnen til å håndtere kriser i fredstid er en forutsetning for å kunne håndtere komplekse og langvarige beredskapssituasjoner, samt sikkerhetspolitiske kriser og krig. Derfor er arbeidet med samfunnssikkerhet på sivil side så viktig. Vi må kontinuerlig forberede oss på å håndtere det utenkelige.

DSB administrerer og koordinerer Regjeringens program for videreutvikling av totalforsvaret og øke motstandsdyktigheten i samfunnskritiske funksjoner. Dette arbeidet prioriteres høyt i direktoratet i tiden som kommer.

Fra DSB sin side er det blant annet viktig at Sivilforsvaret utvikles og innrettes på en slik måte at det bidrar til styrking av totalforsvaret. Anbefalinger presentert i konseptutredning av Sivilforsvaret adresserer utfordringer og fremtidig ønsket innretning av etaten.

Nød og krisekommunikasjon

Nødnettet er ferdig utbygget, og går nå over i en ny fase fra utbygging til drift. Samtidig skal det sikres at bruk av nødnett bidrar til økt samhandling og effektiv krisehåndtering. Det er en forutsetning at relevante aktører innenfor samfunnssikkerhetsarbeidet har nødvendig og tilfredsstillende kommunikasjonsløsninger. Regjeringens beslutning om å legge DNKs ansvar og funksjoner under DSBs ledelse skal blant annet bidra til å øke bruken, utbredelse og videreutvikling av nødnett.

Økt avhengighet av elektrisitet

Elektrisiteten er en forutsetning i alle vitale funksjoner i et moderne samfunn og avhengigheten blir stadig sterkere. Den er en energibærer og understøtter all form for elektronisk kommunikasjon. Elektrisitet er fleksibel, pålitelig og miljøvennlig, men kan også være en farlig vare dersom den ikke fungerer etter sin hensikt og representerer en risiko enten den benyttes eller ikke.

Samfunnet vil oppleve økt avhengighet av elektrisitet som energi- og kommunikasjonsbærer i årene fram mot 2030. Avhengigheten øker vår sårbarhet dersom vitale systemer ikke leverer den oppetiden som forutsettes. Dette påvirker samfunnsikkerheten, næringslivet og den enkelte borger. Samfunnskritisk infrastruktur og tjenester kan rammes og i gitte situasjoner lammes. Avhengigheten gjør at tålegrensen for svikt i slike systemer reduseres og mange tar for gitt og baserer seg på at systemene virker til enhver tid.

DSB igangsatte i 2016 et arbeid på oppdrag fra departementet om å gjennomgå elsikkerhetsområdet innenfor rammen av direktoratets ansvarsområde som nasjonal elsikkerhetsmyndighet. Arbeidet, som fortsetter i 2017 skal foreslå endringer for å ivareta krav til forutsigbarhet, konsistent forvaltning, kvalitet og HMS slik at elsikkerhetsnivået utvikles i retning av å møte samfunnets og den allmenne borgers behov og forventninger.

Utvikling innenfor kjemikalie- og eksplosivområdet

Den teknologiske utviklingen går raskt, nye energikilder tas i bruk og kjemikalier og eksplosiver brukes i nye produkter og arbeidsprosesser, og bruksområdene utvides. Terrortrusselen er skjærpet og kjemikalier som finnes i varehandelen kan brukes til å lage eksplosiver.

Det pågår en gjennomgang for å vurdere hvilket sikkerhetsnivå Norge skal ha på kjemikalie- og eksplosivområdet. Sikkerhetsnivåprosjektet skal gi en anbefaling hvilket nivå det forebyggende sikkerhetsarbeidet bør ha, og hvordan DSB på en mest mulig ressurseffektiv måte skal jobbe for å nå dette sikkerhetsnivået. Det skal også gis en anbefaling om det er hensiktsmessig, i så fall på hvilken måte, å skulle måle status og utvikling i forhold til dette sikkerhetsnivået.

I prosjektet gjennomgås dagens forvaltning kritisk og det gis anbefalinger om hva slags fag-, forvaltnings- og tilsynsmyndighet DSB i fremtiden skal være på området farlige kjemikalier og eksplosiver, herunder om det er områder som kan dereguleres, om det er oppgaver som kan settes ut til andre samt hvordan oppgaver kan effektiviseres gjennom bruk av digitale verktøy og løsninger.

Produktsikkerhet – nye handlemønstre

Vi står overfor et endret kjøpemønster, med økt omsetning av varer og tjenester over internett som bidrar til et lett tilgjengelig internasjonalt marked også for vanlige forbrukere. Omsetning av varer og tjenester foregår på nye måter som utfordrer kontroll og tilsyn av produkter og forbrukertjenester, og markedsaktørers bevissthet i forhold til deres ansvar for produktsikkerhet.

DSB er fag- og tilsynsmyndighet etter produktkontrollloven med fokus på forbrukeres sikkerhet ved bruk av produkter og forbrukertjenester. Gjennom effektive markedstilsyn og ved kunnskap- og risiko-basert forebyggende virkemiddelbruk, arbeider DSB for å redusere skader og uønskede hendelser som følge av farlige produkter og forbrukertjenester og bidrar til at den enkelte kan ivareta egen sikkerhet i hverdagen.

DSB skal i 2017 gjennomføre et prosjekt som har til hensikt å vurdere og gi anbefaling om hva slags produktsikkerhetsmyndighet DSB bør være i fremtiden, som hhv fag-, forvaltning- og tilsynsmyndighet og som bidrar til en mer relevant og synlig produktsikkerhetsmyndighet ovenfor forbrukere og markedsaktører.

KAPITTEL

06

Årsregnskap

6.1

LEDELSESKOMMENTAR

ÅRSREGNSKAPET 2016

Formål

Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap (DSB) er underlagt Justis- og beredskapsdepartementet (JD) og har hovedkontor i Tønsberg. DSB er fag- og tilsynsorgan på samfunnsikkerhets- og beredskapsområdet, og skal være et tydelig og synlig direktorat innen sitt samlede forvaltningsområde. Direktoratet skal ha oversikt over risiko og sårbarhet i samfunnet, være pådriver i arbeidet med å forebygge ulykker, kriser og andre uønskede hendelser, og sørge for god beredskap og effektiv ulykkes- og krisehåndtering. DSBs visjon er «Et trygt og robust samfunn – der alle tar ansvar».

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115/2016 fra Finansdepartementet og instruks fra eget departement. Regnskapet gir et dekkende bilde av DSBs disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Bevilgningsrapportering

DSBs regnskap føres etter kontantprinsippet. Samlet finansiering i 2016 inklusive belastningsfullmakter på andre kapitler var på 778,5 mill. kroner, hvorav bevilgning til ordinær drift på post 01 utgjorde 707,2 mill. kroner. Fordeling på kapittel og post fremkommer av tabellen nedenfor:

Sum driftsutgifter i regnskapet for 2015 er 714,5 mill. kroner, hvor 28,2 mill. kroner er utgifter finansiert av inntekter fra merinntektsfullmakter på post 03 (5,1 mill. kroner), post 06 (17,8 mill. kroner) og post 40 (5,2 mill. kroner).

Av bevilgningen på post 21, totalt 7,3 mill. kroner, utgjør utbetalinger til skogbrann-helikopter den største utgiften med 5,1 mill. kroner.

Tilskudd på post 70 gjelder overføring til sentrale samarbeidspartnere som Stiftelsen Norsk brannvernforening, Norsk Elektroteknisk Komité og Norges Sivilforsvarsforbund. Totalt utgjør disse overføringene 6,2 mill. kroner.

DSB disponerer midler på andre budsjettkapitler, gitt som fullmakter fra eget og andre departementer og andre virksomheter. For 2016 ble det mottatt fullmakter for til sammen 57,8 mill. kroner hvor de største fullmaktene gjelder internasjonal

FINANSIERING 2016 (BELØP I MILL. KRONER)	BEVILGNING/ FULLMAKTER	REGNSKAP	AVVIK/ MINDRE UTGIFT
Kapittel og post			
0451 01 Driftsutgifter (inkl. avgitt belastningsfullmakt til FM)	707,2	714,5	(7,3)
3451 03, 06 og 40 (75 %) Merinntekt		(28,2)	28,2
Sum kapittel 0451 post 01 (inkl. merinntekt)	707,2	686,3	20,9
0451 21 Spesielle driftsutgifter	7,3	7,0	0,3
0451 70 Tilskudd	6,2	6,2	-
Sum kapittel 0451 (inkl. merinntekt)	720,7	699,5	21,2
Fullmakter på andre kapitler	57,8	55,9	1,9
Sum	778,5	755,5	23,0

TABELL 3. Finansiering 2016

virksomhet, finansiert av Utenriksdepartementet, innføringsprosjekt for Nødnett i brannetaten finansiert av Direktoratet for Nødkommunikasjon og etablering av statlige mottak finansiert av Utlendingsdirektoratet. Nesten hele bevilgningen, tilsammen 55,9 mill. kroner, ble disponert innenfor de mottatte fullmaktene.

DSBs totale inntektskrav på kapittel 3451 post 01 utgjorde 147,5 mill. kroner for 2016. Inntektene er fra gebyrer for tilsyn på el-området, og avgifter av tilvirkning og omsetning på sprengstoffområdet og for ilandføring av petroleumsprodukter. Regnskapet viser en samlet merinntekt på 6,2 mill. kroner, men det foreligger ikke merinntektsfullmakt på posten.

Inntektskravet på kapittel 3451 post 03 er 25,1 mill. kroner i 2016, og det ble innbetalt totalt 30,3 mill. kroner fordelt på DSBs skole- og kursvirksomhet ved Norges brannskole, Nasjonalt utdanningssenter for samfunnsikkerhet og beredskap og Sivilforsvarets kompetansesenter. Inntektskravet på kapittel 3451 post 06 er 2,1 mill. kroner i 2016 og det ble innbetalt totalt 19,9 mill. kroner. De største enkeltbeløpene på post 06 er sluttoppgjør fra EU på 3,5 mill. kroner i forbindelse med øvelsen HarbourEx15, EØS refusjoner med 3 mill. kroner, innbetalinger fra tjenester levert til Valgdirektoratet med 4,3 mill. kroner. Det foreligger merinntektsfullmakt på post 03 og post 06, og merinntektene brukes til å dekke merutgifter på kapittel 0451 post 01.

Årsresultatet viser at direktoratet har benyttet 20,9 mill. kroner mindre i 2016 enn tilgjengelige midler på kapittel 0451 post 01, hvorav 13,6 mill. kroner søkes overført til 2017. På kapittel 0451 post 21 søkes hele mindreutgiften i 2016 overført til 2017. Beregning av overførbare beløp og redegjørelse fremkommer i note B.

Artskontorapportering

Artskontorapporteringen viser at netto utbetalt til drift er 676,1 mill. kroner hvorav utbetalinger til lønn og sosiale utgifter utgjør 417,6 mill. kroner mot 418,6 mill. kroner i 2015. Økningen i lønnsutgifter på

1 mill. kroner i forhold til 2015 er mindre enn effekten av lønnsoppgjøret i 2016, og det skyldes bl.a. at det i 2015 var lønnsutbetalinger til IHP oppdraget i Sierra Leone med 10,4 mill. kroner.

Utbetalinger til drift er 258,5 mill. kroner 2016, som spesifisert i Note 3. Reduksjonen på 11,5 mill. kroner i forhold til 2015 forklares hovedsakelig med reduserte utgifter til brannrapporteringsløsningen (BRIS) og til nødnett (finansiert av DNK).

Utbetalinger til investeringer har økt med 36,4 mill. kroner til 92,2 mill. kroner i 2016. Økningen skyldes økte utbetalinger til inventar og materiell til statlige mottak for asylanter med 18,3 mill. kroner (finansiert av Utlendingsdirektoratet), og 6,2 mill. kroner finansiert over eget kapittel 0451. Det er i tillegg økte utbetalinger på 12,2 mill. kroner til samlokalisering av 110 sentralene med politiets operasjonssentraler, 9,2 mill. kroner til Sivilforsvarets varmeanlegg på Starum, og 6,2 mill. kroner til internasjonal bistand (finansiert av Utenriksdepartementet). Regnskapet belastes ikke lenger med utgifter til IHP-opdraget i Sierra Leone, som var 14,3 mill. kroner i 2015.

Mellomværende med statskassen utgjorde per 31.12.2016 20,3 mill. kroner. Oppstillingen av artskonto-rapporteringen viser hvilke eiendeler og gjeld mellomværende består av.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen reviderer DSBs årsregnskap hvert år. Riksrevisjonen anser at DSBs årsregnskap for 2016 er i samsvar med regelverk for statlig økonomistyring og at det gir et rettvise bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter. Revisjonsberetningen er vedlagt DSBs årsrapport.

Tønsberg, 15. februar 2017

Cecilie Daae
Direktør
Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap

6.2

PRINSIPPNOTE TIL REGNSKAPET

Årsregnskap for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten («bestemmelsene»). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2016 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av eget departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- Regnskapet følger kalenderåret.
- Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret.
- Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp.
- Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet.

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen «Netto rapportert til bevilgningsregnskapet» er lik i begge oppstillingene.

DSB er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1.

DSB, som bruttobudsjettert virksomhet, tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som DSB har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet DSB har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva DSB har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser DSB står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra DSB selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall DSB har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. DSB har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

6.3

BEVILGNINGS-
RAPPORTERING

Oppstilling av bevilgningsrapportering for regnskapsår 2016

Utgifts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling ¹	Regnskap 2016	Merutgift (-) og mindreutgift
0451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	01	Driftsutgifter	A	707 223 000	705 194 303	2 028 697
0451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	21	Spesielle driftsutgifter	A	7 325 000	7 032 076	292 924
0451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	70	Tilskudd	A	6 165 000	6 165 000	0
0400	Justis- og beredskapsdepartementet	23	Spesielle driftsutgifter	A	935 000	886 831	48 169
0163	Utenriksdepartementet - internasjonal virksomhet	70	Tilskudd	A	16 300 000	15 835 866	
0456	Direktoratet for nødkommunikasjon	01	Driftsutgifter	A	8 400 000	8 400 000	
0490	Utlendingsdirektoratet	21	Spesielle driftsutgifter	A	32 000 000	30 750 618	
1719	Forsvarsdepartementet - fellesutgifter og tiltak	01	Driftsutgifter	A	150 000	58 914	
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	01	Driftsutgifter			38 128 115	
Sum utgiftsført					778 498 000	812 451 723	
Inntekts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling	Regnskap 2016	Merinntekt (-) og mindreinntekt
3451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	01	Gebyr	A	141 297 000	147 494 209	-6 197 209
3451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	03	Diverse inntekter	A	25 118 000	30 253 236	-5 135 236
3451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	06	Refusjoner	A	2 058 000	19 879 334	-17 821 334
3451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	40	Inntekter ved salg av eiendom			6 987 036	-6 987 036
5309	Tilfeldige inntekter i sin alminnelighet	29	Ymse			935 442	
5700	Arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiveravgift			45 652 835	
Sum inntektsført					168 473 000	251 202 092	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						561 249 630	
Kapitalkontoer							
60046201	Norges Bank KK /innbetalinger					219 377 765	
60046202	Norges Bank KK/utbetalinger					-780 074 079	
704100	Endring i mellomværende med statskassen					-553 317	
Sum rapportert						0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet							
Konto	Tekst				31.12.2016	31.12.2015	Endring
704100	Mellomværende med statskassen				-20 270 923	-19 717 607	-553 317

¹ Samlet tildeling kapittel 0451 post 01 er inklusiv avgitt belastningsfullmakt på 10 mill. kroner til 17 Fylkesmannsembeter

6.4

NOTER TIL BEVILGNINGS- RAPPORTERING

Note A Forklaring av samlet tildeling

Kapittel og post	Overført fra i fjor ¹	Årets tildelinger ²	Annet ³	Samlet tildeling
0451 01 Driftsutgifter	17 500 000	689 723 000		707 223 000
0451 21 Spesielle driftsutgifter	370 000	6 955 000		7 325 000
0451 70 Overføringer til private		6 165 000		6 165 000
3451 01 Gebyrer		141 297 000		141 297 000
3451 03 Diverse inntekter		25 118 000		25 118 000
3451 06 Refusjoner		2 058 000		2 058 000
0400 23 JD spesielle driftsutgifter			935 000	935 000

¹ Overføring av mindreforbruk i 2015 med 17,5 mill. kroner på kapittel 451 post 01 og 370 000 kroner på post 21 er bekreftet i tillegg til tildelingsbrev av 21.6.16.

² *Iht. tildelingsbrev fra JD datert 18.12.2015 (kap 0451 og 3451):*

- hvor 10 mill. kroner øremerket til fylkesmannens veiledning og tilsyn med kommunal beredskapsplikt er videre delegert som belastningsfullmakt til fylkesmannsembetene.

Iht. tildelingsbrev av 21.6.2016 (kap 0451 post 01):

- Arbeidsgruppe for gjennomgang av godtgjørelsesordningene i Sivilforsvaret, Heimevernet og Politireserven: 50 000 kroner
- Samlokalisering av 110-sentralene og politiets operasjonssentraler: 22,7 mill. kroner (RNB)
- Modernisering av styringssystemet i Sivilforsvarets varslingsanlegg: 17,5 mill. kroner (RNB)
- Reduksjon i bevilgningen 5 mill. kroner (RNB)

Iht. tildelingsbrev av 20.10.2016 (kap 0451 post 01):

- Lønnskompensasjon for 2016: 8,09 mill. kroner
- Oppdrag med å bidra i planlegging, tilrettelegging og gjennomføring av NATO-seminar: 0,4 mill. kroner

Iht. JD prop. 30 S - nysaldering med vedtak i Stortinget 20.12.2016:

- Reduksjon pga. redusert behov for bistand fra Sivilforsvaret pga. nedgang i asylankomster: 19,5 mill. kroner
- Reduksjon pga. overføring av midler til kap 400 post 01 til samlokalisering av politiet sine operasjonssentraler og brannvesenets 110 sentraler: 0,2 mill. kroner.

I tillegg kommer følgende, som ikke er benyttet (post 01):

- Overskridelsesfullmakt med inntil fem prosent til nødvendig oppgradering av fjernvarmeanlegg

³ Oppdragsbrev fra JD datert 15.03.2016 med tildeling til Brannforskning - analyse av senere års brannstatistikk: 0,75 mill. kroner

Tillegg til tildelingsbrev 2016 til FoU prosjekter om risikoanalyser fra JD datert 17.11.2016 til DSBs deltagelse i forskningsprosjektet: 0,185 mill. kroner

Note B Forklaring på brukte fullmakter og beregning av overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindreutgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belastnings- fullmakter	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings- fullmakter	Merinntekter iht merinntekts- fullmakt på inntektspostene 03, 06, 40 (*)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp (*)	Mulig overførbart beløp
0451 01 Driftsutgifter ¹ og ²	'kan overføres'	2 028 697	-9 345 671	-7 316 974	28 196 847	20 879 873	35 361 150	20 879 873
0451 21 Spesielle driftsutgifter	'kan overføres'	292 924		292 924		292 924	366 250	292 924
0451 70 Tilskudd		0		0				

* Maksimale beløp som kan overføres er 5 % av årets bevilgning på post 01 og på post 21

¹ Mulig overførbart beløp er 20,9 mill. kroner hvor de største postene er mindreutgift på 6,4 mill. kroner til etablering av mottak og beredskap for asylankomster, 15,4 mill. kroner til modernisering av styringssystemet i Sivilforsvarets varslingsanlegg, 10,3 mill. kroner til samlokalisering av 110 sentralene og politiets operasjonssentraler, og merforbruk på 11,6 mill. kroner til oppgradering av fjernvarmeanlegg ved Sivilforsvaret kompetansesenter på Starum.

Mottak og beredskap for asylankomster til Norge

Mindreutgiften på 6,4 mill. kroner i 2016 søkes ikke overført ettersom det er gitt ny bevilgning til beredskapstiltak i Sivilforsvaret i Prop. 1 S for 2017.

Modernisering av styringssystemet i Sivilforsvarets varslingsanlegg

Moderniseringen av Sivilforsvarets befolkningsvarlingssystem er nødvendig for å beholde befolkningsvarslingen etter hvert som det nasjonale FM-nettet slukker i løpet av 2017. Det er besluttet at befolkningsvarslingssystemet skal benytte Nødnett for å utløse varslinger. Prosjektet som helhet er tildelt 17,5 mill. kroner på Revidert Nasjonalbudsjett 2016. Slukking av FM-nettet skjer region for region. Nytt materiell skal produseres, leveres til sivilforsvaret og installeres på til sammen 1239 steder i Norge. Dette tar nødvendig tid, og skjer i takt med FM-slukkingen. Kun materiell til Nordland og deler av Midt-Norge ble produsert og levert i 2016. Da hele FM-slukkingen skjer i 2017, vil det meste av materialet mottas, installeres, testes og godkjennes i 2017. Utbetalingene for materiell mottatt i 2016 var derfor begrenset, og kun 2,07 mill. kroner av tildelingen kunne betales i 2016. Resten dekker øvrige leveranser til «Nødnett for befolkningsvarsling», som leveres og betales ut i 2017. Det er derfor behov for å få overført 15,4 mill. kroner av den øremerkede tildelingen for å dekke nødvendige anskaffelser som gjennomføres i 2017.

Samlokalisering av 110-sentralene og politiets operasjonssentraler

DSB har i revidert nasjonalbudsjett for 2016 fått bevilgning på 22,7 mill. kroner til samlokalisering av 110-sentralene og politiets operasjonssentraler.

Samlokalisering i Hamar har tatt lenger tid enn først antatt. Arbeidet med lokal forankring og enighet rundt løsning har vært tidkrevende og har ført til forsinkelser i anbudsprosessen og oppstart av byggeperioden. Dette har fått konsekvenser for tidspunkt for oppstart av installasjonsaktiviteter for kontrollrommet til 110, fakturering og ferdigstilling av bygg. Fremdriften i arbeidet er også påvirket av nødvendige sentrale avklaringer vedrørende fortolkning av gjennomføring av oppdraget og utforming av samlokalisering «vegg-i-vegg». 10,3 mill. kroner av prosjektet forventes fakturert og betalt i løpet av første kvartal 2017. Det er derfor behov for å få overført 10,3 mill. kroner av den øremerkede tildelingen til 2017.

Arbeidsgruppe for gjennomføring av godtgjørelsesordningene

Det har ikke vært nødvendig å benytte tildelingen på 50 000 kroner fullt ut. Mindreutgiften på 32 000 kroner søkes ikke overført.

Bidra i planlegging, tilrettelegging og gjennomføring av NATO-seminar

Det har ikke vært nødvendig å benytte tildelingen på 0,4 mill. kroner fullt ut. Mindreutgiften på 0,2 mill. kroner søkes ikke overført.

Oppgradering av fjernvarmeanlegget ved Sivilforsvarets kompetansesenter på Starum

Det er gitt overskridelsesfullmakt til nødvendig oppgradering av fjernvarmeanlegget, men fordi det er netto mindreforbruk i DSBs regnskap pga. andre poster er det ikke behov for benytte overskridelsesfullmakten.

Styrking av fylkesmannens veiledning og tilsyn med kommunal beredskapsplikt

Tildelingen på 10 mill. kroner til styrking av fylkesmannens veiledning og tilsyn med kommunal beredskapsplikt er viderefordelt med belastningsfullmakt på 588 000 kroner til hvert av de 17 fylkesmannsembetene, hvor bare 15 er disponert fullt ut. Ettersom tildelingene til fylkesmannsembetene vil gå via til Kommunal- og moderniseringsdepartementet fra 2017, vil mindreforbruket på 654 000 kroner ikke bli søkt overført til 2017.

Av totalt mindretgift på 20,9 mill. kroner på kapittel 0451 post 01 søkes 13,6 mill. kroner overført til 2017. På kapittel 0451 post 21 søkes hele mindretgiften på 0,3 mill. kroner overført til 2017.

2 For kapittel 3451 post 40 har det i 2016 blitt avhendet tre anlegg som Sivilforsvaret ikke lenger har beredskapsmessig behov for. Det er Kleivås

alarmplass, Magasin Tromsø og Hauger Magasin. Totale inntekter fra avhending er 7,163 mill. kroner.

Totale utgifter til avhending i 2016 er 0,176 mill. kroner. De lave utgiftene til avhending skyldes at vesentlige utgifter til rydding, takster og bistand til avhending ble betalt i 2015, og utgiftene i 2016 har kun vært restoppgjør til megler samt tinglysningsutgifter. Hauger ble avhendet til Statsbygg i desember 2016, og utgifter knyttet til bla miljørydding på anlegget vil ikke påløpe før i 2017.

Netto inntekt på kapittel 3451 post 40 fra avhending er 6,987 mill. kroner i 2016. I henhold til merinntektsfullmakt søker DSB om å benytte og å få overført 75 % av beløpet til 2017, som er 5,24 mill. kroner.

Oversikt over mottatte og avgitte belastningsfullmakter

Mottatte belastningsfullmakter

Kapittel og post	Fullmaktsbeløp	Utgifter	Ubrukt
0163 70 UD - internasjonal virksomhet ¹	16 300 000	15 835 866	464 134
0456 01 DNK - innføringsprosjekt Nødnett ²	8 400 000	8 400 000	-
0490 21 UDI - statlige mottak ³	32 000 000	30 750 618	1 249 382
1719 01 FD - sivil militær arbeidsgruppe for vurdering av: <i>Når det virkelig gjelder</i> ⁴	150 000	58 914	91 086
Sum	56 850 000	55 045 398	1 804 602

Avgitte belastningsfullmakter

Kapittel og post	Fullmaktsbeløp	Utgifter	Ubrukt
0451 01 DSB - styrking kommunal beredskapsplikt - 17 fylkesmannsembeter ⁵	10 000 000	9 345 671	654 329
Sum	10 000 000	9 345 671	654 329

¹ Internasjonal virksomhet omfatter drift av Norwegian Support Team (NST), samarbeidet med UNDAC, norsk formannskap i International Humanitarian Partnership (IHP) og internasjonalt arbeid med katastrofeforebygging og klimatilpasning. Fullmaktsbeløpet inkluderer 2,5 mill. kroner til EUs samordningsmekanisme.

² Prosjektet gjelder utrulling og innføring av kontrollromsutstyr og radioterminaler til alle landets 110-sentraler, som er avsluttet i 2016.

³ Belastningsfullmakter gitt av UDI til å dekke utgifter til innsatser og materiell direkte knyttet til håndtering av flyktningssituasjonen. Årets fullmakter er hovedsakelig brukt til å kjøpe senger. To fullmakter på hhv. 30 mill. og 2 mill. kroner.

⁴ Belastningsfullmakt til delfinansiering av sivil-militær arbeidsgruppe som skal vurdere oppfølging av NOU 2013:5 «Når det virkelig gjelder».

⁵ I tildelingen til DSB på kap 451 post 01 er det avsatt 10 mill. kroner til styrking av fylkesmannens veiledning og tilsyn med kommunal beredskapsplikt. DSB har gitt belastningsfullmakt på 588 000 kroner til hvert av de 17 fylkesmannsembetene, til sammen 10 mill. kroner. Utgiften regnskapsføres av den enkelte fullmaktsmottaker.

6.5

ARTSKONTORAPPORTERING

Oppstilling av artskontorrapportering

	Note	2016	2015
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	147 494 209	143 496 189
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	9 385 337	46 659 207
Salgs- og leieinntekter	1	40 542 952	31 920 165
Andre inntekter	1	7 339 606	3 815 039
Sum inntekter fra drift		204 762 104	225 890 599
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utgifter til lønn	2	417 558 625	418 614 032
Andre utgifter til drift	3	258 546 122	270 002 214
Sum utgifter til drift		676 104 747	688 616 246
Netto rapporterte driftsutgifter		471 342 643	462 725 647
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Inntekter av finansinntekter	4	27 835	43 989
Sum investerings- og finansinntekter		27 835	43 989
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utgifter til investeringer	5	92 205 534	55 851 698
Utgifter av finansutgifter	4	24 451	61 749
Sum investerings- og finansutgifter		92 229 985	55 913 447
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		92 202 150	55 869 458
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Inntekter av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	141 720	207 280
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		141 720	207 280
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utgifter av tilskudd og stønader	7	6 165 000	5 946 000
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer til andre		6 165 000	5 946 000
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
Gruppelivs forsikring konto 1985 (ref. kap. 5309 inntekt)		793 722	802 947
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700 inntekt)		45 652 835	45 692 762
Nettoføringsordningen for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		-38 128 115	-36 951 726
Sum inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler		8 318 442	9 543 983
Netto utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		561 249 630	514 789 841

Oversikt over mellomværende med statskassen

Eiendeler og gjeld	31.12.2016	31.12.2015
Fordringer	239 747	231 819
Skyldig skattetrekk	-19 351 204	-17 784 141
Skyldige offentlige avgifter	-226 569	-108 766
Annen gjeld	-932 898	-2 056 519
Sum mellomværende med statskassen	8	-19 717 607

6.6

NOTER TIL ARTSKONTORAPPORTERING

Note 1 Innbetalinger fra drift

	2016	2015
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Avgift for tilsyn på el-området ¹	81 130 615	79 174 963
Avgift for førsteleddsomsetning ²	66 363 594	64 321 226
<i>Sum innbetalinger fra gebyrer</i>	147 494 209	143 496 189
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd fra andre statlige virksomheter	0	34 076 112
Tilskudd fra departement	0	132 124
Tilskudd fra EU	3 528 329	8 411 094
Tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale etater	0	66 000
Tilskudd fra næringsliv og private	1 260 000	0
Andre tilskudd og overføringer	4 597 009	3 973 876
<i>Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>	9 385 337	46 659 207
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Salgsinnbetaling varer	2 105 790	937 791
Salgsinnbetaling tjenester ³	37 580 472	29 971 002
Leieinnbetaling fast eiendom	856 691	1 011 372
<i>Sum salgs- og leieinnbetalinger</i>	40 542 952	31 920 165
<i>Andre innbetalinger</i>		
Salgsinnbetaling anleggsmidler	7 334 995	3 765 774
Annen driftsrelatert innbetaling	4 611	49 265
<i>Sum andre innbetalinger</i>	7 339 606	3 815 039
<i>Sum inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet</i>	204 762 104	225 890 599

¹ Avgift for tilsyn på el-området inkluderer tilsyn med sterkstrømanlegg og elektromedisinsk utstyr

² Avgift kreves for førsteleddsomsetning av petroleumsprodukter og løsningsmidler, for ilandføring av petroleumsprodukter i røredning fra sjøområder, samt for førsteleddsomsetning av sprengstoff og krutt. Innbetalingene er avhengig av foregående års omsetning- og/eller produksjonsnivå.

³ Innbetalinger hovedsakelig fra kursvirksomhet ved Norges brannskole, Sivilforsvarets kompetansesenter og Nasjonalt utdanningscenter for samfunnsikkerhet og beredskap.

Note 2 Utbetalinger til lønn

	2016	2015
Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter		
Lønn ¹	357 760 992	354 266 633
Arbeidsgiveravgift	45 652 835	45 692 762
Sykepenger og andre refusjoner	-13 653 254	-14 740 188
Andre ytelser ²	27 798 052	33 394 824
Sum utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	417 558 625	418 614 032
Antall årsverk ³	536,6	539,5

¹ Lønnsutgifter omfatter lønn i faste og midlertidige stillinger inkl. tillegg og overtidsgodtgjørelse.

² Andre ytelser er godtgjørelser til ekstrahjelp, innkalte mannskaper og befal i Sivilforsvaret, og andre velfers- og personalutgifter.

³ Det er brukt DFØs definisjon for beregning av gjennomsnittlige årsverk justert for fravær.

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	2016	2015
Husleie ^{1a}	49 751 063	46 133 027
Vedlikehold egne bygg og leide lokaler ^{1b}	9 244 234	1 784 758
Lys, varme	8 261 581	7 504 788
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	7 184 333	6 043 309
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	4 146 788	5 144 035
Mindre utstysanskaffelser ²	12 612 685	12 948 378
Leie av maskiner, inventar og lignende	4 904 899	7 788 501
Kjøp av tjenester til IKT utvikling ^{3a}	10 218 280	24 054 983
Kjøp av tjenester til IKT drift	10 803 689	13 278 981
Konsulent bistand kurs og undervisning	8 488 867	7 824 391
Brannhelikopter inkl. beredskap	9 293 320	7 526 787
Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne ^{3b}	31 910 993	27 657 356
Reiser og diett ⁴	32 494 128	35 871 327
Møter og arrangementer	7 227 352	7 648 617
Matvarer til skolene, velferd	5 957 102	7 903 891
Kurs- og seminaravgifter	8 584 148	7 514 969
Kontor- og datarekvisita, trykksak, annonser mm	4 625 577	6 109 792
Telefon, porto ol ⁵	13 621 144	15 820 262
Utgifter transportmidler ⁶	6 713 572	7 664 247
Medlemskontigent, institusjonsmedlemskap	11 610 520	11 218 249
Øvrige driftsutgifter	891 845	2 561 566
Sum andre utbetalinger til drift	258 546 122	270 002 214

^{1a} Inklusive husleieutbetalinger for hovedkontoret med 15,5 mill. kroner, for sivilforsvars-distriktene med 10,9 mill. kroner, for tilsynsregionene med 4,4 mill. kroner og for Norges brannskole med 18,6 mill. kroner. Økning sammenlignet med samme periode i 2015 skyldes i hovedsak økt leie ved hovedkontoret.

^{1b} Gjelder i hovedsak Norges brannskole, Sivilforsvarets eiendom Starum samt DSBshovedkontor. Tall for 2016 inkluderer 1,5 mill. kroner til renovering og ombygging av oljevernbygg på brannskolen og 5,1 mill. kroner til fjernvarme på Starum.

² Inklusive mindre utstysanskaffelser til Norges brannskole med 3 mill. kroner, og til Sivilforsvaret med 7,2 mill. kroner (hvorav 2,7 mill. kroner gjelder arbeidsklær og vemeutstyr).

^{3a} Utbetalinger til utvikling av applikasjoner har gått ned fordi utgifter til innføring av Nødnett i brann- og redningsvesenet er redusert sammenlignet med tilsvarende periode i fjor, og utvikling av ny brannrapporteringsløsning (BRIS) ble avsluttet i fjor.

^{3b} Økningen sammenlignet med 2015 har bl.a. sammenheng med analyseoppdrag vedr. brannstatistikk, økt innleie av personell, bidrag til intenasjonalt samarbeid samt oppdrag ifm økte asylkomster.

⁴ Utbetalinger til reiser er redusert sammenlignet med 2015 hovedsakelig pga. IHP-oppdraget i Sierra Leone, som ble avsluttet i fjor.

⁵ Inkluderer utbetalinger til datakommunikasjon med 9,5 mill. kroner, mobiltelefon bruk med 2,7 mill. kroner og porto med 1 mill. kroner (sistnevnte er redusert med 0,6 mill. sammenlignet med 2015).

⁶ Inkluderer drivstoff, vedlikehold og avgifter. Utbetalingen er redusert sammenlignet med 2015 pga. drivstoffutgifter med 0,7 mill. kroner til IHP-oppdraget i Sierra Leone, som ble avsluttet i fjor.

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	2016	2015
Innbetaling av finansinntekter		
Renteinntekter / purregebyr	27 835	43 989
Sum innbetaling av finansinntekter	27 835	43 989

	2016	2015
Utbetaling av finansutgifter		
Renteutgifter	24 451	61 749
Sum utbetaling av finansutgifter	24 451	61 749

Note 5 Utbetaling til investeringer

	2016	2015
Programvarelisenser	985 776	1 155 970
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	19 210 686	5 923 709
Maskiner og transportmidler	3 800 310	2 054 798
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende ¹	46 978 156	15 311 609
Andre driftsmidler	1 678 535	563 071
Innsatsbekledning og personlig utstyr	4 183 162	5 735 643
Materiell ¹	15 368 909	25 106 898
Sum utbetalt til investeringer	92 205 534	55 851 698

¹ I 2016 er det gjort investeringer i inventar / materiell (hovedsakelig senger) til statlige mottak (UDI) for asylanter og økt beredskap med tilsammen 34,5 mill.kroner. I 2015 var beløpet 5,4 mill. kroner.

Note 6 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	2016	2015
Tilfeldige og andre inntekter ¹	141 720	207 280
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	141 720	207 280

¹ Overtredelsesgebyr

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	2016	2015
Tilskudd til Norges Sivilforsvarsforbund (NSFF)	200 000	193 000
Tilskudd til Norsk Elektroteknisk komite (NEK)	3 960 000	3 819 000
Tilskudd til Stiftelsen Norsk Brannvernforening (NBF)	2 005 000	1 934 000
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	6 165 000	5 946 000

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2016 Spesifisering av <u>bokført</u> avregning med statskassen ¹	31.12.2016 Spesifisering av <u>rapportert</u> mellomværende med statskassen	Forskjell
Omløpsmidler			
Kundefordringer	6 245 559	0	6 245 559
Andre fordringer	239 747	239 747	0
Sum	6 485 306	239 747	6 245 559
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld ¹	-19 873 651	0	-19 873 651
Skyldig skattetrekk	-19 351 204	-19 351 204	0
Skyldige offentlige avgifter	-215 200	-226 569	11 369
Annen kortsiktig gjeld	-932 898	-932 898	0
Sum	-40 372 953	-20 510 670	-19 862 283
Sum	-33 887 647	-20 270 923	-13 616 724

¹ Leverandørgjeld er inkl. 12 427 711 kroner registrert i forsystemet, men ikke bokført i regnskapet 31.12.2016.

6.7

RIKSREVISJONENS BERETNING

Vår referanse 2016/00955-6

DIREKTORATET FOR SAMFUNNSSIKKERHET
OG BEREDSKAP (DSB)
Org. nr.: 974760983

Riksrevisjonens beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Riksrevisjonen har revidert Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap årsregnskap for 2016. Årsregnskapet består av ledelseskomentarer og oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapportering, inklusive noter til årsregnskapet for regnskapsåret avsluttet per 31. desember 2016.

Etter Riksrevisjonens mening gir Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap årsregnskap et rettviseende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter i 2016 og av mellomværende med statskassen per 31. desember 2016, i samsvar med regelverk for statlig økonomistyring.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig revisjon (ISSAI 1000–2999). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet under «Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet». Vi er uavhengige av virksomheten slik det kreves i lov og instruks om Riksrevisjonen og de etiske kravene i ISSAI 30 fra International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI's etikkregler), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene og INTOSAI's etikkregler. Etter Riksrevisjonens oppfatning er det innhentet tilstrekkelige og hensiktsmessige revisjonsbevis som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon i årsrapporten

Ledelsen er ansvarlig for årsrapporten, som består av årsregnskapet (del VI) og øvrig informasjon (del I–V). Riksrevisjonens uttalelse om revisjonen av årsregnskapet og uttalelsene om etterlevelse av administrative regelverk dekker ikke øvrig informasjon i årsrapporten (del I–V), og vi attesterer ikke denne informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det revisors oppgave å lese øvrig informasjon i årsrapporten. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskapen opparbeidet under revisjonen, eller hvorvidt den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom det konkluderes med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er Riksrevisjonen pålagt å rapportere dette i revisjonsberetningen.

Det er ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens og overordnet departements ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide et årsregnskap som gir et rettviseende bilde i samsvar med regelverk for økonomistyring i staten. Ledelsen er også ansvarlig for å etablere den interne kontrollen som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Overordnet departement har det overordnede ansvar for at virksomheten rapporterer relevant og pålitelig resultat- og regnskapsinformasjon og har forsvarlig internkontroll.

Riksrevisjonens oppgaver og plikter

Målet med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for Riksrevisjonens konklusjon. Betryggende sikkerhet er et høyt sikkerhetsnivå, men det er ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med *lov om Riksrevisjonen*, *instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig revisjon (ISSAI 1000–2999) alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir ansett som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke beslutningene som treffes av brukere på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med *lov om Riksrevisjonen*, *instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og ISSAI 1000–2999, utøver revisor profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen.

Revisor identifiserer og anslår risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Revisjonshandlinger utformes og gjennomføres for å håndtere slike risikoer, og tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis innhentes som grunnlag for revisors konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil. Dette skyldes at misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, feilpresentasjoner, eller overstyring av intern kontroll.

Revisor gjør også følgende:

- opparbeider en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av virksomhetens interne kontroll
- evaluerer hensiktsmessigheten av regnskapsprinsippene som er brukt, og rimeligheten av tilhørende opplysninger som er utarbeidet av ledelsen
- evaluerer den totale presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, herunder tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde

Revisor kommuniserer med ledelsen, og informerer overordnet departement, blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Revisor vil også kommunisere om forhold av betydning som er avdekket i løpet av revisjonen, herunder eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Av de forholdene som kommuniseres med ledelsen og som overordnet departement blir informert om, tar revisor standpunkt til hvilke som er av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet, og avgjør om disse regnes som sentrale forhold ved revisjonen. Disse beskrives i så tilfelle under eget avsnitt i revisjonsberetningen, med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring. Forholdene omtales ikke i beretningen hvis Riksrevisjonen beslutter at de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring med rimelighet må forventes å være større enn offentlighetens interesse av at saken blir omtalt. Dette vil bare være aktuelt i ytterst sjeldne tilfeller.

Dersom Riksrevisjonen gjennom revisjon av årsregnskapet får indikasjoner på vesentlige brudd på administrative regelverk for økonomistyring, gjennomføres utvalgte revisjonshandlinger for å kunne gi uttalelse om hvorvidt det er vesentlige brudd på disse.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon knyttet til administrative regelverk for økonomistyring

Vi gir en uttalelse med moderat sikkerhet på om vi er kjent med forhold som tilsier at virksomhetens disponering av bevilgningene i vesentlig grad er i strid med administrative regelverk for økonomistyring. Uttalelsen bygger på ISSAI 4000-serien for etterlevelsesrevisjon. Moderat sikkerhet for uttalelsen oppnås gjennom revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi finner nødvendig.

Basert på revisjon av årsregnskapet og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til ISSAI 4000-serien, er vi ikke kjent med forhold som tilsier at virksomhetens disponering av bevilgningene er i strid med administrative regelverk for økonomistyring.

Oslo; 27.04.2017

Etter fullmakt

Tor Digranes
ekspedisjonssjef

Stein Jahren
avdelingsdirektør

Brevet er ekspedert digitalt og har derfor ingen håndskreven signatur

Direktoratet for
samfunnsikkerhet
og beredskap

DSB
Rambergveien 9
Postboks 2014
3103 Tønsberg

+47 33 41 25 00

postmottak@dsb.no
www.dsb.no

[/DSBNorge](#)

[@dsb_no](#)

[dsb_norge](#)

[dsbnorge](#)

ISBN 978-82-7768-425-3 (PDF)
HR 2361
Mars 2017